REMZİ KİTABEVİ

W. Shakespeare

YOK YERE YAYGARA

W. Shakespeare
YOK YERE YAYGARA

YOK YERE YAYGARA

W. Shakespeare

Yok Yere Yaygara

Türkçesi:
Bülent Bozkurt

Remzi Kitabevi

Çeviride aşağıdaki metin esas alınmıştır:
William Shakespeare, *Much Ado About Nothing*, edited by A.R. Humphreys (Methuen: London, 1981). William Shakespeare, *Much Ado About Nothing*, edited by Jan McKeith (Macmillan: London, 1982).

YOK YERE YAYGARA / William Shakespeare

Kapak: Ömer Erduran

ISBN 975-14-0654-4

BİRİNCİ BASIM: Kasım, 1998

Remzi Kitabevi A.Ş., Selvili Mescit Sok. 3, Cağaloğlu 34440, İstanbul
Tel (212) 513 9424-25, 513 9474-75, Faks (212) 522 9055
WEB: http://www.remzi.com.tr E-POSTA: post@remzi.com.tr

Remzi Kitabevi A.Ş. tesislerinde basılmıştır.

İçindekiler

Giriş, 7
Kişiler, 15
Yok Yere Yaygara, 17
Notlar, 147

GİRİŞ

Yok Yere Yaygara

Yok Yere Yaygara: "Kavuşabilmek İçin Ayrılanlar, Gülebilmek İçin Ağlayanlar, İyilere Işık Tutan Kötüler"

İlk basımı 1598'de yapılan *Yok Yere Yaygara* daha sonra 1623 yılında Shakespeare'in oyunlarının ilk toplu basımı olan "First Folio"da yer almış. Shakespeare oyunun konusunu, Ariosto'nun, *Orlando Furioso*'su ile Bandello'un bir hikâyesinden almış. Oyun 1613'te sarayda da oynanmış. Günümüze ulaşan belgelerden, *Yok Yere Yaygara*'nın, yazılışından sonra uzun süre sevilen bir oyun olarak kaldığı ve hatta uyarlamalarının yapıldığı anlaşılıyor.

Oyunun baş kişilerinden Benedick ve Beatrice'in rolleri İngiltere ve dünya tiyatro tarihinde ünlü aktörlerce oynanmış. Bunlardan önde gelenler: 1748-1776 yılları arasında Benedick rolünde David Garrick, aynı dönemde Beatrice'i oynayan Mrs. Pritchard; yine Benedick rolünde 1803'te Charles Kemble, 1882'de Henry Irving ve 1949'da John Gielgud. Beatrice rolünde Ellen Terry 1880'lerden başlayarak bir çeyrek yüzyıl sürdürdüğü unutulmaz yorumu ile tiyatro tarihine geçmiş.

Bu oyun, çok değişik yorumlara elverişli yapısıyla, ve özellikle Beatrice ile Benedick ve özgün komik kişilikleriye "Zaptiyebaşı" Dogberry ile Bekçi karakterleri sayesinde 20. yüzyılda da sık sık büyük başarıyla oynanmış.

Oyunda olaylar, biri Beatrice ile Benedick'in ilişkisini, diğeri Claudio ile Hero'nun ilişkisini konu alan iki ana çizgide gelişiyor. İlk çizgide, Beatrice ile Benedick, birbirlerini sevmedikleri ya da sevmediklerini iddia ettikleri, ne zaman yan yana gelseler atışmaya başladıkları halde, dost ve arkadaşlarının kurdukları bir komplo sonucu birleşiyorlar: arkadaşları, her birinin öteki için yanıp tutuştuğunu, aşkından yataklara düştüğünü, sararıp solduğunu söyleyince, Beatrice Benedick'i,

Benedick de Beatrice'i sevmeye karar veriyor ve birbirlerinin canını kurtarmak için (!) evlenmeye "razı oluyorlar". Zorla da olsa, aşkı ve mutluluğu buluyorlar.

Shakespeare'in çok yönlü ve renkli komedi kişileri arasında ön sıralarda olan Beatrice ile Benedick'in görüş ve düşüncelerindeki değişim insanoğlunun kimliği açısından anlamlı. Örneğin Beatrice başlangıçta Benedick'i istemediği gibi, kendisine koca filan da istemiyor.

BEATRICE

Tanrı bana koca göndermesin yeter; bunun için sabah akşam diz çöküp dua ediyorum. Aman Tanrım, sakallı bir kocaya asla tahammül edemem. Kuru battaniye üzerinde yatarım daha iyi.

LEONATO

Sakalsız kocaya düşebilirsin.

BEATRICE

Sakalsız kocayı ne yapayım? Kendi giysilerimi giydirip yanıma nedime mi alayım? Sakallı adam delikanlılık dönemini aşmıştır, sakalsız ise erkekliğe ulaşmamıştır; delikanlıdan yaşlısı bana yaramaz, erkekten gencine de ben yaramam.

Beatrice esprilerinde yalnızca zekâsını konuşturmakla kalmıyor, aynı zamanda, nüktelerinde yer alan, erkeklerin tekelinde olduğu düşünülen cinsellik boyutlarıyla, erkeklerle rahatça aşık atabileceğini de kanıtlıyor:

DON PEDRO

Bayan, Signior Benedick'in kalbini kaybettiniz.

BEATRICE

Aslında Lordum, bir süre onu bana ödünç vermişti; ben de ona faiziyle birlikte çifte kalp vermiştim. Ama daha önce de hileli zarla kalbimi kazanmıştı. Onun için, dediğiniz gibi yine pekâlâ kaybetmiş olabilirim.

DON PEDRO

Yok yok, alt ettiniz onu bayan, alt ettiniz onu.

BEATRICE
Aman ben altta kalmayayım da! Bir sürü şapşala analık etmek istemem doğrusu.

Ama arkadaşları Beatrice'e oyun oynayıp, Benedick'in ona âşık olduğunu söyleyince, her şey değişir. Aşka hep karşı gibi görünen Beatrice artık aşka hazır biridir. Üstelik duygularını şiirsel dile dökmekten kendini alamaz:

BEATRICE
Elveda kibir! Elveda genç kız gururu!
Ardına gizlenmenin yararı yok artık bana.
Ama sen sevedur Benedick, karşılığını göreceksin;
Yaban yüreğim uslanıp eline yakışır olacak.
İyiliğimi görünce bak nasıl yüreklenecekseniz,
Aşklarımız birleşecek, kutsal bağla bağlanacak.
Tanıdığım kim varsa sen buna layıksın diyor,
Ben de gözümle gördüm, hepsi doğru söylüyor.

Benedick için ise, aşk hep aptallıkla eş anlamlı olmuş.

BENEDICK
Doğrusu şaşıyorum, insanlar aşka düşen birinin aptalca davranışlarını gördükten ve şapşallıklarına güldükten sonra, nasıl kendileri de âşık olup tıpkı onlar gibi alay konusu olabiliyor! Al işte Claudio! Bir zamanlar adam davulla borazandan başka müzik tanımazdı. Şimdi ise dümbelekle kavaldan başka bir şey dinlemez oldu.

Benedick için bir erkeğin, erkeğe yaraşır ilgi alanları olan savaştan, döğüşten, yiğitlikten vazgeçip, kadınsı şenlik ve eğlencelere dalabilmesi anlaşılmaz bir şey. Beatrice erkekler için ne düşünüyorsa, Benedick'in de kadınlarla ilgili düşüncesi aynı:

Kadının biri güzelmiş, beni ilgilendirmez; bir başkası akıllıymış, ilgilendirmez; bir ötekisi iffetliymiş, ilgilendirmez. Tüm erdemler bir kadında toplanmadıkça, bir kadın benim gözüme giremez. Bir kere zengin olmalı, bu kesin; akıllı olmalı, yoksa hiç yaklaşmasın;

iffetli olmalı, yoksa pazarlığa bile girmem; güzel olmalı, yoksa yüzüne bakmam; yumuşak huylu değilse, benden uzak dursun; soylu değilse beş para etmez; tatlı dilli olmalı, çalıp söylemeyi çok iyi bilmeli; saçının rengine gelince, Tanrı vergisi olmalı.

Böylesine titiz, seçmeci ve mükemmeliyetçi olan Benedick, tıpkı Beatrice gibi oyuna gelince, bir anda yüz seksen derece dönüverir ve insanoğlunun değişik durum ve koşullara ne denli ustalıkla uyum sağlayabildiğinin az rastlanır örneklerinden birini sergiler:

Kendileri hakkında söylenenleri duyup da hatalarını düzeltme fırsatı bulanlara ne mutlu! Kadın güzel diyorlar – evet doğru, buna ben de tanıklık ederim. İffetli diyorlar – ki öyle, inkâr edemem; beni sevmesi dışında akıllı diyorlar – vallahi bu aslında onun aklına bir şey eklemez; ama ille de aptal olduğunu göstermez. Bugüne dek evliliğe bu kadar atıp tuttuktan sonra, benimle epey dalga geçenler olacak tabii, ama zevkler değişmez mi? Dünyaya insan lazım. Ben de bekâr öleceğim dediğim zaman evleninceye kadar yaşayacağımı düşünmemiştim.

Birbirini dışlarken bir anda sevmeye başlayan Benedick ile Beatrice'in karşı kutbunda, önce birbirini kolayca ve rahatça seven, sonra araya giren beklenmedik bir engelle ayrılan, sonuçta yine beklenmedik bir yardımla yeniden kavuşan Claudio ile Hero var.

Genç Claudio ile Beatrice'in kuzini Hero birbirlerini sever ve evlenmek üzere nişanlanırlar. Ancak, Claudio'dan nefret eden kötü ruhlu Don John sevgililere bir tuzak hazırlar. Adamı ve yardakçısı Borachio ile Hero'nun – aslında her şeyden habersiz olan – nedimesi Margaret'in yardımıyla bir senaryo hazırlar ve uygulamaya koyar. Buna göre, gece vakti Hero'nun penceresinden dışarı bakan Margaret'le, bahçedeki ağaçlıkta duran Borachio arasında geçen, değişik anlamlara çekilebilecek bir konuşmaya, Claudio uzaktan tanık ve kulak misafiri olur; Margaret'i Hero zanneder ve sevgilisinin geceyarısı başka bir erkekle cilveleşerek kendisine ihanet ettiğine inanır. Bu aldanma sonucunda Claudio, tam nikâh kıyılırken, "bildiği" her şeyi

açığa vurur, Hero'yu ihanetle ve sürtüklükle suçlar ve onunla evlenmeyi reddeder.

Ancak, sakin ve sağduyulu bir rahip sayesinde büyük bir felaket son anda önlenir, konu açıklığa kavuşur ve nerdeyse bir mucize eseri Claudio ile Hero'nun aşkı kurtulur, evlilikleri gerçekleşir.

Oyunda fars – zaman zaman "tuluat" – türü komedi unsurunu sağlayan kişiler arasında en canlı olanı Dogberry (adı "itüzümü-itburnu" anlamına geliyor.) Dogberry evrensel bir tip: cahil, ama sevimli bir şekilde bilgiç görünme ve her koşulda yol yordam bilirmiş gibi davranma çabasında. Bu tür özgün kişilikli insanlarda olduğu gibi, bir tür "arif adam" mantığı var Dogberry'de: o mantık zamansız ortaya çıkmasa, paylaşmamak, hatta ders almamak için hiçbir neden olmayacak. Dogberry hep yapması gerekenin tersini yapıyor, söylemesi gerekenin aksini söylüyor; yanlış anlaşılmak veya hiç anlaşılmamak için elinden geleni yapıyor – ve bazıları için yine de mutlak otorite. Neyse ki, en azından komedilerde, insanlar sonuç olarak ağızdan çıkan sözün ve görünürdeki davranışın ardındaki niyete ve gerçeğe göre tutum alıyor.

"Zaptiyebaşı" Dogberry, bekçilere görevleri ile ilgili talimat veriyor:

BİRİNCİ BEKÇİ
Adamın hırsız olduğunu bilirsek, yakasına yapışmayalım mı yani?

DOGBERRY
Yapışın tabii; bu sizin göreviniz. Ama bence zift tutanın eli kirlenir. Sizin için en huzurlu yol ne biliyor musunuz: hırsızı yakaladığınız anda kimliğini öğrenin, sonra bırakın çekip gitsin, belasını sizden bulmasın.

...

DOGBERRY
İşte görevin: başıboşuk ("başıbozuk") gördün mü derhal tefrik ("tevkif") edeceksin. Herkese "Prens adına dur!" diyeceksin.

İKİNCİ BEKÇİ
Durmazsa ne olacak?

DOGBERRY
O zaman bırak gitsin. Sonra hemen bütün öteki bekçileri çağır; bir serseriden kurtulduğunuz için hep birlikte Tanrı'ya şükredin.

VERGES
Dur dendiği zaman durmayan, Prensin kullarından olamaz.

DOGBERRY
Doğru, Prensin kulu olmayana da bekçiler karışamaz.

...

DOGBERRY
Bütün birahaneleri gezeceksiniz ve sarhoşlara "hadi yatağa" diyeceksiniz.

BİRİNCİ BEKÇİ
Gitmezlerse ne yapalım?

DOGBERRY
Ne mi? Hiç, bekleyin ayılsınlar. O zaman da doğru dürüst cevap vermezlerse, "siz, bizim sandığımız adamlar değilmişsiniz," deyin.

Görüldüğü gibi, Dogberry'nin insancıl bir adalet anlayışı var. Ama iş uygulamaya gelince, bireysel çabaları boşa çıkıyor; bekçiler de, sanık ve suçlular da adalet mekanizmasının bilinen sınırları içinde hareket ediyorlar. Onlar için Dogberry, bağımsız iradesi olan biri değil, nasıl işlediğini herkesin çok iyi bildiği mekanizmanın parçası olan bir "güvenlik görevlisi".

Trajedilerde bireyler nasıl "anlaşılmamaya mahkûm"sa, komedilerde insanlar birbirini her şeye rağmen anlıyor – anlamasa da işi tatlıya bağlamayı biliyor. Shakespeare, bu oyunda da yer yer seyirciye, "Farkında mısınız, bu olaylar her an trajediye dönüşebilirdi," diyor. Derinlerdeki bu karanlık ihtimal, Shakespeare'in komedilerine özgü ve onlara önemli bir anlam katmanı sağlayan bir öge.

Yok Yere Yaygara, Shakespeare'in buruk komedilerinden; *Onikinci Gece* ile *Size Nasıl Geliyorsa* oyunlarında olduğu gibi, burada da insanoğlu, sürekli – dirayetsizlikten, düşüncesizlikten, akılsızlıktan ya da salt insan olduğu için – komedi ile trajedinin, sevgi ile yalnızlığın,

uyumla felaketin sınırında geziyor. Aşkı ve mutluluğu istermiş gibi davranıp, sürekli her ikisini de dışlamak için elinden geleni yapan, ya da hayati ilişkileri, küçük rastlantıların veya rasgele söylentilerin etkisiyle her an bozmaya hazır olan insana acı bir gülümsemeyle bakıyor Shakespeare bu oyunda da; insanların işlerine geldiği zaman kendilerini ne kadar güzel ve ustalıkla kandırabildiklerini, her zaman olduğu gibi sıradışı, şaşırtıcı, bazen biraz irkilten, örneklerle gözler önüne seriyor.

Oyun aslına bakılırsa çok yalın bir temele oturmuş: Benedick'le Beatrice arasındaki zoraki aşk; Claudio ile Hero arasındaki, neredeyse sorunsuz denebilecek aşkın önüne çıkan zorlama engel ve bir de sanki iyiler kendini gösterebilsin, iyi oldukları belli olsun diye sahneye rasgele serpiştirilmiş zoraki kötüler oluşturuyor bu temeli. Sonuçta her şeyin hallolacağı baştan belli gibi; sanki baştan sona, yok yere bir yaygaradır gidiyor. Ama Shakespeare gene, bu basit görünen malzemeden son derece ustalıklı ve eğlenceli bir komedi yaratmayı başarıyor; özellikle, çeşitli boyutlarıyla "ironi" sanatı, Shakespeare'in elinde bir kez daha bu oyuna, benzeri az görülen bir zenginlik katıyor.

Bülent Bozkurt

KİŞİLER

DON PEDRO, Aragon Prensi
DON JOHN, Don Pedro'nun gayrimeşru kardeşi (yer yer "piç" diye adlandırılıyor)

CLAUDIO, Floransalı genç bir lord
BENEDICK, Padualı genç bir lord

LEONATO, Messina Valisi
ANTONIO, Leonato'nun ağabeyi

BALTHASAR, Don Pedro'nun maiyetinde bir şarkıcı
CONRADE ile BORACHIO, Don John'un yardakçıları
RAHİP FRANCIS

DOGBERRY[1], zaptiyebaşı
VERGES, muhtar, Dogberry'nin iş arkadaşı
Birinci Bekçi
İkinci Bekçi
Zangoç
Oğlan çocuğu

HERO, Leonato'nun kızı
BEATRICE, Leonato'nun yeğeni
MARGARET ile URSULA, Hero'nun maiyetindeki kadınlar

Lordlar, Haberciler, Müzisyenler, Nöbetçiler, Hizmetkârlar, vb.

Olayların geçtiği yer: Messina

---

(1) Dogberry: Bir tür kızılcık ya da "itüzümü-itburnu".

YOK YERE YAYGARA

BİRİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Leonato'nun evinin önü. Messina Valisi Leonato, kızı Hero, yeğeni Beatrice ve Haberci.)

LEONATO

Bu mektuba göre, Aragon Prensi Don Pedro bu gece Messina'ya geliyormuş.

HABERCİ

Şu anda çok yaklaşmıştır; ben ayrıldığımda buraya üç fersah bile kalmamıştı.

LEONATO

Bu seferde iyi adamlarımızdan kaç kayıp verdik?

HABERCİ

Rütbeli kaybımız çok az, önde gelen kimse yok.

LEONATO

Savaştan kayıpsız dönen komutan, çifte zafer kazanmış demektir. Bakıyorum Don Pedro burada Claudio adlı Floransalı bir genci çok onurlandırmış.

HABERCİ

Fazlasıyla hak edilmiş bir onur; Don Pedro da layıkıyla değerlendirmiş. Yaşından beklenmeyecek işler becerdi Claudio; kuzu kılığında bir aslan gibiydi: yaptıkları her türlü beklentinin o kadar üstünde ve ötesindeydi ki, anlatmaya benim dilim yetmez.

LEONATO
Burada, Messina'da bir amcası var; bu habere çok sevinecek.

HABERCİ
Evet, buraya gelmeden önce ona da mektup götürdüm; çok sevindi; o kadar ki, taşkın sevinci, yüzünde acı belirtisine dönüştü.

LEONATO
Yani kendini tutamayıp gözyaşı döktü ha?

HABERCİ
Hem de nasıl!

LEONATO
İnsanın duyguları bazen böyle dışarı taşar; bu tür gözyaşıyla yıkanan yüzden daha doğalı yoktur dünyada. Ağlayana sevinmektense, sevinçten ağlamak kat kat iyidir!

BEATRICE
Affedersiniz bayım, Signior Mountanto [1] savaştan döndü mü acaba?

HABERCİ
Bu isimde kimseyi tanımıyorum hanımefendi; orduda böyle biri yoktu.

LEONATO
Kimi soruyorsun yeğenim?

HERO
Kuzinim, Padualı Signior Benedick'i kastediyor.

HABERCİ
Ha evet, o döndü ve her zamanki gibi gamsız.

BEATRICE
Burada, Messina'da her tarafa duyurular asmış, Cupid'e meydan okuyor ve onu[2] okçuluk yarışına çağırıyor. Amcamın soytarısı

duyuruyu okuyunca, Cupid adına cevap vermiş ve kuş okuyla[3] yarışmayı önermiş. Söylesene, bu savaşlarda kaçını öldürüp yemiş acaba? Evet, kaçını öldürmüş bakalım? Ne kadar öldürebilirse hepsini yiyeceğime söz verdim.

LEONATO

Yapma yeğenim, Signior Benedick'e fazla yükleniyorsun. Ama bak, bence mutlaka bir yolunu bulup seninle ödeşir.

HABERCİ

Bu savaşlarda çok hizmeti geçti bayan.

BEATRICE

Ne hizmeti geçecek; ordunun ne kadar küflenmiş, artık erzakı varsa yiyip sizi kurtarmıştır. Yemeye gelince yamandır doğrusu; adamdaki mide, mide değil ki!

HABERCİ

Peki, size göre iyi asker değil mi?

BEATRICE

Bize göre iyi asker olabilir, ama bir komutana göre nasıl, sen ona bak.

HABERCİ

Komutana komutan, erkeğe erkek; her türlü erdemle tıka basa dopdolu.

BEATRICE

Evet, bence de; tam postu doldurulmuş biri; ama neyle doldurulmuş dersen... Neyse boşver, nasıl olsa hepimiz faniyiz.

LEONATO

Siz yeğenime aldırmayın bayım. Signior Benedick'le arasında yalandan bir savaş var; ne zaman bir araya gelseler atışmadan edemezler.

BEATRICE

Yazık ki hep de kaybeder. Son çatışmamızda, aklının beş parça-

sından[4] dördü seke seke kaçıp gitti; şimdi koca adama kılavuzluk etmeye tek bir parçası kaldı. Onun için, kendini sıcak tutmaya yetecek kadar aklı varsa, bence ona iyi sahip olsun; çünkü atıyla kendisi arasındaki fark ancak ordan anlaşılabilir artık. Akıllı yaratık olduğunu gösterir tek işaret o şimdi. Bugünlerde yoldaşı kim? Her ay yeni bir yeminli kardeş ediniyor da.[5]

HABERCİ

Bu mümkün değil!

BEATRICE

Pekâlâ mümkün: adam modaya göre şapka değiştirir gibi dost değiştiriyor.

HABERCİ

Sayın bayan, belli ki sizin defterinizde onun adı yok.

BEATRICE

Hayır yok; olsaydı da, defterle birlikte çalışma odamı ateşe verir yakardım. Peki, kimmiş yoldaşı? Şu sıralarda onunla birlikte şeytana gidecek hırlı biri yok mu?

HABERCİ

Genellikle, pek soylu Claudio ile geziyor.

BEATRICE

Aman Tanrım! Hastalık gibi yamanır ona artık. Vebadan çabuk bulaşır insana; bulaşmasıyla çıldırtması da bir olur. Tanrı yardımcısı olsun soylu Claudio'nun! Benedick'e yakalandıysa, iyileşmesi bin pounda patlar ona.

HABERCİ

Bence sizinle arayı bozmaya gelmez bayan.

BEATRICE

Bence de dostum.

LEONATO

Seni kimse çıldırtamaz yeğenim.

BEATRICE

Ocak ayında yaz sıcağı basmadıkça, hayır.

HABERCİ

Don Pedro geldi.

(Don Pedro, Claudio, Benedick, Balthasar ve Don John girer.)

DON PEDRO

Saygıdeğer Signior Leonato, başınıza dert arıyorsunuz galiba! Herkes beladan kaçmaya çalışırken, siz üstüne gidiyorsunuz.

LEONATO

Dert benim evime asla siz ekselanslarının kılığında gelmedi! Malum, dert gidince huzur kalır. Oysa siz gidince hüzün kalıyor, sevinç gidiyor.

DON PEDRO

Cefa çekmeye biraz fazla gönüllüsünüz bence. Bu sizin kızınız olmalı.

LEONATO

Annesi hep öyle demiştir.

BENEDICK

Şüpheniz mi vardı ki sormuştunuz efendim?

LEONATO

Hayır Signior Benedick, yoktu; çünkü neyse ki o sıra siz sadece bir çocuktunuz.[6]

DON PEDRO

Cevabını aldın Benedick; buradan da, erkek olarak nasıl bir şöhretin olduğu anlaşılıyor. Aslında, bayana bakınca, babasının kim olduğu belli oluyor. Babanız gibi saygıdeğer birine benzediğiniz için mutlu olun bayan.

BENEDICK

Eğer babası Signior Leonato'ysa, kızı kendisine ne kadar ben-

zerse benzesin, omuzlarının üstünde onun başını taşımak istemezdi herhalde.[7]

(Don Pedro ile Leonato kendi aralarında konuşmaya başlar.)

BEATRICE

Durmadan konuşmanıza şaşıyorum Signior Benedick; sizi dinleyen yok ki.

BENEDICK

Ah sevgili Bayan Edepsiz! Siz hayatta mıydınız?

BEATRICE

Signior Benedick gibi, besinlerin en alasını bulmuşken, edepsizliğin ölmesi hiç mümkün mü? Nezaketin kendisi bile siz yanına girdiğiniz anda edepsizliğe döner.

BENEDICK

Nezaket döneğin biri o zaman. Şu işe bak ki, bütün kadınlar bana bayılıyor; sen hariç. Oysa ben içimi yokladığımda orada taştan bir kalp buluyorum; çünkü, ben hiçbirini sevmiyorum doğrusu.

BEATRICE

Ne büyük şans kadınlar için! Yoksa belalı bir hovardanın hedefi olacaklardı. Tanrı'ya ve soğuk yapıma şükürler olsun, ben de bu konuda senin gibiyim. Köpeğimin kargalara havlaması, bir erkeğin bana aşk yemini etmesinden daha hoş gelir kulağıma.

BENEDICK

İnşallah hep aynı kafada kalırsınız da hanımefendi, kısmetli bir genç gelecekte tırmıklanmış bir surata sahip olmaktan kurtulmuş olur.

BEATRICE

Suratı seninkine benziyorsa, tırmıklanmakla daha beter olamaz nasıl olsa.

BENEDICK

Senin gibi papağan öğretmeni az görülmüştür yani.

BEATRICE

Senin gibi canavar dilli olmaktansa, benim gibi kuş dilli olmak iyidir herhalde.

BENEDICK

Bakıyorum hiç sektirmiyorsun lafı; keşke atım da senin kadar hızlı ve yorulmaz olsaydı. Her neyse, sen devam et, Allah bilir ya, benim işim bitti.

BEATRICE

Ben seni bilirim, sonunda hep böyle huysuz at numarası[8] yaparsın.

DON PEDRO

İşte böyle Leonato. *(Ötekilere döner.)* Signior Claudio ve Signior Benedick aziz dostum Leonato hepinizi davet etti. "Burada en az bir ay kalabiliriz," dediğimde ne karşılık verse beğenirsiniz: Keşke bir gerekçe çıksa da daha uzun kalsak, diye yürekten dua ediyormuş. Yemin ederim, gerçekten de öyledir; Leonato ikiyüzlü değildir.

LEONATO

Sizin ettiğiniz yeminin yalan çıkması mümkün değil Lordum. *(Don John'a.)*

Artık kardeşiniz Prensle de barıştığınıza göre, siz de hoş geldiniz Lordum; emrinize amadeyim.

DON JOHN

Teşekkür ederim; pek konuşkan değilimdir, ama teşekkür ederim.

LEONATO

Önden buyurun lütfen ekselansları.

DON PEDRO

Ver elini Leonato, birlikte gidelim.

(Benedick ile Claudio dışında herkes çıkar.)

CLAUDIO

Benedick, Signior Leonato'nun kızını gözledin mi?

BENEDICK

Hayır gözlemedim, ama gördüm.

CLAUDIO

Genç ve kibar bir bayan, değil mi?

BENEDICK

Şimdi benden yalın ve dosdoğru fikrimi mi istiyorsun; yoksa, her zamanki gibi, kadın kısmını hor gören kimliğimle mi konuşayım?

CLAUDIO

Hayır hayır, lütfen bana açık fikrini söyle.

BENEDICK

Yani, aslına bakarsan, göklere çıkaramam, çünkü fazla alt tabaka; ak pak desem, hiç olmaz çünkü fazla esmer; övgülere sığmaz derdim, ama çok ufak kaçıyor. Doğrusunu istersen, onun için söyleyecek tek sözüm var: eğer olduğundan başka biri olsaydı, çok sevimsiz biri olurdu; ama başka biri değil, kendisi olduğuna göre benim hoşuma gitmiyor.

CLAUDIO

Ben şaka etmiyorum, alayı bırak da söyle lütfen; gerçekten, onu nasıl buluyorsun?

BENEDICK

Satın mı alacaksın, niye bu kadar soruyorsun?

CLAUDIO

Bu mücevheri satın alabilecek biri var mı dünyada?

BENEDICK

Evet var, hem de içine koyacak kutusuyla birlikte.[9] Yahu sen ciddi mi konuşuyorsun, yoksa "Kupid tavşanı gözünden vurur;" "Volkan marangozların üstadıdır,"[10] ağzı mı yapıyorsun? Hangi makamdan şakıyorsan söyle de biz de katılalım.

CLAUDIO

Benim gözümde, hayatımda gördüğüm en tatlı bayan.

BENEDICK

Hâlâ gözlüğe ihtiyacım yok, ama ben böyle bir şey görmüyorum: sen kuzinine bak, o aksiliği olmasa, güzellikte ondan kat kat üstün; seninki Aralık ayının son günüyse, bu Mayıs'ın biri. Niyeti bozup kocalığa filan heveslenmedin inşallah, ha?

CLAUDIO

Doğrusu yemin etmiştim ama, Hero karım olmaya razı olursa yeminimi tutabileceğime hiç emin değilim.

BENEDICK

Ya, demek iş buraya geldi öyle mi? Yahu şu dünyada kasketsiz gezmekten korkmayacak kimse kalmadı mı?[11] Altmış yaşında bir bekâr hiç göremeyecekmiyim artık? Hadi o zaman, madem boynunu boyunduruğa sokup bırakacağı izi taşımaya razısın, Pazarları da ah vah etmeye hazırsın, sen bilirsin. İşte, Don Pedro da seni aramaya geldi.

DON PEDRO

Niye bizimle gelmediniz Leonato'ya? İşin içinde bir sır mı var yoksa?

BENEDICK

Bana zorla söyleteceksiniz galiba efendim.

DON PEDRO

O zaman emrediyorum, şerefin üzerine derhal söyle.

BENEDICK

Bak, duydun değil mi Kont Claudio! Yanlış anlama, aslında tıp-

kı bir dilsiz gibi sır tutabilirim. Ama şerefim üzerine olunca başka; yani, madem şerefim üzerine... Claudio âşık olmuş. Kime âşık olmuş? Yani bu soruyu siz soruyorsunuz. Bakın cevabı ne kadar kısa: Hero'ya, Leonato'nun bodur kızına.

CLAUDIO

Eğer öyle olsaydı, böyle denebilirdi.

BENEDICK

Masalda olduğu gibi Lordum: "Asla böyle bir şey yok; hiçbir zaman da olmadı; ama yine de, Allah saklasın, ya oluverirse!"

CLAUDIO

Eğer aşkım kısa sürede değişmezse, bence, "Allah saklasın, ya olmayıverirse!"

DON PEDRO

Madem seviyorsun, "amin," o zaman; çünkü kendisi çok değerli bir bayan.

CLAUDIO

Ağzımdan laf almak için söylüyorsunuz bunu, değil mi Lordum?

DON PEDRO

Hayır, vallahi içimden geleni söyledim.

CLAUDIO

Billahi ben de öyle.

BENEDICK

Çifte vallahi ve çifte billahi, ben de.

CLAUDIO

Ben onu sevdiğimi hissediyorum.

DON PEDRO

Ben değerli olduğunu biliyorum.

BENEDICK

Ben ne sevilecek yanını hissediyorum ne değerini görebiliyorum; ayrıca, beni cayır cayır yakacak olsanız vazgeçmem bu düşüncemden.

DON PEDRO

Kadın ve güzellik dendi mi, sen hep dikkafalı, zındık herifin biri olmuşsundur zaten.

CLAUDIO

Aklını takmış bir defa, zorla oynuyor bu rolü.

BENEDICK

Beni doğuran kadına teşekkür borçluyum; beni büyütüp yetiştiren kadına yine naçizane şükranlarımı sunuyorum; ama alnımın çatına boynuz takmaya ya da görünmez kayışa borazanımı asmaya[12] gelince, kadınlar kusuruma bakmasınlar. Herhangi bir kadına güvensizlik göstererek onlara haksızlık etmektense, hiçbirine güvenmeyerek kendime hakça davranırım daha iyi. Tabii bunun zararı ve belki de yararı şu ki, ömür boyu bekâr kalacağım.

DON PEDRO

Ben ölmeden sen aşktan sararıp solmazsan ben de Don Pedro değilim.

BENEDICK

Hayır, solmam. Öfkeden, hastalıktan, açlıktan solabilirim belki, Lordum, ama aşktan asla solmam: aşk uğruna yanıp yakılmaktan biraz kan kaybetsem[13] bile kaybettiğim kanı daha sonra şarapla[14] bol bol kazanırım. Aksini kanıtla, aşk ozanının kalemiyle iki gözümü de oy ya da istersen buluşma evinin kapısına, kör gözlü aşk ilahı levhası yerine beni as.

DON PEDRO

Eğer bir gün bu inancından dönersen çok ilginç bir tartışma konusu olacaksın herkes için.

BENEDICK

Eğer dönersem, kedi yerine beni sepete koyup asın dala ve oklayın; beni vuranın da sırtını tıpışlayıp kutlayın ve Adam koyun adını.[15]

DON PEDRO

Bakalım; bunu zaman gösterecek. Zamanla vahşi boğa boyunduruğa alışırmış.

BENEDICK

Vahşi boğa alışabilir; ama eğer akıllı Benedick alışacak olursa, o zaman boğanın boynuzlarını söküp benim alnıma takın. Sonra da kaba bir resmimi yapıp altına, "Bu gördüğünüz hamarat beygir kiralıktır" der gibi, koca koca harflerle, "Bu gördüğünüz evli adam Benedick'tir," yazın.

CLAUDIO

Bu başına gelirse, herhalde boynuzlu deli derler sana.

DON PEDRO

Eğer aşk ilahı Kupid, oklarının hepsini Venedik'te harcamadıysa,[16] senin de titreyip sarsılacağın gün yakındır.

BENEDICK

Niye? Yer sarsıntısı filan mı olacak?

DON PEDRO

Her neyse, zamanla yola gelirsin. Bu arada, Signior Benedick, istersen Leonato'ya gidip ona benden selam götür ve akşam yemeğinde kendisini yalnız bırakmayacağımı söyle; çok hazırlık yapmış anlaşılan.

BENEDICK

Sanırım bu işi becermeye aklım yetecek; hadi o zaman şimdilik...

CLAUDIO

Sağlıcakla kalın.[17] Evimden... yani evim olsaydı[18]...

DON PEDRO
Altı Temmuz. Sizi seven dostunuz Benedick.

BENEDICK
Hadi hadi, bırakın alay etmeyi; sözlerinizin giysisi takılarla bezenmiş; ama takılar pek gevşek. Siz, bu söz kırıntılarından medet umacağınıza kendinize bakın. Ben artık gidiyorum.

(Çıkar.)

CLAUDIO
Lordum, şimdi siz Majestelerinin yardımına ihtiyacım var.

DON PEDRO
Sevgim senin; ne yapacaksa, öğret ona;
Göreceksin, öğrenmeye nasıl yatkındır;
Sana yararı olsun da alacağı dersin,
Ne kadar zor olursa olsun.

CLAUDIO
Leonato'nun oğlu var mıydı Lordum?

DON PEDRO
Hayır; Hero tek çocuğu ve varisi.
Onu seviyor musun Claudio?

CLAUDIO
Ah Lordum, hani siz,
Şu yeni biten iş için harekete geçmiştiniz ya,[19]
İşte ben o sıra ona asker gözüyle bakmıştım.
Yani, ondan hoşlanıyordum, ama önümde,
Öylesine çetin bir görev varken,
Hoşlanmayı aşka döndürmeye girişemezdim.
Ama şimdi döndüm; savaş düşünceleri,
Yerlerini boşalttı artık; onlardan kalan boşluklara ise,
Tatlı, yumuşak arzular doluyor her an.
Savaştan önce de hoşlanırdım genç Hero'dan,
Gerçekten ne kadar güzelmiş meğerse...

DON PEDRO

Tamam tamam, senin sevdalanma vaktin gelmiş;
Kitaplar dolusu konuşup duyanları bezdirmeye hazırsın.
Madem Hero'yu seviyorsun, bunu kimseye söyleme;
Ben konuyu ona ve babasına açarım,
Hero da senin olur. Bütün bu ustalıklı masalı
Bu amaçla kıvırmıştın değil mi?

CLAUDIO

Aşığın derdini gözünden anlıyorsunuz,
Ve çok tatlı öğütler veriyorsunuz.
Ama aşkım size fazla ani göründüyse;
Biraz daha açıklayabilirim hislerimi.

DON PEDRO

Irmaktan daha geniş köprüye ne gerek var!
Ödülün iyisi ihtiyacı karşılayandır.
Şimdi, en uygun yol hangisi bakalım:
Kısacası, sen seviyorsun;
Bana düşen de sana çare bulmak.
Bildiğim kadarıyla bu gece şenlik var.
Ben senin kılığına girer, güzel Hero'ya,
Claudio olduğumu söylerim
Başbaşa kaldığımızda ona kalbimi açarım;
Aşkımı öyle güçlü, öyle yaman anlatırım ki,
Kulağını zorla tutsak alırım.
Sonra gider durumu babasına açarım;
Sonuçta, kız da senin olur.
Hadi gel, hemen uygulamaya koyalım bu işi.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Leonato'nun evinde bir oda. Leonato ile ağabeyi Antonio.)

LEONATO

İyi günler ağabey! Senin oğlan, kuzenim nerede? Bu müzik onun işi mi?

ANTONIO

Buna çok sardırdı. Baksana kardeşim, sana tuhaf haberlerim var; rüyanda görsen inanmazsın.

LEONATO

İyi haberler mi?

ANTONIO

Orası henüz belli değil; ama şu anda görünüşe göre iyi gibi. Prens'le Kont Claudio benim bahçede sık ağaçlıklı bir patikada yürüyorlarmış; adamlarımdan biri konuşmalarını duymuş: Prens, Claudio'ya açıklamış, yeğenime, yani senin kızına âşıkmış ve bu gece dans sırasında ona söyleyecekmiş; eğer kız razı olursa konuyu hemen sana açacakmış.

LEONATO

Bunu sana anlatan aklı başında biri mi?

ANTONIO

Evet çok zeki biridir. İstersen çağırayım, kendin konuş.

LEONATO

Yok yok, kendiliğinden ortaya çıkıncaya kadar rüyaymış gibi kabul edelim. Ben yine de kızıma bundan söz edeyim; ne olur ne olmaz, belki doğru çıkarsa diye kızım cevabını hazırlasın. Hadi sen git, ona söyle.

(Antonio çıkar. Antonio'nun oğlu ile bir Müzisyen ve ötekiler girer.)

Kuzenler, ne yapacağınızı biliyorsunuz. *(Müzisyene)* Ah, kusura bakma dostum; hadi gel benimle, hünerini göster. *(Antonio'nun oğluna)* Dikkatli ol evladım, çok iş var.

(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

(Leonato'nun evinde bir oda. Don John ile yardakçısı Conrade.)

CONRADE

Ne var Lordum, ne oldu; aşırı dertli görüyorum sizi?

DON JOHN

Nedenler aşırı olunca ister istemez dert de ölçüsüz oluyor.

CONRADE

Birine akıl danışın.

DON JOHN

Danıştım diyelim, ne yararı olacak?

CONRADE

Hemen bir çare bulunmasa bile, tahammül gücü verir belki.

DON JOHN

Şaşıyorum doğrusu, hem Satürn'ün[20] etkisinde doğdum diyorsun, hem de ölümcül derde manevi deva bulma peşindesin. Ben neysem oyum; kendimi gizleyemem: dertlenme nedeni varsa, dertlenirim ve kimsenin şakasına gülmem; canım yemek yemek isteyince yerim ve kimsenin keyfini beklemem; uykum gelince uyurum ve kimsenin işine bakmam; neşeli olduğumda gülerim, surat edip somurtana karışmam.

CONRADE

Tamam, bunların hepsini rahatça yapabiliyorsanız yapın; ama yapamadığınız zaman fazla açık etmeyin. Zaten son zamanlarda

ağabeyinize karşı geldiniz; daha yeni himayesine aldı sizi. Orada kalıp kök salabilmek için bir süre uygun havaya ihtiyacınız var; onu da kendiniz yaratacaksınız. İyi hasat almak istiyorsanız, mevsimi ona göre ayarlamanız gerek.

DON JOHN

Onun himayesinde gül olacağıma, çalıda kuşburnu olurum daha iyi. İnsanlar beni sevsin diye davranışımı değiştirecek değilim; aslında herkesin beni hor görmesi benim kanıma daha çok uyar. Senin anlayacağın, onu bunu pohpohlayan efendiden biri olduğum söylenemez, ama açık sözlü bir serseri olduğum yalan değil. Ne kadar güvenilir olduğum, ağzıma geçirdikleri ağızlıktan, ne kadar özgür olduğum da ayağıma vurdukları köstekten belli. Ben de inadına kafesimde şakımamaya karar verdim. Ağzım serbest olsa ısırırdım; özgür olsam canımın istediğini yapardım. Ama bu durumda, bırak da ben ben olayım ve beni değiştirmeye çalışma.

CONRADE

O zaman, bunca öfkeyi bir işte kullanın bari.

DON JOHN

Her işte kullanıyorum; zaten bir tek onu kullanırım. Hey, biri geliyor.

(Borachio girer.)

Ne haber Borachio?

BORACHIO

Esaslı bir şölenden geliyorum. Leonato, kardeşiniz Prensi krallar gibi ağırlıyor. Bu arada, evlilik planları yapıldığını da öğrendim.

DON JOHN

Burdan bana bir fesatlık fırsatı çıkar mı acaba? Dertsiz başına dert almaya hazırlanan bu şapşal kimmiş peki?

BORACHIO

Kim olacak, kardeşinizin sağ kolu.

DON JOHN
Ne? Bizim nazenin Claudio ha!

BORACHIO
Ta kendisi.

DON JOHN
Tam bir asilzâde! Peki kimle, kimle? Kimi kestirmiş gözüne?

BORACHIO
Tabii ki, Leonato'nun kızı ve varisi Hero'yu.

DON JOHN
Vay gözüaçık Mart civcivi seni! Peki sen nerden duydun bunu?

BORACHIO
Beni esanscı diye tuttular. Küf kokmuş bir odayı tütsülerken içeri Prens'le Claudio girdi; ciddi ciddi bir şeyler konuşuyorlardı. Hemen duvar örtüsünün arkasına saklandım ve her şeyi duydum: Prens, Hero'ya kendi adına kur yapacak; onu elde ettikten sonra Kont Claudio'ya devredecek.

DON JOHN
Hadi yürüyün; oraya gidiyoruz. Fesatlığıma bundan âlâ besin olmaz. Zaten o genç yeni yetme yüzünden gözden düştüm; işin şanına da o kondu. Başına açabileceğim her bela benim için sefa demektir. Sizler var mısınız bu işte; benden yana mısınız?

CONRADE
Evet Lordum, ucunda ölüm olsa bile.

DON JOHN
Hadi şu büyük şölene gidelim; ben saf dışı olduğuma göre, keyifleri daha da iyidir herhalde. Ah şu aşçının yerinde ben olsaydım keşke![21] Yürüyün, gidip bir an önce işimize bakalım.

BORACHIO
Nasıl isterseniz Lordum.

İKİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Leonato'nun evinde bir salon. Leonato, ağabeyi Antonio, kızı Hero, yeğeni Beatrice ile Margaret ve Ursula.)

LEONATO
Kont John burada, yemekte değil miydi?

ANTONIO
Bilmem, ben görmedim.

BEATRICE
Şu adamın suratındaki ifadeye bak; amma da ekşi! Herife ne zaman baksam bir saat midem kaynıyor.

HERO
Bence, çok bunalımlı bir yapısı var.

BEATRICE
Onunla Benedick arasında tam orta yerde biri olsa, mükemmel olacakmış yani. Biri tıpkı resim, hiç laf etmiyor; ötekiyse hanımefendinin büyük oğlu sanki, laklağı hiç bitmiyor.

LEONATO
O zaman, Signior Benedick'in dilinin yarısı Kont John'un ağzında olsa, Kont John'un hüznünün yarısı da Signior Benedick'in suratında olsa...

BEATRICE
Buna iyi bir bacakla iyi bir ayak[22] ekle, kesesine de yeterince

para koy; bak o zaman bu adamın dünyada elde edemeyeceği kadın olur mu... kadının da rızasıyla tabii.

LEONATO

Vallahi sevgili yeğenim, sende bu sivri dil oldukça, asla koca filan bulamazsın.

ANTONIO

Bence bu kadar keskini bayağı uğursuz artık.

BEATRICE

Bayağı uğursuzsa, fazla uğursuz demek. Yani Tanrı iyi etmiş de beni böyle yapmış: ne demişler, "Uğursuz ineğe Tanrı kısa boynuz takarmış," ama bayağı uğursuzsa, hiç takmazmış.

LEONATO

Sen de bayağı uğursuz olduğuna göre, Tanrı sana hiç boynuz takmayacak o zaman.

BEATRICE

İyi bildiniz. Bana koca göndermesin yeter; bunun için de sabah akşam diz çöküp ona dua ediyorum. Aman Tanrım, sakallı kocaya asla tahammül edemem; kuru battaniye üzerine yatarım daha iyi.

LEONATO

Sakalsız bir kocaya düşebilirsin.

BEATRICE

Sakalsız kocayı ne yapayım? Kendi giysilerimi giydirip yanıma nedime mi alayım? Sakallı adam, delikanlılık dönemini aşmıştır; sakalsız ise erkekliğe ulaşmamıştır; delikanlıdan yaşlısı bana yaramaz, erkekten azı ise bana göre değil. Onun için, ben ayıcıdan peşin altı peni alıp adamın maymunlarını cehenneme götürmeye bile hazırım.[23]

LEONATO

Yani, cehenneme gideceksin, öyle mi?

BEATRICE

Hayır, yalnızca kapıya kadar. Orada beni, geçkin keratalar gibi, tepesinde boynuzlarıyla İblis karşılıyor ve diyor ki: "Hey Beatrice, yürü bakalım cennete, hadi cennete; burası senin gibi kızlara göre değil." O zaman ben de maymunlarımı teslim ediyor ve doğru cennete, Aziz Peter'a gidiyorum. Kendisi bana bekârların oturduğu yeri gösteriyor biz de orada gel keyfim gel, yaşıyoruz.

ANTONIO *(Hero'ya)*

Sevgili yeğenim, herhalde sen babanın sözünden çıkmazsın.

BEATRICE

Yok canım; o da ne demek! Kuzinimin tek bildiği, babasının önünde eğilip, "Nasıl isterseniz babacığım," demektir. Ama yine de kuzinim, sen sen ol, yakışıklı bir adam bul sonra babanın önünde bir defa daha eğil ve, "Ben nasıl istersem babacığım," deyiver.

LEONATO

Eh yeğenim, umarım gün gelir sen de bir kocaya uyarsın.

BEATRICE

Tanrı erkekleri topraktan yaptığı sürece, hayır. Erkek diye yiğit bir toz parçasının hükmü altına girmek, bir topak balçığa hesap vermeye çalışmak, bir kadının ağırına gitmez mi? Yok amca, bana koca lazım değil: Adem'in oğulları toptan benim kardeşim, ve bildiğim kadarıyla akrabayla evlenmek de günahtır.

LEONATO

Kızım, söylediğimi unutma: eğer Prens sana bu konuyu açacak olursa, cevabını biliyorsun.

BEATRICE

Artık zamanı geldi kuzin; şu sıra sana kur yapan olmazsa, bil ki kusur müzikte. Baktın Prens çok üstüne düşüyor, "Her şeyin zamanı var," de ve dans bitinceye kadar bir şey söyleme. Çünkü,

Hero, bence bu kur yapma, evlilik ve pişmanlık üçlüsü tıpkı İskoç dansı, ağır dans ve titrek dansa benziyor: Kur yapma işi ateşli ve hızlı; aynı İskoç dansı gibi ve onun kadar da acayip; evlilik, ağır aksak tempoda; geleneğe, usule uygun yürüyor; arkadan pişmanlık geliyor ve titreyen bacaklarla iniş aşağı kaptırıp gidiyor, ta ki kendini mezarın dibinde bulana kadar.

LEONATO

Bu işi çok iyi kavramışsın kuzen.

BEATRICE

Gözüm keskindir amca; gün ışığında kiliseyi iyi görürüm.[24]

LEONATO

Bakın şenlikçiler geliyor; hadi kardeşim açılın, dans başlıyor.

(Leonato ve Antonio maskelerini takar. Don Pedro, Claudio, Benedick, Balthasar, Don John, Borachio ve ötekiler maskeli olarak müzik eşliğinde girerler. Dans başlar.)

DON PEDRO

Bayan, bir dostla şöyle bir tura ne dersiniz?

HERO

Yavaş olur, tatlı bakar, bir şey söylemezseniz, varım; hele biraz açılıp, uzaklaşabilirsem.

DON PEDRO

Yani benimle mi?

HERO

Olabilir, eğer işime gelirse.

DON PEDRO

Peki ne zaman gelebilir işinize?

HERO

Yüzünüzü görüp beğendiğim zaman. Allah saklasın, ya lavtanın kendi de kılıfı gibiyse![25]

DON PEDRO
Benim maskem, Philemon'un damıdır;
Altında Jüpiter oturur.[26]

HERO
O zaman maskeniz de sazdan yapılmış olmalı.

DON PEDRO
Aman yavaş, aşkın sesi kolay duyulur.

(Kenara çekilirler.)

BALTHASAR
Beni sevsen ne olur sanki!

MARGARET
Senin için hiç de iyi olmaz; çok kötü huylarım var çünkü.

BALTHASAR
Ne gibi yani?

MARGARET
Yüksek sesle dua ederim.

BALTHASAR
Bu daha da hoşuma gider; duyanlar Amin der.

MARGARET
Tanrım, ne olur eşim iyi dans eden biri olsun!

BALTHASAR
Amin.

MARGARET
Dans bitince de gözüme görünmesin Tanrım! Hadi, ses ver bakalım ahbap.

BALTHASAR
Tamam, söz bitti, ses kesildi.

(Kenara çekilirler.)

URSULA
Sizi iyi tanıyorum; Signior Antonio'sunuz siz.

ANTONIO
Tek kelimeyle, değilim.

URSULA
Kafanızı sallamanızdan tanıdım sizi.

ANTONIO
Doğrusunu istersen, ben onu taklit ediyorum.

URSULA
Ta kendisi olmasanız, onun her kötü yanını bu kadar iyi benzetemezdiniz. İşte, tam tamına onun kuru eli[27] bu; osunuz siz, osunuz.

ANTONIO
Tek kelimeyle, değilim.

URSULA
Hadi hadi, sizi o mükemmel zekânızdan bilmez miyim ben! Erdemi saklamak mümkün mü? Tamam işte, susun; siz osunuz: güzellikler kendini gösterir, o kadar.
(Kenara çekilirler.)

BEATRICE
Kimden duydunuz peki bunu?

BENEDICK
Bağışlayın, söyleyemem.

BEATRICE
O zaman kim olduğunuzu söyleyin.

BENEDICK
Şimdi olmaz.

BEATRICE
Burnu büyükmüşüm ve sivri zekâmı da "Yüz Neşeli Masal"dan[28] almışım ha... ama bunlar Signior Benedick'in lafları.

BENEDICK
O da kim?

BEATRICE
Eminim onu çok iyi tanırsınız.

BENEDICK
Ben mi? İnanın ki hayır.

BEATRICE
Sizi hiç güldürmedi mi?

BENEDICK
Söylesenize, kimin nesi bu?

BEATRICE
Kim olacak, Prens'in soytarısı; tatsız tuzsuz bir şaklaban; Tanrı vergisi tek bir yeteneği var, o da olmayacak iftiralar koparmak. Ahlaksız serseriler dışında kimse hoşlanmaz ondan; zaten ilgi çeken de zekâsı değil maskaralığı. İnsanları hem eğlendirir hem kızdırır, onlar da hem güler hem de onu pataklarlar. Mutlaka bu filonun içinde bir yerdedir. Bana yanaşsın isterdim doğrusu.

BENEDICK
Bu beyefendiyi görürsem dediğinizi ona iletirim.

BEATRICE
Evet, lütfen. Beni görünce gene bir iki benzetme patlatır, ama bunlar nasıl olsa hedefini şaşacağı ve kimseyi güldürmeyeceği için, kendisine dokunup hasta edecek. Sonuç olarak da bir keklik kanadı kurtulmuş olacak; Soytarının iştahı kapanacağından akşam yemeği yiyemeyecek çünkü.[29] *(Müzik.)* Önderleri izlesek iyi olur.[30]

BENEDICK
Her iyi işte olduğu gibi.

BEATRICE
Tabii; kötülük sezersem ilk kavşakta bırakırım peşlerini.
(Don John, Borachio ve Claudio dışında herkes dans ederek çıkar.)

DON JOHN

Tamam, kardeşim Hero'ya gönlünü kaptırmış; babasını da kenara çekmiş, konuyu açacak. Bayanlar Hero'yu izliyor; geride tek maske kaldı.

BORACHIO

Evet, o da Claudio; tavrından tanıdım.

DON JOHN

Siz Signior Benedick'siniz değil mi?

CLAUDIO

İyi tanıdınız; evet oyum.

DON JOHN

Signior, siz kardeşime çok yakın birisiniz; sizi sever. Şimdi Hero'ya âşık olmuş; lütfen onu bu işten vazgeçirin; Hero soyca kardeşimin dengi değil. Bu işte şerefli bir insan olarak aracılık edebilirsiniz.

CLAUDIO

Nerden biliyorsunuz kardeşinizin onu sevdiğini?

DON JOHN

Kulaklarımla duydum; yeminle söyledi.

BORACHIO

Ben de duydum; bu gece Hero'yla evleneceğine yemin etti.

DON JOHN

Hadi şölene katılalım.

(Don John'la Borachio çıkar.)

CLAUDIO

Evet, Benedick adına konuştum ama,
Bu kötü haberleri de Claudio'nun kulaklarıyla duydum.
Her şey çok açık; Prens kendi adına kur yapıyor.
Hep dost dost deniyor ama,

İşin içine aşk girdi mi dostluk bitiyor.
Onun için, aşka düşen her gönül kendi dilini kullansın;
Her göz kendi adına konuşup anlaşsın;
Aracıya güvenmesin kimse.
Güzellik öyle bir cadı ki, kişiyi çarptı mı büyüsüyle,
En doğru insanın bile kanını kaynatıverir.
Saat başı kanıtlanır aslında bu iş,
Ama hernasılsa aklımdan çıkmış.
O halde elveda Hero!

(Benedick girer.)

BENEDICK
Kont Claudio, değil mi?

CLAUDIO
Ta kendisi.

BENEDICK
Benimle gelir misiniz?

CLAUDIO
Nereye?

BENEDICK
İlk söğüt ağacının yanına; çünkü konu sizinle ilgili Kont. Çelenginizi nasıl takmak isterdiniz acaba?[31] Mesela, tefecinin zinciri gibi boynunuza mı? Yoksa subayın kuşağı gibi, göğüs üzerine çapraz mı? Bir şekilde takmak zorundasınız, çünkü Hero'nuzu Prens kaptı.

CLAUDIO
Dilerim hoşnut kalır ondan.

BENEDICK
Tam, hayvanını yeni satmış sığır tüccarı gibi konuştunuz. Peki, Prensin size bunu yapacağı hiç aklınıza gelmiş miydi?

CLAUDIO

Lütfen beni rahat bırakın!

(Benedick'i hırsla yana iterek yürür.)

BENEDICK

Oo, şimdi de kör adam gibi vuruyorsunuz bakıyorum! Aslında sizin eti çalan öteki çocuktu; hırsınızı yanlış adamdan alıyorsunuz.[32]

CLAUDIO

Madem susmuyorsunuz, o zaman ben gidiyorum. *(Çıkar.)*

BENEDICK

Vah zavallı yaralı kuş; şimdi de otların arasına girecek. Peki şu Lady Beatrice'in beni hem tanımasına hem de tanımamasına ne demeli! Prensin soytarısı ha! Belki de gamsız biri olduğum için bu adı hak ettim. Ama o zaman kendime haksızlık etmiyor muyum? Hayır, bence kimsenin beni böyle bildiği filan yok. Beatrice kendi hainliğinden ve hıncından dünya alem böyle düşünüyormuş gibi yapıyor ve böyle konuşuyor. Pekâlâ, o zaman ben de öcümü almasını bilirim.

(Prens Don Pedro, Hero ve Leonato girer.)

DON PEDRO

Yalnız mısınız Signior, Kont nerde? Onu gördünüz mü?

BENEDICK

Doğrusu, Lordum, ben Bayan Söylenti rolünü oynadım. Onu gördüğümde kırda bir kulübe kadar mahzundu. Ona dedim ki, ve sanırım doğruyu söyledim, siz efendimiz bu genç bayanın gönlünü kazandı dedim. Sonra da ona, yakındaki söğüt ağacına kadar eşlik etmek istedim; orda ya gönlü kırık âşıklara yakışır bir çelenk yapacaktık ya da sopayı hak etmiş biri için değnek.

DON PEDRO

Sopa mı? Kusuru neymiş peki?

BENEDICK

Ne olacak, okul çocuğunun aptallığı: kuş yuvası buldum diye o kadar sevinmiş ki, hemen arkadaşına göstermiş; arkadaşı da yuvayı çalmış.

DON PEDRO

Güvenmek kusur mu yani sence? Asıl kusur çalanda.

BENEDICK

Yine de değneği de çelengi de hazırlasak fena olmayacakmış: çelengi kendi takardı değneği de size kullanırdı. Anladığım kadarıyla kuş yuvasını çalan sizsiniz.

DON PEDRO

Ama benim niyetim yavrulara ötmeyi öğretip, sonra yuvayı sahibine devretmek.

BENEDICK

Sizin demenizle öteceklerse, bence sizde kusur yok.

DON PEDRO

Lady Beatrice sizden dertli; onunla dans eden adam, ona çok haksızlık ettiğinizi söylemiş.

BENEDICK

Ya, öyle mi! Ama onun bana yaptığına odun olsa dayanamazdı. Tek yeşil yaprağı kalmış meşe bile karşılık verirdi. Nerdeyse yüzümdeki maske canlanıp ona haddini bildirecekti. Ben olduğumu bilmeden, bana ne dedi biliyor musunuz! Prensin soytarısıymışım; çamurlu kış günleri bile benim kadar sıkıcı değilmiş, filan. İnanılmaz bir hünerle hakaret üstüne hakaret yağdırdı; öyle ki, sonunda kendimi, karşıma geçmiş durmadan ateş yağdıran bir ordunun hedefi gibi hissettim. Her sözü hançer gibi, bağrımı deliyor. Eğer soluğu da sözleri kadar korkunçsa, kimse yaşayamaz yanında; buradan ta Kuzey Yıldızı'na kadar kim varsa hepsini sersemletmeye yeter. Adem'in günah işlemeden önce sahip olduğu şeylerin tümüne sahip olsa, yine evlenmezdim onunla.

İnanın Herkül'e bile şiş çevirtir o[33], sopasını kırdırıp odun diye yaktırır. Hadi hadi, ondan söz etmeyin bana; cehennemlik Ate'nin[34] biraz hallicesi işte. Tanrıdan dilerim bir bilgin[35] çıkar da ona şöyle esaslı bir büyü yapar. O burada olduğu sürece, cehennem bile sakin bir sığınak sayılır ve oraya gidebilmek için insanlar bile bile günah işler. Yani o nerdeyse, her türlü patırtı, hırgür, dehşet ordadır.

(Claudio ile Beatrice girer.)

DON PEDRO

Hey, bak işte geliyor.

BENEDICK

Efendim, ne olur emredin dünyanın öbür ucunda bir göreve gideyim. Benim için bulabileceğiniz en küçük iş için, yerkürenin öteki yanına gitmeye hazırım; isterseniz Asya'nın en uzak köşesinden size kürdan alıp geleyim; Prester John'un[36] ayak ölçüsünü getireyim; Büyük Han'ın sakalından bir tel koparıp geleyim; bu Harpi'yle[37] beni üç kelime konuşturmayın da, dilerseniz buyurun, Pigmilerin[38] ülkesine gideyim. Yok mu bana verecek göreviniz.

DON PEDRO

Tatlı sohbetin dışında, bir dileğim yok senden şu anda.

BENEDICK

Hay Allah; efendim, işte sevmediğim bir yiyecek! Bayan Dil'e hiç tahammülüm yoktur!

(Çıkar.)

DON PEDRO

Gelin bayan, buyrun; Signior Benedick'in kalbini kaybettiniz.

BEATRICE

Aslında Lordum, bir süre onu bana ödünç vermişti; ben de ona faiziyle birlikte çifte kalp vermiştim. Ama daha önce de hileli

zarla kalbimi kazanmıştı; onun için Lordum, dediğiniz gibi yine pekâlâ kaybetmiş olabilirim.

DON PEDRO

Yok yok, alt ettiniz onu bayan, alt ettiniz onu.

BEATRICE

Aman, ben altta kalmayayım da! Bir sürü şapşala analık etmek istemem doğrusu.[39] Kont Claudio'yu görmek istemiştiniz; işte getirdim.

DON PEDRO

Ah, nasılsınız sayın Kont? Niye böyle mahzunsunuz?

CLAUDIO

Mahzun değilim Lordum.

DON PEDRO

Hasta mısınız yoksa?

CLAUDIO

Hayır Lordum, hasta da değilim.

BEATRICE

Evet, Kont ne hasta ne mahzun ne neşeli ne sağlıklı; biraz donuk o kadar, donuk portakal gibi; rengi de kaçmış, hafif kıskanç bakıyor.

DON PEDRO

Doğrusu bayan, galiba iyi bildiniz. Ama eğer gerçekten öyleyse, bence çok yanılıyor. Bak Claudio, ben senin adına kur yaptım ve güzel Hero'yu senin için kazandım. Konuyu babasına açtım ve gönül rızasını aldım. Sen düğün gününü belirle yeter; Tanrı seni mutlu etsin!

LEONATO

Kont Claudio, kızım ve onunla birlikte servetim sizindir. Sizi Tanrı birleştirdi; ben de Tanrı'ya emanet ediyorum.

BEATRICE

Hadi konuş Kont, sıra sende.

CLAUDIO

Mutluluğun en güzel ifadesi susmaktır. Ne kadar mutlu olduğunu anlatıp duran insan, çok da mutlu olamaz. Bayan, siz benimsiniz, ben de sizinim. Size karşı kendimi veriyorum ve bu alışverişten dolayı çok sevinçliyim.

BEATRICE

Hadi sen de konuş kuzin ya konuş ya da bir öpüşle ağzını tıka ki o da konuşmasın.

DON PEDRO

Hayret sayın bayan, ne kadar şen bir gönlünüz var!

BEATRICE

Sağ olun Lordum; o gönüle çok şey borçluyum; zavallı soytarım benim, dertlerimin rüzgâr üstünde kalmayı her zaman becerir.[40] Kuzinim, Kont'un kulağına, "Kalbimdesin," diyor.

CLAUDIO

Evet, kuzin, öyle diyor.

BEATRICE

Yaşasın evlilik! Alın işte, herkes dünya evine giriyor, bense güneşte kalmışım.[41] İyisi mi bir köşeye çekilip, "Hani bana bir koca!" diye yanıp yakılayım bari.

DON PEDRO

Bayan Beatrice, ben bir araştırayım, bakarsınız size de bir talip çıkar.

BEATRICE

Aslında babanızın çıkardıklarından biri olsa iyi olurdu. Acaba siz efendimizin size benzer bir kardeşi yok mu? Babanızdan mükemmel kocalar çıkmış, onlardan birine rastlayan kız şanslı.

DON PEDRO

Peki, beni alır mısınız bayan?

BEATRICE

Hayır Lordum, almam; çünkü o zaman iş günleri için birini daha almam gerekir; siz ekselansları gündeye giyilemeyecek kadar pahalısınız. İşi hep eğlenceye vurduğum için ne olur bağışlayın Lordum; ben doğuştan böyleyim, pek ciddiyete gelemiyorum.

DON PEDRO

Hiç konuşmasan daha çok alınırdım. Sana neşeli olmak yakışıyor; hiç şüphe yok neşeli bir saatte doğmuşsun.

BEATRICE

Pek de değil Lordum. Annem çok bağırmış. Ama o sıra gökte bir yıldız dans etmiş ve ben o yıldızın altında doğmuşum. Kuzenler[42], Tanrı sizi mutlu etsin!

LEONATO

Yeğenim, o sana söylediğim şeylere bakacak mısın?

BEATRICE

Ah, çok affedersin amca. İzninizle efendim.

(Çıkar.)

DON PEDRO

Vallahi doğrusu gönlü çok hoş bir bayan bu.

LEONATO

Onda dert aramayın Lordum; sadece uyurken hüzünlüdür; hatta orda bile her zaman değil. Arada bir bana gelir, "Acıklı bir rüya gördüm ama gülerek uyandım," der.

DON PEDRO

Kocadan söz edilmesinden hoşlanmıyor.

LEONATO

Hem de hiç. Kendisine kur yapan herkesi alaya alıp kaçırıyor.

DON PEDRO

Benedick için mükemmel bir eş olurdu.

LEONATO

Aman Tanrım! Lordum, daha evliliklerinin haftasında, atışırken birbirlerini çıldırtırlardı.

DON PEDRO

Kont Claudio, kiliseye ne zaman gitmeye niyetlisiniz?

CLAUDIO

Yarın Lordum; aşkın tüm törenleri tamamlanıncaya kadar zaman koltuk değnekleriyle yürüyor.

LEONATO

Pazartesi'ye kadar bekleyeceksin sevgili oğlum; şurda kala kala yedi gün kaldı. Her şeyin istediğim gibi olması için bu bile çok kısa bir süre.

DON PEDRO

Hadi Claudio, kafa sallamayı bırak; buna gecikme denmez. Bak, inan bana bu süre bizim için hiç de sıkıcı olmayacak. Bu arada bana Herkül'ün görevlerinden[43] biri düşüyor; o da, Signior Benedick ile Bayan Beatrice'i, karşılıklı bir sevgi dağında buluşturmak. Aralarını bulup ikisini eşleştirmeye niyetliyim ve siz üçünüzden beklediğim yardımı alabilirsem bu işi kesin becerirm gibime geliyor.

LEONATO

Lordum, on gece nöbet tutacak olsam, yine varım ben bu işte.

CLAUDIO

Ben de Lordum.

DON PEDRO

Sen ne dersin tatlı Hero?

HERO

Kuzinimin iyi bir koca bulması için bana yakışır her şeyi yapmaya hazırım Lordum.

DON PEDRO

Aslında Benedick, tanıdığım en ümitsiz koca sayılmaz! Onu şöyle de övebilirim: soylu bir mayrı var, yiğitliği sınanmış, dürüstlüğü kanıtlanmış. Bak şimdi, kuzininin Benedick'e âşık olması için onu nasıl dolduracaksın sana öğreteyim. Bu arada ben de, *(Leonato ile Claudio'ya)* ikinizin yardımıyla Benedick üzerinde çalışacağım. Öyle ki, tüm o keskin zekâsına ve tahammülsüz midesine rağmen Beatrice'e âşık olmadan edemeyecek. Eğer bunu becerebilirsek Cupid'in okçuluğu bitmiştir. Onun şan ve şerefi bize geçer; çünkü bizden başka aşk tanrısı kalmaz. Hadi gelin benimle, planlarımı dinleyin.

(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Leonato'nun evinde başka bir yer. Don John ile Borachio.)

DON JOHN

Şu işe bak; Kont Claudio Leonato'nun kızıyla evlenecekmiş.

BORACHIO

Evet Lordum, ama isterseniz ben engellerim.

DON JOHN

Her türlü çit, engel, set, bana ilaç gibi gelir. Adama olan sinirimden hasta oluyorum; onun işini bozacak her şey işime yarar. Nasıl engel olacaksın bu evliliğe?

BORACHIO

Pek namusluca değil, ama öyle gizli çalışırım ki, namussuzluğu kimse göremez.

DON JOHN
Nasıl yani, kısaca anlat bakalım.

BORACHIO
Hero'nun nedimesi Margaret'ten ne kadar hoşlandığımı galiba size geçen yıl şöylemiştim Lordum.

DON JOHN
Hatırlıyorum.

BORACHIO
İsterseniz ona söylerim, gecenin olmayacak bir saatinde hanımının penceresinden dışarı bakar.

DON JOHN
Sence bu öneride hayat var mı? Yani, bu evliliğin ölümüne yol açmaya yeter mi?

BORACHIO
İşin zehirini hazırlamak size düşüyor. Kardeşiniz Prens'e gidin ve ona açıkça deyin ki, sizin gözünüzde çok değerli bir yeri olan şanlı Claudio'yu, Hero gibi kullanılmış ve kirlenmiş biriyle evlendirmekle kendi şerefinizi lekeliyorsunuz.

DON JOHN
Elime ne geçecek bunu yaparsam?

BORACHIO
Ne mi geçecek? Prens'i aldatmış, Claudio'ya azap çektirmiş, Hero'yu mahvetmiş, Leonato'yu da öldürmüş olacaksınız. Yetmez mi?

DON JOHN
Onların kötülüğüne olsun da, ne olsa yaparım.

BORACHIO
O zaman, bir yolunu bulup Don Pedro ile Kont Claudio'yu yalnız yakalayın; onlara Hero'nun beni sevdiğini söyleyin; hem Prens hem de Claudio için sanki çok endişeleniyormuş gibi ya-

pın – malum, bu işte çöpçatanlığı yapan kardeşiniz ve siz onun şerefine düşkünsünüz; öteki ise onun dostu ve siz onun da, böyle görünüşte iffetli bir kadına kanarak adı lekelensin istemiyorsunuz – ve onların iyiliği için bu işi açığa vuruyorsunuz. Kanıt görmeden size inanmayacaklar tabii; onlara somut örnekler verin; mesela, Hero'nun penceresinde beni görmüş olabilirsiniz, benim Margaret'i, Hero diye çağırdığımı, Margaret'in bana Claudio dediğini duymuş olabilirsiniz. Sonra da, düğün gününden bir önceki gece onları çağırın, gelip bu kanıtları görsünler. Bu arada ben, Hero'nun orada olmaması için her şeyi ayarlarım. Hero'nun ihaneti o kadar gerçek görünecek ki, kuşkular güvene dönüşecek ve tüm hazırlıklar iptal edilecek.

DON JOHN
Tamam, sonu nasıl gelirse gelsin bunu tuttum. Hadi bakalım, bu işi ustaca kotarırsan sana bin duka var.

BORACHIO
Siz suçlamalarınızda ısrarlı olmaya bakın, gerisini merak etmeyin; ustalığım beni utandırmaz.

DON JOHN
Ben hemen gidip düğün gününü öğreneyim.

Üçüncü Sahne

(Leonato'nun bahçesi. Benedick yalnız.)

BENEDICK
Evlat!

(Çocuk girer.)

ÇOCUK
Signior?

BENEDICK

Odamda, pencere içinde bir kitap var; onu al, bana, bahçeye getir.

ÇOCUK

Bir dakkada burdayım efendim.

BENEDICK

Bir dakikadır burda olduğunu biliyorum; ben sana burdan git ve gene buraya gel diyorum. *(Çocuk çıkar.)* Doğrusu şaşıyorum; insanlar, aşka düşen birinin aptalca davranışlarını gördükten ve şapşallıklarına güldükten sonra, nasıl kendileri de âşık olup tıpkı onlar gibi alay konusu olabiliyor! Al işte Claudio! Bir zamanlar adam davulla borazan dışında müzik tanımazdı. Şimdi ise dümbelekle kavaldan başka şey dinlemez oldu.[44] Eskiden, iyi bir zırh görmek için on mil yürürdü; şimdi ise, üşenmeden on gece yeni bir giysinin hayalini kuruyor. Eskiden, dürüst bir insan ve asker gibi açık ve dosdoğru konuşurdu. Şimdi ise bayağı nazeninleşti; akıllar durduran bir ziyafet sofrasına benziyor konuşması; her türlü acayip yiyecek orda. Acaba bu gözler beni de bu halde görecek mi? Bilemiyorum; ama hiç sanmam. Aşk beni de istiridyeye çevirmez diye yemin edemem; ama bildiğim tek şey var, o da, beni istiridyeye döndürmeden aptal yerine koyamayacak.[45] Kadının biri güzelmiş, beni ilgilendirmez; bir başkası akıllıymış, ilgilendirmez; bir ötekisi iffetliymiş, ilgilendirmez. Tüm erdemleri kendinde toplamadıkça hiçbir kadın benim gözüme giremez. Bir kere zengin olmalı, bu kesin; akıllı olmalı, yoksa hiç yaklaşmasın; iffetli olmalı, yoksa pazarlığa bile girmem; güzel olmalı, yoksa yüzüne bakmam; yumuşak huylu değilse, benden uzak dursun; soylu değilse beş para etmez; tatlı dilli olmalı; çalıp söylemeyi çok iyi bilmeli; saçının rengine gelince... Tanrı vergisi olmalı.[46] Hey! Prens ve Monsieur Aşk! Şu ağaçların arkasına saklanayım.

(Saklanır. Prens Don Pedro, Leonato, Claudio ve Balthasar, müzik eşliğinde girer.)

DON PEDRO
Hadi gel şu müziği dinleyelim, ne dersin?

CLAUDIO
Tabii Lordum. Ne kadar sakin bir akşam;
Sanki müzik daha iyi duyulsun diye özellikle susmuş gibi.

DON PEDRO
Benedick'in saklandığı yeri görebiliyor musun?

CLAUDIO
Tabii Lordum, hem de çok iyi. Müzik sustu.
Kurnaz tilkiye hakkını verelim artık.

DON PEDRO
Hadi Balthasar, şu şarkıyı bir daha duyalım.

BALTHASAR
Aman Sayın Lordum, bu kadar berbat bir sesin
Müziğe daha fazla leke sürmesine izin vermeyin.

DON PEDRO
Kendi mükemmelliğini kabul etmemek,
Her zaman üstünlük göstergesi olmuştur.
Ama rica ediyorum, söyle şarkını; beni daha fazla yalvartma.

BALTHASAR
Madem ısrar ediyorsunuz, pekâlâ.
Ama çoğu zaman âşıklar da birine kur yaparken
Onu çok değerli bulmasalar da yalvarır,
Yeminlerle dil dökerler.

DON PEDRO
Tamam tamam, tartışmaya devam edeceksen
Notalarla devam et bari.

BALTHASAR
Ben notalara başlamadan zihninize not edin isterseniz;
Tek bir notam bile, not vermenize değer olmayacak.

DON PEDRO

Hadi hadi, baksanıza nazlanıyor;
O zaman notalara not verelim;
Ve değerini bilip not edelim!

(Müzik.)

BENEDICK *(Kendi kendine)*

Ey ilahi ezgi! Prens bayılacak şimdi buna! Ne tuhaf, birkaç koyun bağırsağı, insanın ruhunu bedenden çıkarıp havalara uçurabiliyor! Aslında bana kalsa, av borusunu tercih ederim.

BALTHASAR

ŞARKI

Ömür geçmez bayanlar, ahlarla vahlarla;
Hangi erkek sadık olmuş kimseye?
Bir ayağı denizdeymiş hep, öteki karada;
Bağlandığı görülmemiş asla tek bir şeye.
Boşverin siz, gidecekse gitsin varsın,
Bırakın dertlenmeyi; eğlenin gönlünüzce,
Keyfinize bakın, vur patlasın, çal oynasın,
Gününüzü gün edin, canınız isteyince.
Unutun artık o acıklı ezgileri
Karanlık ağıtlar yakmayı terk edin;
Yazın ilk yaprağı çıktığından beri,
Hep vefasız olmuş erkek dediğin.
Boşverin siz, gidecekse gitsin varsın,
Bırakın dertlenmeyi, eğlenin gönlünüzce,
Keyfinize bakın, vur patlasın, çal oynasın,
Gününüzü gün edin canınız isteyince.

DON PEDRO

Vallahi şarkı güzelmiş yani!

BALTHASAR

Evet de, şarkıcı kötü Lordum.

DON PEDRO

Ha ha; yok yok; hiç hazırlıksız güzel söyledin doğrusu.

BENEDICK *(Kendi kendine)*

Köpeğin biri çıkıp böyle ulusaydı, hayvanı asarlardı. İnşallah herifin bet sesi uğursuzluk filan getirmez. Gece kuzgunu ötse bundan iyi, sonunda ne bela gelirse gelsin.[47]

DON PEDRO

Hey, baksana Balthasar; şöyle esaslı bir müzik bulacaksın, tamam mı? Yarın akşam Bayan Hero'nun penceresinin önünde çalmak için.

BALTHASAR

En iyisini bulmaya çalışırım Lordum.

DON PEDRO

Öyle yap; hadi güle güle. *(Balthasar çıkar.)* Gelsene Leonato; bugün ne demiştin bana; yeğenin Beatrice Signior Benedick'e âşık olmuş ha?

CLAUDIO

Ah, evet! *(Don Pedro'ya usulca)* Devam devam, kuş yerinde. *(Yüksek sesle)* Bu bayanın herhangi bir erkeği sevebileceği hiç aklıma gelmezdi.

LEONATO

Doğrusu benim de; ama hayretler içerisinde kaldım; görünüşte Signior Benedick'e hiç tahammülü yok gibiydi; oysa şimdi sanki tapıyor.

BENEDICK *(Kendi kendine)*

Mümkün mü? Rüzgâr o yönde mi yani?

LEONATO

Vallahi Lordum, ne düşüneceğimi bilemiyorum; ama aşkından çılgına dönmüş; akıl sır ermiyor bu işe.

DON PEDRO
Belki de yalandan yapıyordur.

CLAUDIO
Evet, çok mümkün.

LEONATO
Hey Tanrım! Yalandan ha! O zaman, hayatımda gerçek aşka bu kadar yakın yalan aşk görmedim.

DON PEDRO
Peki onda ne gibi belirtilerini gördün bu aşkın?

CLAUDIO *(Usulca)*
Kancayı iyi yemleyin, balık yutacak.

LEONATO
Hangi belirtileri gördüm, öyle mi Lordum? Yani, öyle oturuyor... size de söyledi bunları, hepsini siz de duydunuz.

CLAUDIO
Evet, hem de nasıl!

DON PEDRO
Vay canına, demek öyle! Çok şaştım; oysa her türlü aşk saldırısına karşı koymaya hazır, yenilmez bir ruhu var sanırdım.

LEONATO
Ben de buna yemin edebilirdim Lordum, hele Benedick'e karşı!

BENEDICK *(Kendi kendine)*
Şu ak sakallı adam söylüyor olmasa, dolap çeviriyorlar derdim. Ama bu kadar muhterem bir çehrenin ardında da böyle hainlik gizleniyor olamaz.

CLAUDIO *(Usulca)*
Hastalığı kaptı; devam.

DON PEDRO
Duygularını Benedick'e açtı mı?

LEONATO

Hayır; asla açamam diye yemin etti; işte bu yüzden azap çekiyor.

CLAUDIO

Hem de ne azap! Ne diyordu kızınız: "Ona ettiğim bunca hakaretten sonra, nasıl kalemi alıp, seni seviyorum, diye yazabilirim!"

LEONATO

Evet ona yazmaya başlarken hep böyle diyor. Günde en az yirmi kere kalkıyor; bir sayfa dolusu yazıncaya kadar orada geceliğiyle öyle oturuyor. Hepimize de anlatıyor bunları.

CLAUDIO

Siz bir sayfa deyince, aklıma kızınızın anlattığı hoş bir şey geldi.

LEONATO

Ha evet, sayfayı yazdıktan sonra bir defa daha okurken, bir de bakmış kâğıdın katları arasında "Beatrice" ile "Benedick" üst üste gelmemiş mi! Buydu değil mi?

CLAUDIO

Ta kendisi.

LEONATO

Sonra mektubu yırtıp binlerce parçaya bölmüş; onu hor göreceğini bildiği birine böyle arsızca mektup yazdığı için kendine kızmış. "Onu kendimle ölçüyorum," diyormuş, "çünkü o bana bunu yazmış olsaydı, onu hor görürdüm; evet, sevsem de hor görürdüm."

CLAUDIO

Sonra dizlerinin üstüne çökmüş, ağlayıp sızlamış, bağrını dövmüş, saçlarını yolmuş, yakarmış, lanetler yağdırmış; "Ah canım Benedick! Tanrım, bana sabır ver!" diyormuş.

LEONATO

Çok doğru; kızım da böyle söylüyor. Aşktan o kadar perişan

haldeymiş ki, kızım, ümitsizliğe kapılır da kendine çok kötü bir şey yapar diye korkuyor; hepsi çok doğru.

DON PEDRO

Kendi açılamayacağına göre, keşke bir yolla Benedick bu işi öğrenebilseydi.

CLAUDIO

Öğrenecek de ne olacak? Bunu alay konusu yapıp kadıncağıza daha çok azap çektirecek.

DON PEDRO

Böyle bir şey yaparsa onu asmak sevap olur. Beatrice harika, tatlı bir bayan; hem de kuşkusuz tertemiz biri.

CLAUDIO

Ayrıca çok da akıllı.

DON PEDRO

Kesinlikle öyle... Benedick'e âşık olması dışında.

LEONATO

Evet ama Lordum, böylesine körpe bir bedende akılla duygular savaşa tutuştuğunda, onda dokuz duyguların kazanması kaçınılmaz. Onun amcası ve hamisi olarak bu işe çok üzülüyorum.

DON PEDRO

Keşke bana tutulmuş olsaydı böyle. Her şeyi bir yana bırakır onu öteki yarım yapardım. Lutfen bunu Benedick'e söyleyin; bakın bakalım o ne diyecek.

LEONATO

Bilmem, gerçekten iyi fikir mi bu acaba?

CLAUDIO

Hero'ya bakılırsa, Beatrice kesin ölecek; çünkü, "Benedick beni sevmezse ölürüm; aşkımı açığa vurmaktansa ölürüm; bana kur yapsa bile, her zamanki aksiliğimi bırakmaktansa ölürüm," diyormuş.

DON PEDRO

Çok haklı. Aşkını açığa vurursa, büyük bir ihtimalle Benedick onunla alay edecek. Herkesin bildiği gibi, adam kendini beğenmişin biri.

CLAUDIO

Yok canım, çok esaslı bir adam.

DON PEDRO

Aslında, görünüşte fena birine benzemiyor.

CLAUDIO

Allah için, bence aklı başında biri.

DON PEDRO

Zaman zaman bazı zekâ pırıltıları göstermiyor değil.

CLAUDIO

Ayrıca, bana yürekli biri gibi görünüyor.

DON PEDRO

Hektor'dan[48] aşağı kalmaz, merak etme. İş kavgaya gelince kafası çalışıyor denebilir: yani ya ustalıkla işin içinden sıyrılıyor, ya da tam bir Hıristiyan ödlekliğiyle giriyor çatışmaya.

LEONATO

Malum, Tanrı'dan korkan huzuru bozmaktan kaçınır; bozmak zorunda kalan, kavgaya korku ve titremeyle girer.

DON PEDRO

O da öyle yapıyor. Çünkü adam Tanrı'dan korkuyor; siz zaman zaman ağzından kaçan ölçüsüz laflara bakmayın. Her neyse, yeğeniniz için üzgünüm. İsterseniz gidip Benedick'i bulalım da kadıncağızın aşkını ona açalım.

CLAUDIO

Hayır Lordum, ona hiçbir şey söyleyemeyiz; bırakalım Beatrice aklını kullansın ve kalbinden çıkarsın onu.

LEONATO
Yok yok, bu imkânsız; kalbi dayanamaz buna.

DON PEDRO
Kim bilir kızınızdan daha neler duyacağız bu konuda. Biraz arası soğusun bakalım. Ben Benedick'i severim; keşke dönüp kendi kendisine gerçekçi gözle bir baksa da böyle iyi bir bayana ne kadar layık olmadığını görse!

LEONATO
Lordum, isterseniz gidebiliriz. Yemek hazır.

CLAUDIO *(Usulca)*
Bundan sonra Beatrice'e tapmazsa, ben de bir şey bilmiyorum.

DON PEDRO *(Usulca)*
Şimdi aynı ağı kız için de germek lazım; bu işi de kızınız ve ona hizmet eden bayanlar yapacak. İşin keyfi ne zaman çıkacak biliyor musunuz? Her biri ötekinin kendisine taptığını sanarken, işin aslının olmadığını anladıkları zaman. Bu sahneyi çok görmek isterim: tam bir sessiz oyun olacak herhalde.[49] Hadi şimdi Beatrice'e söyleyelim, Benedick'i yemeğe çağırsın.

(Don Pedro, Claudio ve Leonato çıkar.)

BENEDICK *(Öne çıkar)*
Bu bir oyun olamaz. Çok ciddi konuştular. Gerçeği Hero'dan öğrenmişler. Belli ki kadıncağıza acıyorlar; anlaşılan duyguları gerilmiş, sınıra dayanmış. Bana âşık ha! O zaman karşılık görmeli. Beni nasıl kınadıklarını duydum. Demek ilk hareket ondan gelirse çok kibirli davranırmışım; ayrıca, herhangi bir sevgi işareti vermektense ölürmüş daha iyi. Evlenmeyi hiç düşünmemiştim. Kibirli görünmemeliyim. Kendi hakkında söylenenleri duyup da hatasını düzeltme fırsatı bulana ne mutlu! Kadın güzel diyorlar... evet, doğru; buna ben de tanıklık ederim; iffetli diyorlar... ki öyle; inkâr edemem; beni sevmesi dışında, akıllı diyorlar... vallahi bu aslında onun aklına bir şey eklemez; ama ille de aptal olduğunu göstermez; hele ben ona korkunç bir şekilde âşık oluverince!

Bugüne dek evliliğe bu kadar atıp tuttuktan sonra, benimle epey dalga geçip takılanlar olacak tabii, ama zevkler değişemez mi? Kişi gençlikte bayıla bayıla yediği ete yaşlanınca tahammül edemeyebilir. Alaylar, sivri sözler, yani insan aklının kâğıttan kurşunları yüzünden canının istediğini yapmaktan vaz mı geçecek yani? Yo, niye geçsin? Dünyaya insan lazım. Ben de, bekâr öleceğim derken evleninceye kadar yaşayacağımı düşünmemiştim. İşte Beatrice geliyor. Vay canına; kadın bayağı güzel yahu! Tavrında bazı aşk işaretleri gözüme çarptı bile.

(Beatrice girer.)

BEATRICE

Yemek hazırmış. Seni çağırmam için beni zorla gönderdiler.

BENEDICK

Çok naziksin Beatrice; zahmetine teşekkürler.

BEATRICE

Gerek yok; senin teşekkürünün zahmeti neyse, benim zahmetim de oydu; zahmetli olsa gelmezdim.

BENEDICK

Yani, senin için zevk miydi demek istiyorsun?

BEATRICE

Zevk mi? Evet, keskin bıçağı çekip karganın başını uçurmak ne kadar zevkse. Sizde mide yok Signior; hadi iyi günler.

(Çıkar.)

BENEDICK

Ha! "Seni çağırmam için beni zorla gönderdiler." Bunun çifte anlamı var. "Senin teşekkürünün zahmeti neyse, benim zahmetim de oydu." Bu aslında ne demek? "Senin için katlandığım her zahmet, benim için teşekkür kadar kolay." Eğer ben de ona merhamet etmezsem alçağın biriyim; onu sevmezsem Yahudiyim. Hemen gidip bir resmini alayım.

ÜÇÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Leonato'nun bahçesi. Hero ile, nedimeleri Margaret ve Ursula.)

HERO

Hadi Margaret, salonun yanındaki odaya bir koşu gidiver;
Kuzinim Beatrice orda Prens ve Claudio ile konuşuyor.
Yanına git, kulağına eğil ve ona usulca,
Ursula'yla benim bahçede olduğumuzu söyle;
"Konuşmalarını duydum, hepsi seninle ilgili," de.
Gizlice, kafesli çardağa gelsin.
Biliyorsun burda, güneşle olgunlaşan hanımeli,
Güneşin içeri girmesini yasaklıyor;
Tıpkı hükümdarların şımarttığı gözdeler gibi;
Kazandığı etkili kimliği, kazandırana karşı kullanıyor.
Orada saklanıp konuşmamızı dinlesin.
Görevin bu, hadi git, şu işi becer;
Bizi de başbaşa bırak.

MARGARET

Merak etmeyin, hemen gönderirim onu.

(Çıkar.)

HERO

Evet Ursula, şimdi Beatrice geldiğinde,
Biz bu yolda aşağı yukarı yürürken,
Yalnızca Benedick'ten söz edelim.

Ben Benedick'in adını her andığımda,
Sen hiç layık olmadığı kadar öveceksin.
Ben de hep onun nasıl Beatrice'e olan aşkından
Hasta düştüğünü anlatacağım.
İşte Cupid [50] denen ufaklığın marifetli oku
Böyle işler; yani söylentiyle yaralar.

(Beatrice çardağa girer.)

Hadi başla; Bak senin Beatrice,
Kızkuşu gibi alçaktan sekerek geldi bile,
Konuşmamızı dinlemeye hazır.

URSULA *(Usulca Hero'ya)*
Balık avlamanın zevki en çok ne zaman çıkar?
Balık, altın kürekleriyle gümüş dereyi yararken,
Hain, yemi görüp bir anda oburca yuttuğu zaman.
Biz de artık oltamızı Beatrice için atalım;
İşte bak, hanımelinin kuytusuna yattı bekliyor.
Konuşmanın bana düşen kısmı için hiç merak etme.

HERO *(Usulca)*
Hadi o tarafa yaklaşalım da
Atacağımız o tatlı yalancı yemden
Hiçbir şey kaçırmasın kulağı.

(Çardağa yaklaşırlar.)

(Yüksek sesle)
Yok yok Ursula, bence Beatrice çok kibirli;
Ayrıca, öyle yabani ve azgın bir kişiliği var ki
Kaya atmacasından farkı yok.

URSULA
Yani gerçekten Benedick,
Beatrice'e sırılsıklam âşık öyle mi?

HERO
Hem Prens, hem de yeni nişanlandığım Lordum öyle diyor.

URSULA
Peki, bundan Beatrice'e söz et demediler mi bayan?

HERO
Konuyu ona aç diye ısrar ettiler;
Ama ben, "Hayır," dedim; "Benedick'i seviyorsanız,
Söyleyin ona, duygularını yenmeye çalışsın,
Ve asla Beatrice'e bir şey söylemesin."

URSULA
Peki niye böyle yaptınız? Sizce Beatrice,
Ömür boyu arasa, uğurlu döşeğini paylaşmaya
Bu beyefendiden daha layık birini bulabilir mi?

HERO
Ah aşk tanrısı! Bana kalırsa Benedick,
Bir erkeğe verilebilecek her şeye layık.
Ne var ki Doğa bugüne dek
Beatrice'in yüreği gibi
Saf kibirden yürek yaratmadı.
Kurum ve çalımla çakıyor gözleri hep,
Neye baksa eziyor, aşağılıyor.
Aklı dersen, kendini öyle beğenmiş ki,
Onun dışında her şey cılız görünüyor.
Beatrice sevemez;
Ne de bir ilgi, yakınlık duyabilir başkasına;
Öylesine tutkun ki kendine!

URSULA
Evet evet, bence de.
Onun için, Benedick'in aşkını bilmesin daha iyi,
Yoksa onu maskara eder.

HERO
Hem de nasıl! Karşısına çıkan erkek,
İstediği kadar akıllı, soylu, genç, yakışıklı olsun,

Hiç bakmaz hemen benzetiverir.
Eğer hoş, zarif yüzlü biriyse,
"Tam kız kardeşim olacak adamsın," der.
Esmerse, "Doğa şaklaban yaratayım derken,
Şaşırıp berbat bir leke çıkarmış ortaya," der.
Uzun boyluysa, ucu küt kargıya benzetir;
Kısaysa, kötü kesilmiş yassı akik taşıdır.[51]
Konuşuyorsa, esen her rüzgâra uyan fırıldaktır;
Suskunsa, rüzgâr hangi yönden eserse essin,
Yerinden oynamaz kütüktür.
İşte böyle, hepsini tersinden alır,
Hiçbirinin değerini bilip
Dosdoğru hakkını vermez.

URSULA

Çok haklısınız; böyle herkese kusur bulmanın
Övülecek yanı olamaz.

HERO

Hayır hayır, Beatrice'in bu acayip davranışı
Her türlü usule aykırı; hiç hoş değil doğrusu.
Ama bunu ona kim söyleyecek?
Ben ağzımı açacak olsam,
Maskaraya döndüğüm gündür.
Gülmekten kırar geçirir artık;
Nüktelerle öldürünceye kadar bastırır da bastırır.
Onun için, varsın Benedick, örtülü ateş gibi,
Hasretle ah çekip, için için yanıp tükensin.
En azından, alaylarla ölmekten iyidir;
Ki bu da gıdıklanarak ölmek gibi bir şey.

URSULA

Ama isterseniz yine de bunları ona anlatın;
Bakalım ne diyecek.

HERO

Hayır; bunu yapacağıma, Benedick'e gider,
Duygularına karşı koymasını öğütlerim daha iyi.
Ve hatta, şöyle birkaç namuslu iftira kotarıp,
Kuzinimi biraz lekelesem iyi olacak.
Kötü bir sözün sevgiyi ne kadar zehirleyeceğini
Hiç bilemez insan.

URSULA

Ah, kuzininize bu haksızlığı yapamazsınız!
Eğer zekâsı, dedikleri kadar kıvrak ve mükemmelse,
Signior Benedick gibi seçkin bir beyefendiyi
Geri çevirecek kadar akılsız ve kavrayışsız olamaz.

HERO

Erkek dendi mi, İtalya'da tektir Benedick;
Tabii, benim sevgili Claudio'm hariç.

URSULA

Kızmayın ama efendim,
Görüşümü söylemeden edemeyeceğim:
Benim duyduğuma göre,
Endam, tavır, konuşma, ve yiğitlik dendiğinde,
Tüm İtalya'da, Signior Benedick'in üstüne yokmuş.

HERO

Yoo, doğrusu çok iyi bir şöhreti var.

URSULA

Mükemmel bir insan olarak
Hakkıyla kazandı tabii bu şöhreti.
Düğün ne zaman bayan?

HERO

Düğün mü; yarından itibaren her gün olabilir.
Hadi içeri girelim; sana giysilerimi göstereyim.
Bakalım sence yarın için en iyisi hangisi.

(Yavaş yavaş uzaklaşırlar.)

URSULA *(Usulca)*
Zokayı yuttu! Yakaladık onu bayan!

HERO *(Usulca)*
Beatrice gerçekten yakalanırsa; aşk bir rastlantı demek;
Kimini okla öldürüyor, kimini tuzakla o Cupid denen melek.

(Hero ile Ursula çıkar.)

BEATRICE *(Öne çıkar.)*
Bu ne alev kulaklarımda! Yoksa doğru mu?
Bu kadar kendini beğenmiş, bu kadar kurumluyum ben ha!
Elveda kibir! Elveda genç kız gururu!
Ardınıza gizlenmenin yararı yok artık bana!
Ama sen sevedur Benedick; karşılığını göreceksin;
Yaban yüreğim uslanıp, eline yakışır olacak.[52]
İyiliğimi görünce bak nasıl yüreklenecekseksin,
Aşklarımız birleşecek, kutsal bağla bağlanacak.
Tanıdığım kim varsa sen buna layıksın diyor,
Ben de gözümle gördüm, hepsi doğru söylüyor.

(Çıkar.)

İkinci Sahne

(Leonato'nun evi. Don Pedro, Claudio, Benedick ve Leonato.)

DON PEDRO
Düğününüz bitene kadar kalıp sonra Aragon'a gitmek niyetim.

CLAUDIO
İzin verirseniz size yoldaşlık edeyim Lordum.

DON PEDRO
Yo, olmaz. Bu senin taze evliliğinin cilasında koca bir leke ya-

par; tıpkı bir çocuğa yeni ceketini gösterip giymesini yasaklamak gibi. Ama Benedick gelirse memnun olurum; çünkü o, kafasının tepesinden ayağının tabanına kadar sırf neşe. Cupid'in yay kirişini birkaç defa kırmayı becerdi; onun için de küçük cellat artık ona ok atmaya çekiniyor. Çan gibi sağlam yüreği var; dili de çanın tokmağı; yüreğinden geçeni dili konuşuyor.

BENEDICK
Beyler, ben eskisi gibi değilim.

LEONATO
Bana da öyle geliyor; bence biraz daha dertlisin.

CLAUDIO
Aşık filan olmasın sakın!

DON PEDRO
Vay idamlık dönek!
Onda gerçekten aşka düşecek kadar gerçek kan ne arar!
Dertliyse, parası yoktur.

BENEDICK
Dişim ağrıyor.

DON PEDRO
Çek gitsin!

BENEDICK
İp lazım.

CLAUDIO
Önce ilmeği takıp sonra asılacaksın.

DON PEDRO
Ne yani, bütün bu ahlar bir diş ağrısı yüzünden mi?

LEONATO
Ya salgılardan olur ya da kurttan.[53]

BENEDICK

Eh, el elin derdinden bu kadar anlar.

CLAUDIO

Yine de, bana sorarsanız bu adam âşık.

DON PEDRO

Yani, pek tutkun gibi görünmüyor; acayip giysilere tutulmuş olması dışında tabii. Bakıyorsun, bugün Hollandalı, yarın Fransız; ya da aynı anda iki ayrı memleket kılığında: şalvar gibi pantolonuyla belden aşağı Alman ve cepkensiz gömleğiyle kalçadan yukarı İspanyol. Eğer özellikle bu modaya tutkun değilse ki öyle görünüyor, senin sandığın gibi aşka tutulacak biri değil.

CLAUDIO

Eğer bu adam da bir kadına âşık değilse, eski işaretlerin hiç anlamı yok! Her sabah şapkasını fırçalıyor. Bu ne demek sizce?

DON PEDRO

Onu berberde gören olmuş mu hiç?

CLAUDIO

Berberin adamlarıyla görülmüş. Ayrıca, yanaklarının yıllanmış süsü de çoktan tenis toplarına dolgu maddesi oldu bile.[54]

LEONATO

Doğru, sakal gidince bayağı gençleşmiş.

DON PEDRO

Üstelik misk yağı sürmeye başladı; kokuyu izle, nerdeyse bulursun onu.

CLAUDIO

Desenize bu tatlı genç basbayağı âşık.

DON PEDRO

En büyük işareti de mahzunluğu.

CLAUDIO

Aniden, suratını bu kadar sık yıkamasına ne dersiniz?

DON PEDRO

Peki ya boyanmasına! Bu yüzden hakkında epey laflar duydum.

CLAUDIO

Hele o keyifli havaları! Bir bakıyorsun, udun tellerine sarılmış, bir bakıyorsun sus pus olmuş.

DON PEDRO

Evet, anlaşılan iş epey ciddi. O halde, o halde – adam âşık.

CLAUDIO

Hey, ben onu seveni biliyorum.

DON PEDRO

Ben de bilmek isterim; mutlaka onu bilmeyen biridir.

CLAUDIO

Evet, kötü yanlarını da; ama her şeye rağmen, onun için ölüyor.

DON PEDRO

O zaman sırtüstü gömülecek.

BENEDICK

İyi de, bunlar diş ağrısına deva olacak muska değil. Muhterem Signior, sizinle biraz ayrı görüşebilir miyiz? Sekiz on güzel söz var aklımda, ama yalnız size söyleyebilirim, bu şaklabanlara değil.

(Benedick ile Leonato çıkar.)

DON PEDRO

Yemin ederim Beatrice konusunu açacak.

CLAUDIO

Kesin; Hero ile Margaret, Beatrice'in önünde rollerini oynadılar. Karşılaşsınlar bakalım; nasıl olsa ayı ayıyı ısırmaz.

(Don John girer.)

DON JOHN
Lordum ağabey, Tanrı sizi korusun!

DON PEDRO
Hayırlı akşamlar kardeşim.

DON JOHN
Vaktiniz varsa sizinle konuşmak istiyorum.

DON PEDRO
Özel mi?

DON JOHN
Sakıncası yoksa. Ama Kont Claudio da duyabilir, çünkü söyleyeceklerim onu ilgilendiriyor.

DON PEDRO
Konu nedir?

DON JOHN *(Claudio'ya)*
Sayın Lordum yarın mı evlenmeye niyetli?

DON PEDRO
Öyle olduğunu biliyorsun.

DON JOHN
Benim bildiğimi bildiği zaman, bilmiyor olabilirim.

CLAUDIO
Bir engel varsa, lütfen açıklayın.

DON JOHN
Sizi sevmediğimi sanabilirsiniz; ama bu sonra belli olacak. Şimdi açığa vuracağım şeye göre hakkımda karar verin. Ağabeyim, ki sanırım size değer veriyor ve gönülden seviyor, yarınki evliliğinizin gerçekleşmesinde yardımcı olmuştu. Anlaşılan vaktini ve çabasını boşa harcamış!

DON PEDRO
Anlamadım, ne demek istiyorsun?

DON JOHN
Size şunu söylemeye geldim; uzun lafın kısası... ki zaten hakkında çok uzun süre konuşuldu... malum bayan sizi aldatıyor.

CLAUDIO
Kim, Hero mu?

DON JOHN
Ta kendisi. Leonato'nun Hero'su, sizin Hero'nuz, her erkeğin Hero'su.

CLAUDIO
Aldatıyor ha!

DON JOHN
Bu söz, onun kötülüğünü anlatmada hafif kalır. Bence çok daha kötü o; akla gelebilecek en ağır sözü rahatça yakıştırabilirim ona. Hiç kanıt aramakla uğraşmayın. Bu gece benimle gelin, odasının penceresinden girildiğini göreceksiniz; hem de düğün gününden bir önceki gece. Daha sonra onu hâlâ severseniz; yarın evlenin onunla; ama fikrinizi değiştirmek şerefinize daha yakışabilir.

CLAUDIO
Olabilir mi öyle şey?

DON PEDRO
Ben düşünemiyorum.

DON JOHN
Gördüğünüze inanmaya cesaretiniz yoksa, bildiğinizi açığa vurmazsınız. Benimle gelirseniz, görmeniz gerekeni göstereceğim; daha da fazlasını görüp işittiğinizde, ona göre davranırsınız.

CLAUDIO
Bu gece, yarın onunla evlenmemi engelleyecek bir şey görürsem, düğün yerinde, herkesin önünde onu rezil ederim.

DON PEDRO

Ben de nasıl senin adına ona kur yaptıysam, ayıbını yüzüne vururken de sana eşlik ederim.

DON JOHN

Siz her şeye tanık olana kadar onu daha fazla kötülemeyeceğim. Geceyarısına kadar sakin olun ve bırakın iş kendiliğinden açığa çıksın.

DON PEDRO

Ah, nasıl da tersine döndü gün!

CLAUDIO

Ah, ne tuhaf ne acı bir hainlik bu!

DON JOHN

Ah, "Ne şans ki tam vaktinde önlendi bela," diyeceksiniz daha sonra her şeyi gördüğünüzde.

(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

(Leonato'nun evinin yanındaki sokak. Dogberry, Verges ve Bekçiler.)

DOGBERRY

İyi insan, namuslu vatandaşsınız değil mi?

VERGES

Tabii, öyle olmasa, ruh-beden toptan selameti boylarlardı.[55]

DOGBERRY

Yo, hele Prens'in bekçisi olup da sadakatlik[56] etmişlerse, bu ceza onlara çok hafif gelir.

VERGES

Hadi o zaman, görevleri neyse söyle onlara ahbap Dogberry.

DOGBERRY

Pekâlâ, söyle bakalım sence bizim memurların en liyakatsizi[57] kim?

BİRİNCİ BEKÇİ

Hugh Oatcake efendim ya da George Seacoal; ikisi de okuryazardır.

DOGBERRY

Buraya gel evlat Seacoal, Tanrı sana güzel de isim bahşetmiş ha! Yakışıklı olmak kısmet işidir, ama okuryazarlık doğuştan gelir.[58]

İKİNCİ BEKÇİ

Her ikisi de, Memur Efendim...

DOGBERRY

Sende var. Bunu diyeceğini biliyordum. Evet, ifadene gelince bayım, bence sen en iyisi Tanrı'ya şükret ve fazla övünme. Okuma yazmana gelince, bunu ne zaman göstereceksin biliyor musun? Böyle nafile bir şey ne zaman lazım değilse. Bak burda herkes senin için, en dirayetsiz, bekçilik görevine en uygun kişidir diyor. Onun için, feneri taşımaya bak. İşte görevin: başıboşuk[59] gördün mü derhal tefrik[60] edeceksin. Herkese "Prens adına dur!" diyeceksin.

İKİNCİ BEKÇİ

Durmazsa ne olacak?

DOGBERRY

Boşver, bırak gitsin o zaman; sonra hemen öteki bekçileri çağır; bir serseriden kurtulduğunuz için hep birlikte Tanrı'ya şükredin.

VERGES

Dur dendiği zaman durmayan Prensin kullarından olamaz.

DOGBERRY

Doğru, Prensin kulu olmayana da bekçiler karışamaz. Ayrıca, sokaklarda gürültü etmek yok; çünkü, bir bekçinin laklak edip konuşması son derece müsamaha götürür bir şeydir ve asla hoş görülemez.

İKİNCİ BEKÇİ

Merak etmeyin, konuşmayız biz, uyuruz; bekçiliği iyi biliriz.

DOGBERRY

Bravo,işte yıllanmış, yılışmış bekçi diye buna derim ben! Tabii ya, uyumanın kime zararı olur ki; ama dikkat edin harbeniz filan çalınmasın. Pekâlâ, bütün meyhaneleri gezeceksiniz ve sarhoşlara, "Hadi yatağa," diyeceksiniz.

BİRİNCİ BEKÇİ

Gitmezlerse ne yapalım?

DOGBERRY

Ne mi? Hiç, bekleyin ayılsınlar. O zaman da doğru dürüst cevap vermezlerse, "Siz bizim sandığımız adamlar değilmişsiniz," dersiniz, olur biter.

BİRİNCİ BEKÇİ

Olur efendim.

DOGBERRY

Hırsıza filan rastlayacak olursanız, göreviniz gereği namusundan şüphe edebilirsiniz. Aman böylelerine dikkat! Bunlara ne kadar az karışıp bulaşırsanız kendi namusunuzu o kadar iyi korursunuz.

BİRİNCİ BEKÇİ

Adamın hırsız olduğunu bilirsek yakasına yapışmayalım mı yani?

DOGBERRY

Yapışın tabii; göreviniz bu sizin. Ama bence zift tutan el kirle-

nir. Sizin için en huzurlu yol ne biliyor musunuz: hırsızı yakaladığınız anda kimliğini öğrenin, sonra bırakın çekip gitsin, belasını sizden bulmasın.

VERGES

Sana her zaman merhametli adam demişlerdir ortak.

DOGBERRY

Doğrudur; içinde en ufak namus kırıntısı olmayan insanı asmayacağım gibi[60], kendi isteğimle köpek bile asmam ben.

VERGES

Gece vakti çocuk ağlaması duyarsanız, dadısına seslenin susturursun.

İKİNCİ BEKÇİ

Dadı uykusunda bizi duymazsa ne yapalım?

DOGBERRY

O zaman ses etmeden çekip gidin; nasıl olsa çocuğun ağlamasından er geç uyanır. Ne demişler, meleyen kuzuyu duymayan koyun, möleyen ineği hiç duymaz.

VERGES

Çok doğru.

DOGBERRY

Gelelim son göreve: sen, memur, kendi şahsında Prens'in şahsını teslim[61] edeceksin. Gece vakti Prens'e rastlarsan onu durdurabilirsin.

VERGES

Aman Tanrım! Hiç sanmam.

DOGBERRY

Yönetmelik bilen biri olarak bire karşı beş şilin bahse girerim ki durdurabilir. Tabii, Prens istemezse olmaz. Neden? Çünkü bekçi dediğin kimseyi kırmamalı. Oysa bir insanı isteği dışında durdurmak onu kırmak demektir.

VERGES

Tanrı adına, bence de.

DOGBERRY

Hah ha, yaa, nasılmış! Evet beyler, size iyi geceler; bu arada zor bir durum olursa beni çağırın. Dost öğüdü dinleyin; kendi öğüdünüzü de önce kendiniz dinleyin; hadi iyi geceler. Gel bakalım ahbap.

İKİNCİ BEKÇİ

Tamam beyler, görevi duyduk. Hadi şimdi kiliseye gidelim; saat ikiye kadar ordaki sıralardan birine otururuz, ordan da gider yatarız.

DOGBERRY *(Geri döner)*

Bir kelime daha, şerefli efendiler. Signior Leonato'nun kapısını gözlemeyi sakın unutmayın. Düğün yarın olacağı için bu gece büyük huyhay[62] var. Elveda. Rica ediyorum ihtiyaplı[63] olun.

(Dogberry ile Verges çıkar. Borachio ile Conrade girer.)

BORACHIO

Hey Conrade, nerdesin?

İKİNCİ BEKÇİ *(Usulca, yanındakilere)*

Susun; kımıldamayın.

BORACHIO

Conrade diyorum!

CONRADE

Burdayım be adam, dirseğinin dibinde.

BORACHIO

Ay aman! Dirseğimin kaşınmasından belliydi uyuz birinin yakında olduğu!

CONRADE

Bunun cevabını sana sonra veririm; hadi şimdi hikâyeni anlat.

BORACHIO

Şu saçağın altına gel o zaman; ahmak ıslatan yağıyor; gel de tam bir ayyaş gibi sana her şeyi anlatayım.

İKİNCİ BEKÇİ *(Usulca)*

İhanet var beyler; ama şimdilik durun.

BORACHIO

Bak şimdi, Don John'dan bin duka kazandım.

CONRADE

Vay canına, hangi hainlik bu kadar eder?

BORACHIO

Hangi hain bu kadar zengin olabilir desen daha iyi. Ama, zengin hain, yoksul haine muhtaç olunca, yoksul hain alacağı paranın adını keyfince koyabilir.

CONRADE

Çok şaştım bu işe!

BORACHIO

Daha toysun da ondan; adamı gösteren, öyle son moda cepken, şapka, kaftan filan değildir.

CONRADE

Tabii, bunlar giysidir.

BORACHIO

Yani moda diyorum.

CONRADE

Evet, moda modadır.

BORACHIO

Saçmalama! Şapşal şapşaldır desen daha iyi. Yahu, bu moda denen şeyin ne kadar yoz bir hırsız olduğunu görmüyor musun?

İKİNCİ BEKÇİ *(Usulca)*

Bu Yoz'u tanıyorum. Yedi yıldır iş tutuyor, adi hırsızın biri; orda burda beyefendi havasında dolaşıyor. Adını hatırladım.

BORACHIO

Bir şey duydun mu?

CONRADE

Hayır; evin üstündeki rüzgâr fırıldağı olmalı.

BORACHIO

Ne diyordum? Bu modanın ne kadar yoz bir hırsız olduğunu görmüyor musun? On dörtle otuz beş arasında kanı kaynayan gençlerin tepesinde fırıl fırıl döner; kimi zaman hepsini, o rengi kaçık resimdeki Firavun'un askerlerine döndürür. Bazen eski kilise camındaki Bel'in[64] rahiplerine; bazen de, kirli, kurt yeniği örtüler içindeki sakalsız Herkül'e[65] benzetir; hani apış kesesi[66] nerdeyse adamın çomağı kadar heybetli görünüyor ya, işte ona.

CONRADE

Bunların hepsini anladım; moda, insandan çok, giysi eskitiyor, bunu da anladım. Ama herhalde moda senin de başını döndürdü ki, kendi hikâyeni bırakıp bana modayı anlatmaya giriştin.

BORACHIO

Yok canım, ondan değil; ama şunu bil yeter: bu akşam ben Bayan Hero'nun nedimesi Margaret'e Hero diye kur yaptım. Margaret ne yaptı dersin! Hanımının odasının penceresinden sarktı ve bana binlerce defa iyi geceler dedi... hikâyeyi berbat anlatıyorum... aslında önce sana, Prens'le Claudio'nun efendim Don John tarafından nasıl doldurulduğunu, bahçeye getirilip yerleştirildiğini ve uzak bir köşeden bizim cilveleşmeyi nasıl izledikleri-ni anlatsaydım daha iyiydi.

CONRADE

Yani Margaret'i Hero sandılar öyle mi?

BORACHIO

Evet, ikisi öyle sandı: Prens'le Claudio. Ama şeytan efendim Margaret olduğunu biliyordu. Kısmen efendimin, Prens'le Claudio'yu afallatan yeminleri sayesinde, kısmen de onları aldatan

karanlık gecenin yardımıyla, ama özellikle Don John'ın attığı her türlü iftirayı haklı çıkaran kendi hınzırlığım sonucu Claudio çılgına döndü ve fırladı gitti. Gitmeden önce de, kararlaştırdıkları gibi Hero'yla ertesi sabah kilisede buluşacağına, orada, herkesin önünde, bir gece önce gördüklerini anlatarak onu rezil edeceğine ve evine kocasız göndereceğine yemin etti.

(Bekçiler heyecanla öne çıkar.)

İKİNCİ BEKÇİ

Prens adına seni tutukluyoruz; dur!

BİRİNCİ BEKÇİ

Hemen sayın Zaptiyebaşı'nı çağıralım. Şu anda, bu memlekette görülmüş en tehlikeli hayaneti[67] tesis etmiş[68] durumdayız.

İKİNCİ BEKÇİ

İçlerinde Yoz diye biri olacak; tanıyorum herifi, kulağının üstünde buklesi var.

CONRADE

Beyler, beyler...

BİRİNCİ BEKÇİ

Bu Yoz'u teslim edeceksiniz, tamam mı; yoksa karışmam.

CONRADE

Beyler...

İKİNCİ BEKÇİ

Kes sesini, tutuklusunuz; bizimle geliyorsunuz; sakın itaat filan edeyim demeyin.

BORACHIO

Haberleri yok ama tam malı buldu adamlar.

CONRADE

İşe bak; hem de ne mal. Tamam tamam, emrinize uyuyoruz.

(Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

(Leonato'nun evinde Hero'nun dairesi. Hero, Margaret ve Ursula.)

HERO
Ursulacığım, hadi gidip kuzinim Beatrice'i uyandırıver; söyle kalksın artık.

URSULA
Olur bayan.

HERO
Sonra da buraya gelsin.

URSULA
Hemen gidiyorum.

(Çıkar.)

MARGARET
Vallahi bence öteki yakalık daha iyiydi.

HERO
Yo hayır, lütfen Meg, bunu takmak istiyorum.

MARGARET
Yani o kadar güzel değil bu; bakın, kuzininiz de aynı şeyi söyleyecek.

HERO
Kuzinim şapşalın biri; bir şapşal da sensin. Ben bunu takmak istiyorum, tamam mı!

MARGARET
İçerdeki takma saçı çok beğendim; ama rengi birazcık daha kahverengi olsa daha iyi olacak; giysiniz de gerçekten harika ol-

muş. Milano Düşesi'nin onca övdükleri giysisini de gördüm ben.

HERO

Dediklerine göre benzeri yokmuş.

MARGARET

Yok canım, gündelik giysi sizinkine kıyasla. O sırmalı kumaş, o yırtmaçlar; simli danteller, inci kakmalar, dökümlü kol ağızları, pilili etekler, mavimsi lameli kenar dikişleriyle; o kadar hoş, o kadar zarif ve ince, o kadar muhteşem ki; onunkinin on katı değer.

HERO

Tanrı bana iyi günlerde giydirsin inşallah; çünkü yüreğimde büyük bir ağırlık var.

MARGARET

Yakında daha da ağırlaşacak, erkeğin ağırlığı binince.

HERO

Ayıp ayıp; utanmıyor musun!

MARGARET

Niye utanacakmışım bayan? Namuslu ve şerefli bir işten söz ediyoruz. Dilencilerin bile evlilik en yasal hakkı değil mi? Sizin efendiniz, evlilik olmadan da saygın biri değil mi? Herhalde, "Sözüm meclisten dışarı," deyip, herhangi bir kocadan söz etsem sizce daha iyi olurdu. Kötü düşünce doğru konuşmayı çarpıtmadığı sürece, benim söylediğimin kimseyi gücendirmemesi gerek. "Kocanın ağırlığı"ndan alınacak ne var? Eğer doğru kocadan ve doğru karıdan söz ediyorsak, bunun bir zararı olmamalı; çünkü ağır olmazsa hafif olur, malum. İsterseniz Bayan Beatrice'e sorun; işte kendisi de geliyor.

(Beatrice girer.)

HERO

Günaydın kuzin.

BEATRICE
Günaydın tatlı Hero.

HERO
Ne o, hasta havasında konuşuyorsun bakıyorum.

BEATRICE
Bilmem, başka havaya giremiyorum bir türlü.

MARGARET
Hadi o zaman el çırpın ve "Aşk Ne Hafif" şarkısını söyleyin. Adı üstünde, ağır bir hava değil. Siz söylerseniz ben de dans ederim.

BEATRICE
Aşkın hafifse, sende de bir hafiflik var herhalde. Neyse, varlıklı koca bulursan, ev bark, ahır ondan olur, ambar dolusu çocuk senden.

MARGARET
Hiç olmadı bu yakıştırma! Bence iyice hafif kaçtı.

BEATRICE
Saat beşe geliyor kuzin; hazırlansan iyi olur. Hay Allah, çok hastayım ben. Aay!

MARGARET
Neyin "a"sı? Atmacanın mı, atın mı, adamın mı?

BEATRICE
Hiçbirinin değil, acının "a"sı.

MARGARET
Onu bilmem, ama eğer Türkleşmediysen[69], artık yıldızlara göre yelken açmak yok.

BEATRICE
Soytarı ne demek istedi acaba?

MARGARET
Ben mi? Hiç! Ama gene de, Tanrı herkese gönlüne göre versin!

HERO

Bu eldivenleri Kont bana göndermiş. Harika kokuyor![70]

BEATRICE

Ben tıkalıyım kuzin, burnum koku almıyor.

MARGARET

Genç kıza bak, tıkanmış! Soğuk aldın mı böyle alacaksın!

BEATRICE

Tanrım, bana yardım et! Yardım et Tanrım! Nerden kaptın bu kıvrak zekâyı?

MARGARET

Sizin bıraktığınız yerden. Nasıl, bendeki zekâ zor bulunur değil mi?

BEATRICE

Evet, ben sende zor buluyorum. Başlığına işle de hepimiz görelim. Hay Allah, hastayım yahu!

MARGARET

Biraz carduus benedictus[71] özü alıp şöyle bağrınıza koyun. Bu tür dertlerin tek devasıymış.

HERO

Ama şimdi ona tam devedikeni batırdın.

BEATRICE

Benedictus mu? Niye benedictus? Bir şey mi ima ediyorsun bu benedictusla?

MARGARET

İma mı? Yok yok, vallahi hiçbir şey ima etmiyorum. Ben o bildiğimiz devedikenini kastettim sadece. Yani siz belki de sizin âşık olduğunuzu düşündüğümü düşünebilirsiniz. Ama, Meryem Ana hakkı için, ben öyle canımın istediğini düşünecek kadar aptal değilim; ne de, öyle düşünebileceğim her şeyi düşünmek isterim; ne de, düşüne düşüne gönlüm yorgun düşse bile, sizin âşık olduğunu-

zu, bir gün olacağınızı veya olabileceğinizi düşünürüm. Bakın, Benedick de böyleydi; oysa şimdi adam oldu; asla evlenmem diye yemin etmişti; oysa şimdi, gönlü ne derse desin, oturup uslu uslu etini yiyor. Sizin değişip değişmeyeceğinizi bilmem; ama başka kadınların gözü ne görüyorsa, sizinki de onu görüyor.

BEATRICE
Ne çene! Kaptırdın gidiyorsun. Adı ne bu gidişin?

MARGARET
Zoraki tırıs değil.

(Ursula girer.)

URSULA
Madam, içeri geçin. Prens, Kont, Signior Benedick, Don John; şehirde ne kadar delikanlı varsa hepsi sizi kiliseye götürmeye geliyor.

HERO
Hadi yardım edin de giyineyim, canım kuzinim, Meg'ciğim, Ursula'cığım.

(Çıkarlar.)

Beşinci Sahne

(Leonato'nun evi. Leonato, Dogberry ve Verges.)

LEONATO
Ne istiyorsun benden bakalım namuslu dostum?

DOGBERRY
Şey efendim, sizi az çok ilgilendiren, mahrum[72] bir konuda konuşabilir miyiz acaba?

LEONATO
Kısa kes lütfen; görüyorsun şu sıra çok meşgulüm.

DOGBERRY
Şey efendim, konu şu efendim;

VERGES
Evet, gerçekten de konu o efendim.

LEONATO
Konu ne sevgili dostlar?

DOGBERRY
Bu Verges efendim, biraz konu dışı konuşur efendim; kocadı da efendim; yani yazık tabii, Tanrı yardımcısı olsun, aklı yeterince kıt değil[73] maalesef; ama, Allah için, dümdüzdür; yani tıpkı kaşlarının arasındaki deri[74] gibi.

VERGES
Evet, Allah'a şükür düzümdür; yani en az benim yaşıma gelmiş ve benden daha dümdüz olmayan her ihtiyar kadar.

DOGBERRY
Hasarsız teşpih olmaz; "az laf," Verges arkadaş!

LEONATO
Zevzek arkadaşlar; yeter artık.

DOGBERRY
Teveccühümüz sayın ekselansları; bizler aslında naçiz Dükün adamlarıyız. Ancak ben şahsen bir kral kadar zevzek olsaydım; olan zevzekliğimi tüm kalbimle size vermeye hazır olurdum efendim.

LEONATO
Tüm zevzekliğini bana verirdin ha?

DOGBERRY
Evet efendim; hatta üste de yirmi bin pound verirdim, yani

yirmi bin poundum olsaydı. Şehirde sizi sevmeyen yok; kime sorsam yürekten veriştiriyor; onun gibisi olamaz diyor. Aslında ben yoksul bir adamım, ama gene de bu sözünüz hoşuma gitti.

VERGES

Benim de.

LEONATO

Hadi, bana ne diyecekseniz deyin artık.

VERGES

Şey diyecektik efendim, bu gece bizim devriyeler, haza huzurdan, Messina'nın en adi serserilerinden birkaçını tutmuşlar.

DOGBERRY

Bu kart ihtiyarcığın kusuruna bakmayın efendim; konuşur da konuşur; ne demişler, "Kartoş olan bir hoş olur."[75] Tanrı yardımcımız olsun; dünya hali işte. Vallahi güzel söyledin Verges arkadaş. Her neyse, Tanrı kulunu bilir; tek ata iki kişi binerse, biri arkaya düşer, malum. Ama Allah için düz adamdır efendim; yani, onun gibisine az rastlanır. Neyse ki, Tanrıya şükürler olsun, her insan aynı olmuyor; yaa sevgili dostum!

LEONATO

Belli ki seninle kıyaslanacak biri değil.

DOGBERRY

Bazı şeyler Tanrı vergisi.

LEONATO

Ben gidiyorum artık.

DOGBERRY

İzninizle, bir kelime efendim. Efendim, devriyelerimiz iki şüpheci teklif etmişler.[76] Yani bu sabah, siz ekselanslarının huzurunda onların iradelerini almak istemiştik.

LEONATO
Siz kendi başınıza iradelerini alıp bana getirin. Şimdi gördüğünüz gibi çok acelem var.

DOGBERRY
Bizim için mutabık.

LEONATO
Gitmeden biraz şarap için; hadi iyi günler.

(Haberci girer.)

HABERCİ
Lordum, kızınızı kocasına vermek için sizi bekliyorlar.

LEONATO
Hemen geliyorum; hazırım.

(Leonato ile Haberci çıkar.)

DOGBERRY
Hadi ortak, sen Francis Seacoal'a git, söyle, kalemiyle mürekkep boynuzunu hapishaneye getirsin; şu adamları bir sorgulaştıralım.

VERGES
Bu işi akıllıca yapmamız lazım.

DOGBERRY
Merak etme, her türlü tedbiri sakınacağız. Göreceksin, adamları köşeye sıkıştırıp, akli denge durumundan kıstıracağız. Hadi sen şu bilgin yazmanı bul; sorgulaşmanın kâğıda geçmesi gerek. Sonra hapiste buluşalım.

(Çıkar.)

DÖRDÜNCÜ PERDE

Birinci Sahne

(Kilise. Don Pedro, Don John, Leonato, Rahip, Claudio, Benedick, Hero, Beatrice ve ötekiler.)

LEONATO

Hadi Rahip Francis, kısa keselim; nikâh töreni ne gerektiriyorsa o yeter. Eşlere düşen görevleri sonra da anlatsanız olur.

RAHİP

Siz efendim, buraya bu bayanla evlenmek için mi geldiniz?

CLAUDIO

Hayır.

LEONATO

Kimin kiminle geldiğini bırak rahip; evlenmek istiyor mu, onu sor.

RAHİP

Bayan, siz bu Kont'la evlenmek istiyor musunuz?

HERO

Evet.

RAHİP

Eğer ikinizden biri, birleşmenize engel olabilecek gizli bir neden biliyorsa, ruhunun selameti için şimdi konuşsun.

CLAUDIO

Sen biliyor musun Hero?

HERO
Asla Lordum.

RAHİP
Siz biliyor musunuz Kont?

LEONATO
Haddim olmadan, onun yerine ben cevap vereyim: Asla!

CLAUDIO
Ah o haddini bilmezler! Vah o kendini bilmezler! Olur olmaz demeden her gün, her işi yapanlar!

BENEDICK
Oo, bu ne ah vahlı heyecan böyle! Biz de biraz gülelim bari: hah ha, heh he!

CLAUDIO
Siz şöyle durun rahip. Baba – sakınca yoksa size baba dememde –
Hiç esirgemeden ve tüm ruhunuzla,
Evladınız olan şu kızı bana vermeye razı mısınız?

LEONATO
Evet oğlum, Tanrı onu benden nasıl esirgemediyse,
Ben de sana öyle veriyorum.

(Hero'nun elini Claudio'nun avucuna koyar.)

CLAUDIO
Peki karşılığında ben size ne vereyim?
Böylesine zengin ve değerli bir armağana karşı ne verebilir insan?

DON PEDRO
Hiçbir şey, meğer ki onu geri veresin.

CLAUDIO
Sayın Prens, size derin şükranlarımı sunuyorum.
Buyrun, Leonato, onu geri alabilirsiniz.

Bu çürük portakalı dostunuza vermeyin;
Çünkü o, iffet denen şeyin bir kopyası, taklidi sadece.
Bakın, nasıl da genç kızlar gibi kızarıyor!
Günah kurnaz olunca, pek iyi bilir,
Kendini doğru ve kusursuz göstermeyi.
Yüzüne vuran şu kana bakın hele;
Sanki temizliğin ve saf erdemin kanıtı!
Onu burada gören sizler, bütün bunlara bakınca,
Ne temiz kız diye yemin etmez miydiniz?
Oysa hiç de öyle değil.
Şehvetli döşeklerin sıcaklığını tatmış bile;
Yüzü günahtan kızarıyor, iffetten değil.

LEONATO
Bu ne demek oluyor sayın Lord?

CLAUDIO
Evlenmiyorum, demek oluyor.
Yosmalığı belgeli biriyle ruhumu birleştiremem.

LEONATO
Sayın Lordum, yoksa siz bizzat, kanıt bulma uğruna,
Onun gençliğinden yararlanıp direncini kırmış
Ve bekâretini bozmuş...

CLAUDIO
Ne demek istediğinizi anladım.
Yani eğer ben onunla ilişkiye girdiysem,
Diyorsunuz ki, beni kocası gibi kucaklamıştır,
Bu da onun kusurunu hafifletir.
Yo, Leonato,
Ben ona asla imalı bir söz bile etmedim,
Aksine, ağabeyin kız kardeşine sevgisi nasılsa,
Öyle temiz ve yakışır bir aşk vardı aramızda.

HERO
Peki, ben size hiç başka türlü göründüm mü?

CLAUDIO
Görünmek öyle mi, hadi canım sen de!
Yazılı vereceğim ben her şeyi:
Henüz açmamış goncadan bâkir görünüyorsun görünmesine;
Küresine kurulmuş Diana'dan[77] farksız sanki.
Ama belli ki gerçekte, kanın kaynadı mı Venüs'den[78] de,
Kızışınca gözü dönen o arsız hayvanlardan da betersin.

HERO
Lordum iyi mi acaba? Çok tuhaf konuşuyor da.

LEONATO
Sayın Prens, siz neden konuşmuyorsunuz?

DON PEDRO
Ne söyleyebilirim ki?
Şerefim lekelendi. Baksanıza, can dostumu
Sıradan bir sürtükle birleştirecekmişim nerdeyse.

LEONATO
Bu sözler gerçekten söyleniyor mu,
Yoksa ben rüya mı görüyorum?

DON JOHN
Evet efendim, söyleniyor ve hepsi de doğru.

BENEDICK *(Kendi kendine)*
Hiç düğüne benzemiyor bu.

HERO
Doğru mu? Aman Tanrım!

CLAUDIO
Leonato, burada duran ben miyim?
Bu Prens mi? Bu da Prens'in kardeşi mi?
Bu yüz Hero'nun yüzü mü?
Şu gözler bizim gözlerimiz mi?

LEONATO
Evet, hepsi doğru; ama anlamı ne Lordum?

CLAUDIO
İzninizle kızınıza bir soru sormak istiyorum;
Babalık gücünüzü ve doğal yetkinizi kullanarak
Ona söyleyin doğru cevap versin.

LEONATO
Pekâlâ, kızım olarak doğru cevap vereceksin!

HERO
Tanrı beni korusun; bu kuşatma ne demek oluyor?
Ne biçim bir sorgulama bu şimdi?

CLAUDIO
İlk soruya cevap olarak doğru adını söyle.

HERO
Hero değil mi? Haklı bir suçlamayla gelip,
Bu isme leke sürebilecek var mı?

CLAUDIO
Evet var, Hero'nun kendisi:
Hero'nun iffetini, Hero adı silip atabilir.
Dün gece seninle konuşan erkek kimdi;
On ikiyle bir arasında, senin pencerende?
Hadi bakalım, cevap ver de kızlığını görelim.

HERO
O saatte hiçbir erkekle konuşmadım Lordum.

DON PEDRO
Öyle mi, o zaman göremedik kızlığını.
Leonato, kusura bakma ama bunu duymalısın.
Şerefim üzerine, ben şahsen, kardeşim ve şu bahtsız Kont,
Hero'yu dün gece o saatte gördük ve duyduk:
Odasının penceresinden bir serseriyle konuşuyordu;

Ve nitekim, bu hayasız herif hiç utanmadan,
Binlerce defa, gizli gizli, ahlaksızca buluştuklarını
İtiraf etti.

DON JOHN
Ayıp ayıp! Sakın bunlara değinmeyin,
Söz etmeyin onlardan asla! Sözün kendisi bile
Kimseyi utandırmadan bunları anlatmaya elvermez.
Doğrusu, güzel bayan,
Bu hatalı davranışınızdan dolayı çok üzgünüm.

CLAUDIO
Ah Hero, dış güzelliklerinin yarısı
Düşünce ve duygularına, yüreğine yansımış olsa
Kim bilir ne Hero olurdun![79]
Ama şimdi elveda, en kötü ve en güzel!
Elveda ey saf hainlik ve hain saflık!
Senden sonra, aşkın kapılarına kilit vuracağım,
Gözkapaklarımdan kuşku sarkacak,[80]
Her güzelde tehlike görecek gözlerim,
Bir daha inanmayacak görünüşüne.

LEONATO
Kimsede bir hançer yok mu bana saplanacak?

(Hero yere yığılır.)

BEATRICE
O ne, ne oldu kuzin, neyin var?

DON JOHN
Gelin, hadi gidelim. Ortaya çıkan bu işler
Onun ruhunu bunalttı.

(Don Pedro, Don John ve Claudio çıkar.)

BENEDICK
Bayan nasıl?

BEATRICE
Öldü galiba – yardım edin amca!
Hero! Hey Hero! Amca! Signior Benedick! Rahip!

LEONATO
Ey Kader, o ağır elini kaldırma sakın!
Bu ayıbın en uygun örtüsü ölüm çünkü.

BEATRICE
Vay canına kuzin Hero!

(Hero kendine gelmeye başlar.)

RAHİP
Sakin olun bayan.

LEONATO
Kendine geldin bakıyorum!

RAHİP
Ne olmuş, niye gelmesin?

LEONATO
Ne mi olmuş: Yeryüzündeki her şey
"Utan" diye haykırmıyor mu yüzüne?
Kanına yazılmış o olayı inkâr edebilir mi?
Hayır Hero, yaşama; açma gözlerini.
Eğer o anda ölmeyeceğini bilseydim,
Bedeninin, ayıplarından güçlü olduğunu bilseydim,
Seni kınamakla kalmaz, canını ben alırdım.
Tek çocuğum var diye dertlenen ben miydim?
Cimri diye Doğa'ya lanet okuyan ben miydim?
Ah, meğerse bir sen bile fazlaymışsın.
Bir çocuğum bile niye oldu ki sanki?
Niye, hep gözümde o kadar güzeldin ki?
Bir yoksulun kapıma konmuş çocuğunu
Alıp hayır için büyütsem daha iyiydi? O zaman hiç değilse,
Böyle kirlenip lekelenmiş halde karşıma geldiğinde,

Diyebilirdim ki, "Hiçbir parçası bana ait değil bunun,
Bu ayıbıyla, bilmediğim birinin soyuna çekmiş."
Ama bu benim işte; severken benimdi, överken benimdi,
Gurur kaynağımken benimdi; o kadar değerliydi ki,
Ben kendim bile benim değilken, o benimdi.
Ah, oysa şimdi öyle bir mürekkep çukuruna düştü ki,
Engin denizlerde bile
Ne onu yıkayıp temizlemeye yetecek su bulunur,
Ne de o iğrenç, murdar bedenin
Kokmasını engelleyecek tuz.

BENEDICK
Efendim, efendim, sabırlı olun lütfen.
Yani ben o kadar sersemledim ki,
Ne diyeceğimi bilemiyorum.

BEATRICE
Kuzinim iftiraya uğramadıysa, şu anda canımı vermeye hazırım.

BENEDICK
Bayan, dün gece onunla aynı yatakta mı yattınız?

BEATRICE
Doğrusu, hayır; ama dün geceye kadar,
Son on iki aydır aynı yatağı paylaşmıştık.

LEONATO
Kesinleşti, kesinleşti!
Zaten demir çubuklardan örülü kanıt,
Şimdi daha da güçlendi!
İki Prens yalan söyler mi? Ya Claudio,
Hero'yu o kadar seven,
Onun kötülüğünden söz ederken
Gözyaşlarını tutamayan Claudio yalan söyler mi?
Çekilin yanından, bırakın ölsün!

RAHİP

Beni dinler misiniz biraz:
Şimdiye kadar sesimi çıkarmadıysam,
Her şeyi kendi seyrine bıraktıysam,
Hep bu bayanı izlemek içindi. Bu arada,
Yüzüne binlerce defa al bastığını gördüm;
Binlerce masumiyet işaretinin,
Birer melek beyazlığıyla
O kızıllıklara saldırdığını gördüm.
Gözlerinde parlayan alev,
Onun tertemiz dürüstlüğüne karşı,
Bu Prenslerin içine düştüğü yanılgıları
Yakmaya yetecek güçteydi.
Eğer şurada yatan tatlı bayan suçluysa
Ve korkunç bir hatanın kurbanı değilse,
Aptalın biri deyin bana;
Ne tecrübemin mühürüyle pekişmiş bilgime
Ne gözlemlerime; ne yaşıma, başıma,
Ne de kutsal görevimin saygınlığına güvenin.

LEONATO

Ama rahip, olamaz ki! Görmüyor musun,
Olsa olsa bir tek dürüstlüğü kalmıştır artık;
O da, üstündeki lanete, hiç değilse bir de
Yalan yere yemini eklememek.
İnkâr etmiyor ki yaptığını.
O halde sen, çırılçıplak ortada olan şeyi
Neden bahanelerle filan örtmeye çalışıyorsun?

RAHİP

Bayan, sizi kimle birlikte olmakla suçluyorlar?

HERO

Onu, beni suçlayanlar bilir; ben bilmiyorum.
Hayatta herhangi bir erkek hakkında,

Temiz bir genç kızın bilmesi gerektiğinden
Fazlasını biliyorsam, dilerim Tanrı'dan
Hiçbir günahım bağışlanmasın!
Oh sevgili pederim,
Uygunsuz bir saatte herhangi bir erkekle konuştuğumu,
Ya da dün gece herhangi bir varlıkla görüştüğümü kanıtlayın;
O zaman, ister kovun beni, ister nefret edin,
İsterseniz işkenceyle öldürün.

RAHİP
Bu işte bir tuhaflık var; Prensler hata yapıyor bence.

BENEDICK
İkisinin de şerefli olduğu su götürmez;
Eğer her şeye rağmen şaşırıp yanıldılarsa,
Bu işte, hamuru hainlikle yoğrulmuş olan
O John piçinin parmağı var demektir.

LEONATO
Bilemiyorum. Hakkında doğru konuşmuşlarsa,
Bu eller onu parçalar; ama namusuna leke sürmüşlerse,
İçlerinde en yüksek olanına söyleyecek lafım olacak.
Zaman daha benim kanımı kurutmuş değil,
Ne de yıllar, hayal gücümü yok etti henüz.
Ne kader, malımı mülkümü elimden aldı;
Ne dostlarım, kötü yaşıyorum diye beni terk etti.
Onun için, şimdi bunların hepsi görecek,
Böyle bir dava peşinde,
Kaslarımın gücü, aklımın keskinliği,
Servetim ve seçme dostlarım ne işe yararmış;
Hepsiyle nasıl ödeşilirmiş, anlayacaklar.

RAHİP
Bir dakika,
Aklıma bir fikir geldi, isterseniz onu uygulayalım.
Prensler kızınızı öldü sanıp gittiler;

Onu bir süre insanlardan gizleyin,
Ve herkese gerçekten öldüğünü duyurun.
Bu arada resmen yas tutuyormuş gibi yapın.
Aile kabrine hüzünlü yazıtlar asın,
Cenazede ne yapmak gerekiyorsa yapın.

LEONATO
Niye yapalım bütün bunları? Elimize ne geçecek sonuçta?

RAHİP
Anlatayım: Eğer iyi uygulanırsa, Hero adına,
İftirayı merhamete dönüştürecek; bir kere bu iyi.
Ama, bu tuhaf işi önerirken,
Benim hayal ettiğim sonuç başka;
Yani bunca sancının ardından,
Çok daha büyük bir doğum bekliyorum ben doğrusu.
Hero'nun öldüğü haberi yayılınca,
Ki hepimiz öldüğünü söyleyeceğiz,
Daha suçlandığının üstünden gün geçmeden,
Duyan herkes ardından yanıp yakılmaya başlayacak,
Yazık oldu, diyecek ve onu bağışlayacak.
Çünkü insanoğlu böyledir:
Elinde olanın gerçek değerini bilmez.
Ama o şey elden gidip yok olunca,
Birden kıymetleniverir ve işte o zaman,
Sahip olduğu sürece görmediği niteliklerini de
Görmeye başlar. Claudio için de aynı şey olacak.
Hero'ya söylediklerinden sonra, kızın öldüğünü duyunca,
Onun tatlı hayali aklından gitmez olacak;
Yaşayan varlığının her parçası,
Geçmişte olduğundan çok daha hoş kılıkta,
Hep ruhunun derinlerine sokulacak;
Hayat dolu güzelliğiyle, zarifliğiyle içini sızlatacak
Eğer ciğerinde[81] aşk denen şeyi hiç duyabildiyse,
O zaman iyice yanmaya başlayacak işte,

Ve Hero'nun suçlu olduğunu düşünmüş olsa bile,
Keşke onu öyle suçlamasaydım, diyecek.
Evet, bence böyle yapmalı.
Merak etmeyin, bu işin sonu
Benim size tahminlerle anlatabildiğimden
Çok daha güzel gelecek.
Ama tüm hedeflerimi tutturamasam bile,
Sadece bayan Hero'nun öldüğünü sanmaları,
Ayıbıyla ilgili söylentileri dindirmeye yeter.
Her şey yolunda gitmedi diyelim,
O zaman da Hero hiç ortaya çıkmaz
İncinen şöhretine yakışır biçimde,
Gözlerden, dillerden, akıllardan ve saldırılardan uzak,
Kendini Tanrı'ya adar ve tek başına yaşar.

BENEDICK

Signior Leonato, rahibin öğüdü akla yakın.
Bildiğiniz gibi, ben Prens'i ve Claudio'yu
Yakın dost sayar ve çok severim,
Ama, şerefim üzerine söz veriyorum:
Tıpkı ruhla beden arasındaki işlerde olduğu gibi,
Bu meseleye ihtiyatla ve dürüstçe eğileceğim.

LEONATO

Ben kederin akıntısına öyle kapılmışım ki,
En küçük ipucuna tutunmaya razıyım.

RAHİP

Çok iyi efendim. O zaman hemen gidelim.
Acayip derdin çaresi de acayip olur.
Hadi bayan, yaşamak için öleceksiniz...
Düğün günü belki de biraz ertelendi, o kadar.
Sabırlı ve metin olun.

(Beatrice ile Benedick dışında herkes çıkar.)

BENEDICK
Bayan Beatrice, şu ana kadar hep ağladınız galiba?

BEATRICE
Evet, daha da ağlayacağımdan başka.

BENEDICK
Ama ben bunu istemiyorum.

BEATRICE
Önemi yok, ben kendiliğimden yapıyorum.

BENEDICK
Bence sevgili kuzinine kesin haksızlık ettiler.

BEATRICE
Ah, onun hakkını koruyacak adam için neler yapmazdım!

BENEDICK
Yani, bu dostluğu göstermenin bir yolu var mı?

BEATRICE
Hem de dosdoğru yolu var, ama gösterecek dost yok.

BENEDICK
Bir erkek yapamaz mı bunu?

BEATRICE
Evet, bu erkek işi, ama senin işin değil.

BENEDICK
Belki tuhaf gelecek ama, hayatta senden çok sevdiğim hiçbir şey yok.

BEATRICE
Belki sana da tuhaf gelecek ama, ben de, hayatta senden çok sevdiğim bir şey yok diyebilirdim; ama bilemiyorum. İyisi mi sen bana inanma; ama yalan da söylemiyorum. Bir şey itiraf ediyor değilim; ne de inkâr ediyorum. Kuzinim için üzülüyorum.

BENEDICK

Kılıcım üzerine, Beatrice, sen beni seviyorsun.

BEATRICE

Boş yere yemin edip sözünü geri yutma sonra.

BENEDICK

Beni sevdiğine yemin ederim, sevmiyor diyene de sözünü yuttururum.

BEATRICE

Yani sen yutmazsın, öyle mi?

BENEDICK

Sosun alasını koysalar üstüne, gene yutmam. Yemin ederim seviyorum seni.

BEATRICE

Vay canına, o zaman Tanrı beni korusun!

BENEDICK

Niye, ne oldu sevgili Beatrice?

BEATRICE

Tam zamanında sözümü kestin; nerdeyse ben de seni sevdiğime yemin edecektim.

BENEDICK

Hadi, tüm kalbinle yap şu işi.

BEATRICE

O kadar çok kalbimle seviyorum ki seni, yemin etmeye kalbim kalmadı.

BENEDICK

Hadi, dile benden ne dilersin.

BEATRICE

Claudio'yu öldür.

BENEDICK
Ne! Hayır, dünyayı verseler yapamam!

BEATRICE
Hayır demekle beni öldürdün o zaman. Elveda.

BENEDICK
Dur, canım Beatrice.

(Beatrice'in elini tutar.)

BEATRICE
Burda olsam da, başka yerdeyim artık. Aşk filan yok sende. Bırak beni, lütfen, bırak gideyim.

BENEDICK
Beatrice!

BEATRICE
Ne olur, gitmek istiyorum.

BENEDICK
Önce dost olalım.

BEATRICE
Benimle dost olmak, düşmanımla dövüşmekten daha kolay senin için, öyle mi?

BENEDICK
Claudio senin düşmanın mı?

BEATRICE
Benim en yakınıma iftira atan, onu aşağılayan, namusuna leke süren, o alçakların en alçağı değil mi? Ah keşke erkek olsaydım! Şu işe bak, en son el ele tutuşana kadar sen kızcağızı el üstünde tut; sonra da herkesin önünde suçla, hayasızca iftira at, öfke kus!... Ah, bir erkek olsaydım! Claudio'nun kalbini pazar yerinde söker yerdim.

BENEDICK
Bir dakika Beatrice...

BEATRICE
Penceresinden bir erkekle konuşmuş! Hadi canım sen de!

BENEDICK
Dinlesene Beatrice...

BEATRICE
Canım Hero'cuğum! Haksızlık ettiler ona, iftira attılar, hayatı mahvoldu.

BENEDICK
Beat...

BEATRICE
Beylerle Kontlar! Adamınki de tam beylik iftira zaten; yanına da kontrolsüz bir Kont bozuntusu almış, tam şirinlik timsali! Ah bir erkek olsaydım, gösterirdim ona. Ya da, benim hatırım için erkek olacak bir dostum olsaydı! Ama nerde; erkeklik şimdi göstermelik oldu; cesaret iltifata dönüştü; erkeğin yerini ise, bol konuşup az iş yapan çıtkırıldımlar aldı. Artık, yeminle destekli palavralar atmak, Herkül kadar yiğit sayılmaya yetiyor. Bana gelince; istemekle erkek olamam ama, üzülmekle ölen bir kadın olabilirim.

BENEDICK
Ne olur dur, sevgili Beatrice. Şu kılıcım üzerine yemin ederim, seni seviyorum.

BEATRICE
Aşkını kanıtlamak istiyorsan, o kılıcı yemin için değil, başka amaçla kullan.

BENEDICK
Gerçekten tüm ruhunla, Kont Claudio'nun Hero'ya haksızlık ettiğini mi düşünüyorsun?

BEATRICE
Evet, ruhum ve düşüncem olduğuna ne kadar eminsem, o kadar eminim.

BENEDICK
Tamam; kararımı verdim. Onu düelloya çağıracağım. Şimdi elini öpüp gidiyorum. Şu elin hakkı için, Claudio bunu pahalıya ödeyecek. Adımı duydukça beni düşün. Hadi git kuzinini teselli et. Ben öldüğünü söyleyeceğim. Şimdilik hoşça kal.

(Ayrı ayrı çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Karakol. Dogberry, Verges, kisvesini giymiş Zangoç, Conrade ve Borachio.)

DOGBERRY
Herkes içtima toplantısında hazır mı?

VERGES
Hey, Zangoç'a iskemleyle minder lazım.

ZANGOÇ
Münafıklar kim?

DOGBERRY
Biziz; ben ve arkadaşım.

VERGES
Evet, o da ben de; sorgulama salakiyetimiz [82] var.

ZANGOÇ
İyi de, sorgulanacak suçlular kim? Bunlar Zaptiyebaşı'nın önüne çıksın.

DOGBERRY

Evet, tabii, hadi bunlar benim önüme çıksın bakalım. Senin adın ne arkadaş?

BORACHIO

Borachio.

DOGBERRY

Yazalım lutfen, "Borachio". Seninki ne ahbap?

CONRADE

Ben soylu bir Bey'im; adım da Conrade.

DOGBERRY

Yaz: "Soylu Beyefendi Conrade". Efendiler, Tanrı'nın hizmetinde misiniz?

CONRADE ile BORACHIO

Evet efendim, umarız.

DOGBERRY

Yaz: Tanrı'nın hizmetinde olmayı umuyorlar. Önce "Tanrı"yı yaz; maazallah, bu adi heriflerden sonra gelecek değil tabii Tanrı! Efendiler, sizlerin sahte hainlerden az hallice olduğunuz kanıtlanmış durumda ve en kısa zamanda da hemen hemen herkes nerdeyse tıpkı böyle düşünecek. Buna karşı ne söyleyeceksiniz?

CONRADE

Diyeceğimiz şu ki efendim, biz öyle bir şey değiliz.

DOGBERRY *(Usulca Verges'le Zangoç'a)*

Herif çok kurnaz; ama merak etmeyin ben hakkından gelirim. *(Yüksek sesle)* Gel bakalım buraya ahbap. Ver kulağını bana. Sizin sahte hainler olduğunuzu söylüyorlar. Ne diyorsun?

BORACHIO

Diyorum ki efendim, hayır asla değiliz.

DOGBERRY

Pekâlâ, kenara dur. Tanrı adına, ikisi de bu işin içinde. Yazdın mı, değiliz diyorlar.

ZANGOÇ

Sayın Memur Bey, sorguyu usulüne göre yapmıyorsun. Onları suçlayan bekçileri çağıracaksın.

DOGBERRY

Tabii ya, en uygun yol bu zaten. Bekçiler gelsin. Beyler, Prens adına size emrediyorum, suçlayın bu adamları.

BİRİNCİ BEKÇİ

Efendim, bu adam dedi ki, Prens'in kardeşi Don John hainmiş.

DOGBERRY

Yaz, "Prens John hain". Vay canına, bu düpedüz iftira; bir Prens'in kardeşine hain diyor!

ZANGOÇ

Başka ne duydunuz ondan?

İKİNCİ BEKÇİ

Vallahi, Bayan Hero'yu haksız yere suçlamak için Don John'dan bin duka almış.

DOGBERRY

Vay canına, bu düpedüz soygunculuk!

VERGES

Vay anasına, hem de nasıl!

ZANGOÇ

Evet dostum, sonra?

BİRİNCİ BEKÇİ

Sonra da, Kont Claudio planını yapmış; bu sözlere dayanarak herkesin önünde Hero'yu rezil etmeyi kafaya koymuş; ve tabii onunla evlenmemeyi.

DOGBERRY
Seni alçak... bu yaptığın için Tanrı'nın rahmeti[83] sonsuza dek üzerinde olsun!

ZANGOÇ
Peki sonra?

İKİNCİ BEKÇİ
Hepsi bu.

ZANGOÇ
Pekâlâ efendiler; bu kadarı yeter de artar bile. Prens John bu sabah gizlice kaçtı. İşte Hero böyle suçlandı; böyle dışlandı ve kederinden o anda öldü. Memur Bey, bu adamlar derhal tutuklansın ve Leonato'nun önüne çıkarılsın. Ben önden gidip ona sorgu tutanağını göstereyim.

(Çıkar.)

DOGBERRY
Hadi, sıkıca tutuklayıp bağlayalım herifleri.

VERGES
Evet, tamam, ellerini bağlayalım.

CONRADE
Çek elini ulan zıpçıktı!

DOGBERRY
Vay anasına, herife bak! Zangoç nerde? Hemen söyle yazsın: adam Prensin memuruna "ulan zıpçıktı" dedi. Hadi, bağla şunları. Seni hain dangalak!

CONRADE
Çek şu elini eşşek herif! Eşşeklik etme diyorum!

DOGBERRY
Dur bakalım; ben kimim biliyor musun sen? Yaşım ne başım ne, ha? Ah zangoç burda olsaydı da, benim için "eşşek" diye yazsay-

dı tutanağa! Evet efendiler, kayda geçmemiş olsa bile sakın unutmayın bu "eşşeği"! Asla aklınızdan çıkarmayın eşşek olduğumu! Seni adi herif, için dışın terbiye! Herkes de tanık olmuş durumda buna, göreceksin. Benim kafam çalışır; dahası, ben bir memurum; dahası, ev sahibiyim; dahası, Messina'da benden yakışıklısı yoktur; üstelik yasaları bilirim, tamam mı! Ayrıca, yeterince zenginim, tamam mı! Ayrıca, zararlarım da olmuştur. Ayrıca, iki kat üniformam var! Ayrıca, kişilik dersen eksiğim yoktur şükür! Hadi yürü bakalım! Ah, şu eşşekliğim bir kayda geçseydi!

(Çıkarlar.)

BEŞİNCİ PERDE

Birinci Sahne

(Leonato'nun evinin önü. Leonato ile Antonio.)

ANTONIO
Böyle devam edersen kendini öldüreceksin;
Kederi bu kadar ağır yaşamak akıllıca değil.

LEONATO
Lütfen boşa öğüt vermekten vazgeç;
Hepsi kulaklarımdan geçip gidiyor çünkü;
Tıpkı suyun elekten geçtiği gibi.
Öğüt filan istemiyorum. Eğer merak ediyorsan,
Kim beni rahatlatır, kimin sözü hoş gelir diye,
Benim felaketime uğramış birini getir bana.
Evladını benim gibi sevmiş bir baba getir;
Varlığının sevinciyle başı dönmüş olsun;
Sonra o söz etsin bana sabırdan da görelim.
Onun gamını enine boyuna benimkiyle ölç;
Her bir nağmesi benimkine denk olsun;
De ki, işte bu buna eştir, bu dert de şuna;
Her yanıyla, yönüyle; biçimiyle, tarzıyla.
Eğer böyle biri gülümser, sakalını sıvazlar,
Kederi uğurlar, inleyeceği yerde, "Hımm," derse,
Hüznün yarasını kıssalarla sarar,
Kör talihi, mum düşmanlığıyla sarhoş ederse[84],
Getirin o adamı bana ki ondan sabır öğreneyim.
Ama olamaz böyle biri. Çünkü kardeşim,

İnsan, acıyı kendi duymuyorsa,
Rahatça öğüt verip teselli sunabilir;
Ama o acıyı tatmaya görsün,
Çılgınlığa karşı ilaç yerine akıl verenin,
Azmış deliliğe ipek iplikle köstek vuranın,
Ağrıyı nefesle, sancıyı lafla dindirmeye kalkanın
Öğütleri isyana döner bir anda.
Yok yok; herkes kendine görev edinmiş,
Keder yükünün altında kıvranan birini gördü mü,
Hemen başlıyor sabır, tahammül dilemeye,
Ama aynı şey kendi başına gelince
Kendi öğütünü dinlemeye kimsenin aklı yetmiyor.
Onun için, bana akıl verme;
Dertlerimin çığlığında nasihat filan duyulmuyor.

ANTONIO
Bu konuda büyüklerin çocuktan hiç farkı yok.

LEONATO
Yeter artık, lütfen.
Etten kemikten yapılmışım ben de.
Baksana, kadere kısmete dudak bükmüş,
Tanrısal üslupla yazmış filozoflardan bile,
Diş ağrısına katlanabilen görülmemiş.

ANTONIO
Ama sen de bunca çileyi kendi üstüne alma;
Bırak seni üzenler da acı çeksin.

LEONATO
İşte şimdi akıllıca konuştun.
En iyisi öyle yapmak.
İçimden bir ses Hero'ya iftira ettiler diyor.
Evet, bunu Claudio da anlayacak Prens de,
Ve ona bu lekeyi süren herkes.

(Don Pedro ile Claudio girer.)

ANTONIO
Bak, Prensle Claudio geliyor hem de telaşla.

DON PEDRO
İyi akşamlar, iyi akşamlar.

CLAUDIO
İkinize de iyi günler.

LEONATO
Bir dakika beni dinleyin Lordlar...

DON PEDRO
Biraz acelemiz var Leonato.

(Durmazlar.)

LEONATO
Biraz aceleniz var, öyle mi?
İyi o zaman, size uğurlar olsun Lordum.
Şimdi çok aceleniz var demek. Pekâlâ, önemi yok.

DON PEDRO *(Geri döner.)*
Ama rica ederim bize kızma ihtiyar.

ANTONIO
Kızmayla yanlışlar düzelebilseydi,
İçimizden bir kısmı çoktan yerlere serilmişti.

CLAUDIO
Ona haksızlık eden mi oldu?

LEONATO
Tabii ya; sensin bana haksızlık eden; seni ikiyüzlü!
Hadi hadi, kılıcına el atma boşuna;
Senden korkacak değilim.

CLAUDIO
Hay Allah, kusura bakmayın,
Sizin gibi bir büyüğümü korkutmaya çalışmak

Aklımdan geçmez. Emin olun,
Elim öyle kılıcıma gitmiş, bir kastım yoktu.

LEONATO

Hadi ordan sen de; benimle alay etmeyi bırak;
Karşında konuşan, yaşının verdiği imtiyaza güvenip,
Gençlikte yaptıklarıyla böbürlenen,
"Genç olsaydım gösterirdim ben sana," diyen
Bir bunak ya da şaklaban değil.
Bak Claudio, şunu kafana sok:
Sen benim masum yavruma öyle haksızlık ettin ki,
Çaresiz, yaşımı başımı bir tarafa bırakıp,
Ağarmış saçlarımla, yılların yara beresiyle,
Sana meydan okuyorum: erkeksen çık karşıma!
Evet, benim masum yavruma leke sürdün.
Attığın iftira kızcağızın yüreğine işledi,
Ve şimdi zavallı, atalarıyla aynı yerde gömülü...
Ah, o mezarda daha önce utanç diye bir şey yatmamıştı!
Ama şimdi, senin hainliğin yüzünden, onunki yatıyor.

CLAUDIO

Benim hainliğim mi?

LEONATO

Senin hainliğin Claudio; evet, senin hainliğin.

DON PEDRO

Bu söylediğin doğru değil ihtiyar.

LEONATO

Lordum, Lordum,
Cesareti varsa çıksın karşıma da görsün kanıtını.
Kılıçta ustaymış, her gün çalışırmış,
Gençliğinin baharında, gücünün doruğundaymış,
Umurumda değil.

CLAUDIO

Uzak durun; benim sizinle görülecek işim yok.

LEONATO
Beni böyle savuşturamazsın!
Yavrumu öldürmeyi bildin;
Hadi gel oğlum; şimdi de beni öldür de
Bir erkek öldürmüş ol bari.

ANTONIO
Hayır, ikimizi birden, iki erkek öldürmek zorunda.
Ama birer birer; önce birimizle başlayacak.
Hadi, gücün yetiyorsa çık karşıma görelim!
Gelsene ne duruyorsun, gel oğlum, gel evladım,
Gel de nasıl kılıç sallanırmış gör; ha, ne diyorsun!
Seni gidi beni bilmez, görürsün sen!

LEONATO
Ağabey!

ANTONIO
Sen sus! Allah bilir yeğenimi severdim;
Ama şimdi öldü; alçakların iftirasına dayanamadı,
Hadi, bir de erkeğin karşısına çıksınlar da,
Yılanın dili nasıl koparılırmış görsünler.
Çocuksunuz siz; maymunlar, palavracılar, serseriler, süt kuzuları!

LEONATO
Antony, ağabey!

ANTONIO
Sen sus dedim! Heriflere bak! Bilirim ben bunları;
Hem de içini dışını! Satsan beş para etmez hiçbiri!
Kurula kurula gezip, ona buna dalaşmayı marifet sayan,
Kabadayı özentisi züppe hepsi bunların;
Yalan dolandan, kara çalmaktan başka şey bilmezler.
Aptal aptal dolaşır, kabadayılık taslarlar;

Yarım düzine küfür ezberler;
"Biz adamın canına okuruz ha," diye atar dururlar.
Bildikleri tek şey bu.

LEONATO
Ama ağabey, Antony...

ANTONIO
Tamam tamam, bir şey yok,
Sen karışma, bırak bu işi ben halledeyim.

DON PEDRO
Baylar, biz sizin sabrınızı zorlamayalım;
Kızınızın ölümüne yürekten üzülüyorum,
Ama şerefim üzerine; yalan yere suçlanmadı;
Ortada kesin kanıt vardı.

LEONATO
Lordum, Lordum...

DON PEDRO
Sizi daha fazla dinleyemem.

LEONATO
Öyle mi? Hadi kardeşim, gidelim; beni dinlemek zorundalar.

ANTONIO
Hem de nasıl! Yoksa birilerinin başı belaya girer.

(Leonato ile Antonio çıkar. Benedick girer.)

DON PEDRO
Bak hele, işte aradığımız adam geliyor.

CLAUDIO
Evet Signior, ne haber?

BENEDICK
İyilik, Lordum.

DON PEDRO

Hoş geldiniz Signior; nerdeyse çıkacak bir kavgayı ayırmak için tam zamanında geldiniz.

CLAUDIO

İki tane dişsiz ihtiyar az daha ikimizin de burnunu kesip atacaktı.

DON PEDRO

Leonato ile ağabeyi yani. Sen ne dersin? Dövüşseydik, onlar için fazla genç kaçardık herhalde.

BENEDICK

Yanlış kavgada, cesaretin doğrusu olmaz. Ben de ikinizin peşindeydim.

CLAUDIO

Biz de her yerde seni arıyoruz; fena halde kasvet bastı, biraz içimiz açılsın istedik. Sivri aklına ihtiyaç var yani.

BENEDICK

Şu anda kınımda. Çekeyim mi?

DON PEDRO

Aklını yanında mı taşıyorsun?

CLAUDIO

Hayatta kimse taşımamış, bu yüzden de kaçıran çok olmuş. Her neyse, kemancının yayı çektiği gibi, hadi sen de çek şunu da biraz keyfimiz gelsin.

DON PEDRO

Vay canına, rengi sapsarı bunun yahu! Hasta mısın, yoksa bir şeye mi kızdın?

CLAUDIO

Ne oldu? Topla kendini biraz. Dert kediyi öldürürmüş ama benim bildiğim sendeki yürek derdi haydi haydi öldürür.

BENEDICK
Bayım, gerekirse hamlenize hamleyle karşılık veririm. Ama lütfen bu konuyu değiştirin.

CLAUDIO
O zaman buna yeni bir kargı verin; çünkü ötekini kırdı[85] baksanıza.

DON PEDRO
Dur yahu, rengi gittikçe daha da sararmaya başladı. Bence gerçekten çok kızmış.

CLAUDIO
Eh, kızdıysa iyi yoklasın kuşağını.[86]

BENEDICK
Kulağına bir şey söyleyebilir miyim?

CLAUDIO
Aman Tanrım! Sakın meydan okuma filan olmasın!

BENEDICK *(Usulca Claudio'ya)*
Sen alçağın birisin; şaka etmiyorum. Bunun hesabını vereceksin. Dilediğin yolla, dilediğin silahla, dilediğin zaman karşıma çık. Ya bunu yaparsın ya da senin bir korkak olduğunu herkese ilan ederim. Dünya tatlısı bir bayanı öldürdün; bu ölümün bedelini ağır ödeyeceksin. Cevabını bekliyorum.

CLAUDIO
Pekâlâ, buluşalım; ama beni iyi ağırlaman şartıyla!

DON PEDRO
Ne o, şölen filan mı var ha, şölen mi var?

CLAUDIO
Vallahi ona teşekkür ederim. Beni dana kellesiyle iğdiş horoz ziyafetine çağırıyor. Kesip doğrama işi de bana düşecek anlaşılan; ben de bu işin âlâsını yapmazsam, yuh olsun bıçağıma! Çulluk da var mı bu ziyafette ha?[87]

BENEDICK

Bayım, nükteleriniz de bayağı safkan, rahvan gidiyor.

DON PEDRO

Geçen gün Beatrice de senin zekânı övüyordu. Ben senin için ince bir zekâsı vardır, deyince, "Doğru," dedi, "incecik ve miniciktir." Ben, "Yo hayır," dedim, "yani, büyük bir zekâsı var." O zaman, "Ha evet," dedi, "kocaman, iri kıyım değil mi?" "Hayır," dedim ben, "iyi bir zekâsı var demek istiyorum." "Çok doğru," dedi, "kimseye zararı yok." "Hayır," dedim, "akıllı bir beyefendi." "A evet," dedi, "aklına diyecek yok." "Ama," dedim, "dillerinden ne haber?" "Buna inanırım," dedi, "çünkü Pazartesi gecesi bana yeminle verdiği sözü Salı sabahı bozdu; alın size çatal dil, yani iki tane dil." İşte böyle, tam bir saat, senin tüm erdemlerini bir bir çarpıttı. Neyse ki sonunda içini çekip, İtalya'da senden yakışıklı erkek olmadığını söyledi.

CLAUDIO

Sonra da, "Ne yazık değil mi," diye hüngür hüngür ağladı.

DON PEDRO

Evet ağladı. Ama yine de, senden öldüresiye nefret etmeseymiş, ölünceye kadar severmiş. İhtiyarın kızı bize her şeyi anlattı.

CLAUDIO

Her şeyi, her şeyi. Ayrıca da, bahçede gizlendiğin zaman Tanrı seni görmüş.

DON PEDRO

İyi de, azgın boğanın boynuzlarını hassas Benedick'in kafasına ne zaman takıyoruz?

CLAUDIO

Ne zaman takıyoruz ve altına ne zaman yazıyoruz, "Evli adam Benedick burda oturur," diye?

BENEDICK

Pekâlâ, hoşça kal evlat; ben söyleyeceğimi söyledim. Siz keyifli

ve dedikodulu sohbetinize devam edin. Neyse ki, şakalarınız, silahşör bozuntularının palavralarından farklı değil; Tanrı'ya şükür, zararsız yani. *(Don Pedro'ya)* Lordum, iyilikleriniz için teşekkürler; ama şimdi ayrılmak zorundayım. Soysuz kardeşiniz Messina'dan kaçtı. Sizler bir olup tatlı ve masum bir bayanı öldürdünüz. Şurdaki Lord Sakalfukarası'na gelince, onunla görüşeceğiz. O zamana kadar, ona da iyi günler.

(Çıkar.)

DON PEDRO

Bu adam ciddi.

CLAUDIO

Hem de nasıl! Bence, mutlaka Beatrice'e olan aşkı yüzünden.

DON PEDRO

Ve seni düelloya davet etti.

CLAUDIO

Tüm ciddiyetiyle.

DON PEDRO

Ne harika şey şu insanoğlu, dışarı çıkarken cepkeniyle pantolonunu giyiyor, ama aklını evde bırakıyor.

CLAUDIO

O zaman da maymun azmanından farkı olmuyor, ama maymun bile böyle birinin yanında bilgin kalır.

DON PEDRO

Hey, bir dakika; hadi, kendine gel yüreğim ve hüzünlen! Kardeşin kaçtı demişti değil mi?

(Dogberry, Verges, Conrade, Borachio ve Bekçi girer.)

DOGBERRY

Gel bakalım ahbap. Eğer adalet seni uslandıramazsa, o terazisinde bir daha hiç doğru yanlış filan tartmasın daha iyi. Eğer sen de yalancı düzenbazın biri değilsen ben de neyim.

DON PEDRO

Ne var, ne oluyor? Kardeşimin iki adamı tutuklanmış. Biri Borachio galiba!

CLAUDIO

Suçları neymiş acaba Lordum?

DON PEDRO

Görevliler, bu adamlar ne suç işlemiş?

DOGBERRY

Peki efendim: sahte ifade sunmuşlar; ayrıca, yalan konuşmuşlar; ikincil olarak da iftiralık etmişler; altıncı ve son olarak, bir bayanı tahrif etmişler; üçüncü olarak, haksız şeyler doğrulamışlar; ve son olarak, bunların ikisi de yalancı serserinin teki.

DON PEDRO

O zaman sana ilk olarak soruyorum, bu adamlar ne yaptı; üçüncü olarak sorum şu: bunların suçu ne; altıncı ve son olarak, neden tutuklandılar ve nihayet, bunları neyle suçluyorsunuz?

CLAUDIO

Çok güzel sıraladınız; sorular tam yerli yerinde. Vallahi galiba burada birkaç kılıkta bir anlam var gibi.

DON PEDRO

Pekâlâ efendiler; söyleyin bakalım, kime ne yaptınız da sizi böyle sorguladılar? Bu bilgiç memur bana göre biraz fazla sanatlı konuşuyor. Neymiş suçunuz?

BORACHIO

Sayın Prens, fazla vakit geçirmeden hemen anlatayım. Lütfen önce dinleyin, sonra bu Kont isterse beni öldürebilir. Sizin gözlerinizi bile aldattım. Sizin gibi akıllıların anlayamadığını bu zavallı salaklar açığa çıkardı. Geceleyin ben her şeyi bu adama anlatırken duymuşlar. Yani, kardeşiniz Don John'un kışkırtma-

sıyla Bayan Hero'ya nasıl iftira attığımı; sizin nasıl bahçeye getirildiğinizi; Hero'nun penceresindeki Margaret'e benim kur yapışımı gördüğünüzü; onunla evlenecek yerde nasıl herkese rezil ettiğinizi, hepsini duymuşlar. Hainliğimi zaten kayda geçirdiler; her şeyi yeniden anlatmanın utancına katlanmaktansa, canımı verir, bu kayıtlara ölümün mührünü basarım daha iyi. O bayan, benim ve efendimin yalan suçlaması yüzünden öldü. Ve kısaca, şu anda tek istediğim, hainlere verilen ödül.

DON PEDRO
Bu sözler, kılıç gibi işlemedi mi kanına?

CLAUDIO
İlk sözünden sonuncuya kadar zehir içtim.

DON PEDRO
Peki kardeşim mi yaptırdı bu işi size?

BORACHIO
Evet; karşılığında da çok para verdi.

DON PEDRO
İçi dışı hainlikmiş meğer;
Ve yapacağı alçaklığı yapıp kaçmış.

CLAUDIO
Canım Hero'cuğum, şimdi hayalin bana,
Seni ilk sevdiğim o eşsiz güzellikte görünüyor.

DOGBERRY
Tamam, şikâyetçileri[88] götürün. Bu arada bizim Zangoç, Signior Leonato'ya da malumat[89] vermiştir. Ancak efendim, zamanı ve yeri geldiğinde benim eşekliğimi de lütfen unutmayın.

VERGES
İşte, Sayın Signior Leonato ile zangoç da geliyor.

(Leonato, Antonio ve Zangoç girer.)

LEONATO
Hangisi o alçak? Gözlerini göreyim,
Ki ona benzer birine rastlarsam sakınayım.
Bunların hangisi o?

BORACHIO
Eğer sana hainlik edeni arıyorsan, benden yana bak.

LEONATO
Soluğuyla masum kızımı öldüren sefil sen misin?

BORACHIO
Evet, yalnız ben.

LEONATO
Yo hayır, alçak herif, kendine haksızlık etme.
Bak burada bir çift şerefli insan duruyor;
Bir üçüncüsü de kaçtı; onların da payı var bu işte.
Prensler, kızımın ölümü için size teşekkür ederim;
Bunu da yüce ve değerli başarılarınız arasına katın.
İyi düşünürseniz anlarsınız; yaman bir işti.

CLAUDIO
Bağışlamanız için nasıl yalvarayım, bilemiyorum;
Ama konuşmadan edemeyeceğim.
İntikamınızı siz seçin. İşlediğim günaha karşı,
Ne kefaret ödemem gerekiyorsa seçin ve söyleyin;
Yine de, bilerek işlemedim bu günahı.

DON PEDRO
Ruhum hakkı için, ben de öyle.
Ama yine de,
Eğer bu iyi yürekli ihtiyar dilerse,
Gerekirse iki büklüm olur,
Omuzlarıma yükleyeceği her yükü taşırım.

LEONATO
Sizden dileğim, olsa olsa,

"Dileyin de kızım hayata dönsün,"
Demek olurdu; ama bu imkânsız olduğuna göre,
Hiç değilse, Messina'daki herkese,
Kızımın ne kadar masum öldüğünü açıklayın,
Ve eğer ona olan sevginizden
Bir şey yaratabilecek gücünüz varsa,
Bir ağıt yazıp mezar taşına asın,
Ve bu gece, kemiklerine karşı okuyun onu.
Sonra, yarın sabah benim evime gelin;
Damadım olamadıysanız da, yeğenim olursunuz.
Kardeşimin bir kızı var;
Ölen yavrumun nerdeyse kopyası;
Her ikimizin de tek mirasçısı;
Kuzinine vereceğin hakkı bu kıza verirsen,
Benim intikamım da ölmüş olur.

CLAUDIO
Oh soylu efendim; o kadar iyisiniz ki,
Karşınızda gözyaşlarımı tutamıyorum.
İsteğinizi şükranla kabul ediyorum;
Zavallı Claudio'nun canı,
Bundan böyle sizin dilinizin ucunda.

LEONATO
Yarın sizi bekliyorum o zaman,
Ve bu gece için izninizi rica ediyorum.
Bu adi adama gelince; Margaret'le yüzleştirilecek.
Bence o da kardeşiniz tarafından kiralanmıştı
Ve bu dalaverenin içindeydi.

BORACHIO
Hayır hayır, ruhum adına yemin ederim değildi;
Benimle konuşurken ne yaptığını da bilmiyordu.
Bildiğim kadarıyla, o her zaman
Doğru sözlü ve namuslu biri olmuştur.

DOGBERRY

Dahası efendim, ki siyah beyaza dökülmemiştir[90], gördüğünüz bu şikâyetçi, yani bu suçlu, bana eşşek demiştir. Lütfen bu da cezasında hatırlansın. Yine ayrıca, bekçi bunların Yoz diye birinden söz ettiğini duymuş... dediklerine göre kulağında bir anahtar takılıymış, anahtardan da kilit sarkıyormuş, Allah rızası için para istiyormuş; sonra bu parayı kullanıyormuş ve asla ödemiyormuş; ama şimdi artık insanların yüreği katılaşmış, kimse Allah rızası için para vermiyormuş. Lütfen onu bu hususta sorgulayın.

LEONATO

Yaptığın her şey ve içten çabaların için sana teşekkür ederim.

DOGBERRY

Yüce efendim tıpkı naçizane ve muhterem bir genç gibi konuştular; Tanrı'ya şükür çok iyisiniz efendim.

LEONATO

Al bakalım, bu da çabaların için.

(Para verir.)

DOGBERRY

Tanrı bu müesseseyi korusun!

LEONATO

Tamam, hadi git artık; mahkûmun sorumluluğunu aldım senden, teşekkürler.

DOGBERRY

O zaman bu adi serseriyi, sizinle birlikte islah edilip başkalarına örnek olsun diye siz efendime bırakıyorum. Tanrı siz efendimi korusun; siz efendime hayırlı günler. İnşallah sağlığınıza yine kavuşun; şimdi naçizane iznimle ayrılınabilir. Tanrı saklasın, iyi günlerde buluşmak üzere. Gidelim dostum.

(Dogberry ile Verges çıkar.)

LEONATO
Yarın sabah görüşmek üzere Lordlar; hoşça kalın.

ANTONIO
İyi günler, Lordlarım; yarın görüşelim.

DON PEDRO
Merak etmeyin, geleceğiz.

CLAUDIO
Bu gece Hero ile yas tutacağım.[91]
(Don Pedro ile Claudio çıkar.)

LEONATO
Getirin bu adamları. Margaret'le konuşalım bakalım,
Nasıl olmuş da bu adi adamla işbirliği yapmış,
(Çıkarlar.)

İkinci Sahne

(Leonato'nun evinin bahçesi. Benedick ile Margaret.)

BENEDICK
Ne olur tatlı Bayan Margaret, Beatrice'le konuşmama yardım et, dile benden ne dilersen.

MARGARET
O zaman, güzelliğimi öven bir şiir yazar mısın benim için?

BENEDICK
Hem de öyle yücelerde yazarım ki, dünyada hiç kimse onu aşamaz; sen bunu çoktan hak ediyorsun zaten.

MARGARET
Ama o zaman kimse bana erişemez! Ömür boyu merdiven altında mı kalacağım yani?[92]

BENEDICK
Çok kavrayışlı bir zekân var, tıpkı tazının çenesi gibi, hemen kapıveriyor.

MARGARET
Seninki de talim kılıcı gibi kör; değiyor ama delemiyor.

BENEDICK
Benimki tam erkekçe zekâ; kadınları incitemez. Her neyse, ne olur Beatrice'i çağırıver. Bak, o zaman kalkanları sana verir, pes ederim.

MARGARET
Sen kılıçlardan bahset, kalkan bizde de var.[93]

BENEDICK
Yalnız, kalkan kullanırken, ortadaki kakma için burgu lazım; ayrıca bu silahlar genç kızlar için tehlikelidir.

MARGARET
Tamam tamam; ben iyisi mi gidip Beatrice'i çağırayım; sanırım bacakları vardı.

(Çıkar.)

BENEDICK
Yani gelebilir.

(Şarkı söyler.)

Yukarlardan bakan
Aşk Tanrısı her an
Beni görür, beni görür;
Bilir iş çıkmaz benden...

Yani, şarkı konusunda çıkmaz. Ama aşka gelince; iyi yüzücü Leander, muhabbet tellalının tarihteki ilk müşterisi Troilus[94] ve daha kitaplar dolusu salon kibarı, hepsi maşallah şiirlerin dümdüz yolunda rahatça bugüne dek gelmiş; ama hiçbiri bendeniz

naçiz kulunuz kadar sarsılıp tersi dönmemiş. Vay canına yahu, şu kafiye işini bir türlü beceremiyorum. Denedim: "bayan"a kafiye olarak bula bula "dayan"ı buldum – aptalca bir kafiye; "alay" için "kolay"ı bulabildim – yavan kafiye; "okul"a "sokul"? – saçma kafiye; hepsi biçimsiz bunların. Hayır, ben şiirsel bir gezegenin etkisinde doğmamışım; şöyle usulüyle kur'yapmayı da beceremiyorum işte.

(Beatrice girer.)

Tatlı Beatrice, seni her çağırdığımda gelir misin?

BEATRICE

Evet, Signior; git dediğinde de giderim.

BENEDICK

Git diyene kadar kal o zaman.

BEATRICE

Tamam, "git" çıktı ağzından; hadi bana allahaısmarladık. Ama, önce almaya geldiğim bilgiyi alıp sonra gideyim: Claudio ile aranızda ne geçti?

BENEDICK

Sadece kötü laflar; hadi gel seni bir öpeyim.

BEATRICE

Kötü laf kötü yeldir; kötü yel kötü nefestir; kötü nefesse berbattır. Onun için, öpüşsüz ayrılıyorum.

BENEDICK

Zekân o kadar zorlu ki, ağzımdan çıkan lafın gerçek anlamını ürkütüp kaçırdı. Bak açıkçası şöyle oldu: Claudio'yu düello'ya davet ettim ya derhal bana cevap verecek ya da korkâğın biri olduğunu yüzüne vuracağım. Hadi şimdi söyle bana, kötü yanlarımdan hangisi yüzünden bana ilk âşık oldun?

BEATRICE

Toptan hepsi yüzünden: o kadar güzel bir araya gelmiş ki tüm

kötülükler, aralarına hiç iyilik sokmamayı başarmışlar. Peki sen öncelikle hangi iyi yanım yüzünden benim için aşka düştün?

BENEDICK

"Aşka düşmek," ifadesi tam oturdu doğrusu. Çünkü, önümü göremediğim için, iradem dışı oldu bu iş.

BEATRICE

Gönlün istemedi yani. Vah zavallı gönül! Ama sen benim hatırım için gönlüne eza edersen, senin hatırın için ben de ederim. Dostumun sevmediğini ben asla sevemem çünkü.

BENEDICK

Sende de bende de bu akıl varken, biz doğru dürüst kur yapamayız.

BEATRICE

Söylediğinden bu çıkmıyor; kendini övüp de akıllı olan kişi yirmide bir çıkmaz.

BENEDICK

Bu senin dediğin iyi komşular devrindeydi; geçti o günler artık.[95] Bu çağda insan ölmeden kendi kabrini yapmalı, yoksa anısı, çan sesiyle dulun gözyaşından daha ömürlü olmaz.

BEATRICE

Ne kadar sürer yani?

BENEDICK

Güzel soru... vallahi, ses olarak bir saat, yaş olarak da bir çeyrek. Onun için de akıllı adam için en uygun yol... vicdanı olacak Kurt Hazretleri[96] bir sorun çıkarmazsa... kendi erdemlerinin borusunu kendi öttürmesi; tıpkı benim yaptığım gibi. Evet, kendimi övdüğüm yeter; ama övgüye değer olduğuma da şahsen tanıklık ederim. Şimdi söyle bakalım, kuzinin nasıl?

BEATRICE

Çok kötü.

BENEDICK
Peki sen nasılsın?

BEATRICE
Ben de çok kötüyüm.

BENEDICK
O zaman Tanrı'nın hizmetinden ayrılma, beni sev ve iyi insan ol. Şimdi bana müsaade. Bu arada telaşlı biri geliyor.

(Ursula girer.)

URSULA
Hanımefendi, amcanızın yanına gitmelisiniz; orda her şey karıştı. Bayan Hero'nun yalan yere suçlandığı ortaya çıktı; Prens'le Claudio fena halde aldatılmış; her şey Don John'un başının altından çıkmış; ama adam kaçıp gitmiş. Hemen geliyor musunuz?

BEATRICE
Gelip bu haberi duymak ister misiniz Signior?

BENEDICK
İstemek mi? Tek isteğim, senin gönlünde yaşamak, kucağında ölmek, gözlerine gömülmek. Bu arada, amcanın yanına da gelirim tabii.

(Çıkarlar.)

Üçüncü Sahne

(Bir kilise veya kilise avlusu. Claudio, Don Pedro, Balthasar ve ellerinde kandillerle birkaç Lord.)

CLAUDIO
Leonato'nun aile mezarı bu mu?

LORD
Evet Lordum.

CLAUDIO *(Elindeki kâğıttan okur)*

Mezar Yazıtı,
İftiracı dillerin kurbanı oldu Hero,
Sonuçta burada yatıyor şimdi.
Yaşarken çok haksızlık gördü Hero,
Ama Ölüm ona ölümsüz şöhret verdi.
İşte böyle, yaşam utançla ölse de,
Ölümde yaşıyor şan ve şöhretle.
Sen de işte bu mezarda asılı kalacaksın,
Sözüm bittikten sonra, onu hep sen öveceksin.

(Kâğıdı mezara asar.)

Hadi şimdi müzik çalsın ve ilahi söylensin.

BALTHASAR *(İlahiyi söyler)*
Ey gecelerin tanrıçası, kulak ver bana,[97]
Bâkire şovalyeni öldürenleri bağışla;
İşte bak, hepsi yas tutup ağıt yakıyor
Her biri mezarın çevresinde dolanıyor.
Yardım et bize, inleyelim,
Ah edelim, vah edelim;
Ah, yüreğimiz yaslı.
Açın ağzınızı, salın ölüleri mezarlar,
Ölümün ahı çıkana dek vakit var;
Ah, yüreğimiz yaslı.

CLAUDIO
Şimdi kemiklerine iyi geceler diyorum,
Bu ayine her yıl gelmeye söz veriyorum.

DON PEDRO
İyi sabahlar beyler; meşaleleri söndürün.
Kurtlar avı bitirdi; işte bakın, güzelim gün,

Phoebus'un arabasının önüne düşmüş,[98]
Uykulu gündoğusuna gölgeli benekler serpiyor.
Hepinize teşekkürler. Şimdi gidebilirsiniz. Güle güle.

CLAUDIO
İyi sabahlar beyler, herkes kendi yoluna.

(Çıkarlar.)

Dördüncü Sahne

(Leonato'nun evi. Leonato, Antonio, Benedick, Beatrice, Hero, Margaret, Ursula, Rahip.)

RAHİP
Ben size dememiş miydim, o masumdu diye?

LEONATO
Evet, Prens'le Claudio da masum; onlar da,
O malum hataya dayanarak Hero'yu suçlamışlardı.
Ama, sorgulama sırasında ortaya çıktığı gibi,
Her ne yaptıysa bilmeden yapmış olsa da,
Burada Margaret biraz kusurluydu;

ANTONIO
Neyse, sonunda her şeyin böyle iyi sona erdiğine sevindim.

BENEDICK
Ben de öyle; yoksa söz verdiğim için, az daha
Genç Claudio'dan bana hesap vermesini isteyecektim.

LEONATO
Pekâlâ, kızım, ve siz hanımefendiler,
Şimdi beraberce ayrı bir odaya çekilin,

Sonra ben çağırınca maskeli olarak gelin.
Prens'le Claudio söz verdiler, beni ziyarete gelecekler.
Sen sana düşen rolü biliyorsun kardeşim:
Ağabeyinin kızının babası olacaksın
Ve bu kızını genç Claudio'ya vereceksin.

(Kadınlar çıkar.)

ANTONIO
Hiç belli etmeden yaparım bu işi ben.

BENEDICK
Rahip efendi, kusura bakmazsanız, sizden bir ricam var.

RAHİP
Sizin için ne yapabilirim Signior?

BENEDICK
Beni ya bağlayacak ya çözeceksiniz; birinden biri.
Signior Leonato, doğrusu şu ki, sayın Signior,
Yeğeniniz bana oldukça iyi bir gözle bakıyor.

LEONATO
O gözü ona benim kızım verdi; aslı bu.

BENEDICK
Ben de ona âşık gözüyle bakarak karşılık veriyorum.

LEONATO
Galiba sen de o gözü hem benden,
Hem de Claudio ile Prens'ten almıştın.
Ama şimdi senin niyetin ne, onu söyle.

BENEDICK
Efendim, cevabınız benim için pek açık değil,
Ama benim niyetime gelince; sizin iyi niyetiniz
Bizden yana olsun yeter; benim niyetim bu:
Yani bugün şerefli bir evlilik bağıyla bağlanmak.
İşte burada sayın rahip, yardımınıza ihtiyacım var.

LEONATO
Gönlüm sizin dileğinizden yana.

RAHİP
Benim yardımım da öyle.
İşte Prens'le Claudio da geliyor.

(Don Pedro, Claudio ve maiyetlerindeki Lordlar girer.)

DON PEDRO
Bu güzel topluluğa iyi sabahlar.

LEONATO
İyi sabahlar Prens, iyi sabahlar Claudio;
Biz de sizi bekliyorduk.
Bugün kardeşimin kızıyla evlenmeye kararlı mısın?

CLAUDIO
İsterse Habeş olsun, kararım karar.

LEONATO
Çağır gelsin kardeşim, işte rahip de hazır.

DON PEDRO
İyi sabahlar Benedick; ne var, derdin ne?
Bakıyorum, fırtınasıyla, bulutuyla
Tam bir Şubat suratı takınmışsın.

CLAUDIO
Sanırım vahşi bir boğa düşünüyor.
Hadi hadi, korkma be adam,
Boynuzlarının ucunu altın kakmalı yaparız
Ve bir zamanlar Europa,
Aşka düşmüş soylu hayvan kılığındaki
Azgın Jüpiter'i görünce nasıl sevindiyse,[99]
Tüm Avrupa da seni görünce sevinir.

BENEDICK
Ah evet bayım, boğa Jüpiter'in hoş bir sesi varmış.

Ama herhalde, babanızın ineğine de
Böyle sıradışı bir boğa rasgelmiş
Ve bu soylu iş sonucu
Size çok benzeyen bir buzağı dünyaya gelmiş;
Çünkü bakıyorum, sizin böğürtünüz de tıpkı onunki.

(Antonio, Hero, Beatrice, Margaret ve Ursula girer. Kadınlar maskelidir.)

CLAUDIO
Bunu sana daha sonra ödetirim.
Ama bak, şimdi başka hesaplar var.
Bu bayanlardan hangisini alayım?

ANTONIO
İşte o kız bu; onu sana veriyorum.

CLAUDIO
Pekâlâ, o zaman benim oldu.
Hadi canım, göster yüzünü bana.

LEONATO
Hayır, henüz bunu yapamazsın.
Önce, şu rahibin önünde elini tutacaksın
Ve onunla evlenmeye yemin edeceksin.

CLAUDIO
O zaman bu muhterem rahibin önünde ver elini bana;
Beni beğeniyorsan, işte kocanım.

HERO *(Yüzünü açar)*
Ben de hayattayken senin öteki karındım,
Ve sen beni severken, benim öteki kocamdın.

CLAUDIO
Bir Hero daha!

HERO
Hiç şüphesiz!

Hero'lardan biri lekeli öldü, ama ben yaşıyorum;
Ve yaşadığım ne kadar kesinse,
İffetli bir kız olduğum da o kadar kesin.

DON PEDRO
Eski Hero mu bu; ölen Hero mu?

LEONATO
Lordum; Hero, sadece kendisine atılan iftira yaşadığı sürece ölüydü.

RAHİP
Bütün bu akıl almaz şeyleri açıklayacağım;
Ama, kutsal ayinlerimiz bittikten sonra.
Hero'nun ölümünü de ayrıntısıyla anlatacağım.
Şimdilik bu şaşkınlığa alışmaya bakın
Ve hemen beraberce kiliseye gidelim.

BENEDICK
Dur bakalım rahip, hangisi Beatrice?

BEATRICE *(Yüzünü açar.)*
Bu adın sahibi benim. Bir isteğiniz mi vardı?

BENEDICK
Beni sevmiyor musun?

BEATRICE
Yo hayır; yani makul ölçüde.

BENEDICK
Ama o zaman, amcan, Prens, Claudio,
Hepsi yanılmış; sevdiğine yemin etmişlerdi çünkü.

BEATRICE
Sen beni sevmiyor musun?

BENEDICK
Doğrusu hayır; yani makul ölçüde.

BEATRICE

O halde, kuzinim Margaret, Ursula,
Hepsi çok yanılmış; sevdiğine yemin etmişlerdi çünkü.

BENEDICK

Aşkımdan nerdeyse hasta düştüğüne yemin ettiler.

BEATRICE

Aşkımdan az daha öldüğüne yemin ettiler.

BENEDICK

Hiç öldüğüm filan yoktu. O zaman sevmiyorsun beni, öyle mi?

BEATRICE

Doğrusu hayır; yani sadece arkadaş olarak.

LEONATO

Hadi hadi kuzin, eminim seviyorsun bu beyefendiyi.

CLAUDIO

Yemin ederim Benedick onu seviyor.
Bakın işte kendi eliyle yazılmış bir kâğıt;
Üzerinde de, kendi saf beyninden çıkma bir şiir;
Beatrice'e adanmış.

HERO

Evet, aynısından bir tane de bende var;
Kuzinimin elinden çıkma; onun cebinden çaldım.
Benedick için neler hissettiğini yazmış.

BENEDICK

Mucize bu! Kalplerimize karşı ellerimiz! Gel o zaman, seni alıyorum; ama, inan ki sırf acıdığımdan.

BEATRICE

Pekâlâ, sana hayır demeyeceğim, ama bil ki, sırf hatır için. Biraz da senin hayatını kurtarmak için; çünkü dediklerine göre yemeden içmeden kesilmişsin.

BENEDICK

Yeter... iyisi mi şu ağzını kapayalım. *(Beatrice'i öper.)*

DON PEDRO

Nasılsın bakalım, "Evli adam Benedick?"

BENEDICK

Bakın ne diyeceğim Prens, şu anda bir araba alaycı gelse yine keyfimi kaçıramaz. Kinaye, taş filan umurumda değil. Bu gibi laflarla pes edecek adam, benim diye ortada görünmesin daha iyi. Kısacası, bir kere evlenmeye niyetlendikten sonra, âlem ne dermiş aldırmaya hiç niyetim yok. Onun için de, evliliğe karşı söylediklerimi boşuna hiç yüzüme vurma. İnsanoğlu bu, günü gününe uymaz. Sana gelince Claudio, senin haddini bildirmek niyetindeydim; ama madem artık akraba olmak üzereyiz, paçayı kurtardığına şükret ve kuzinimi sev.

CLAUDIO

Ben de, Beatrice'i istemezsin diye umuyordum; o zaman benden sopayı yiyince, zor belası hem kendine bir eş hem de ikinci bir yüz edinecektin. Hoş, kuzinim seni iyi kollamazsa, bu yola gene de düşeceğin kesin.[100]

BENEDICK

Hadi hadi, biz dostuz. Gelin evlenmeden önce dansımızı edelim; hem yüreklerimizi hafifletiriz hem de eşlerimizin topuklarını.

LEONATO

Dansı sonraya bırakabiliriz.

BENEDICK

Önce dans, dediğim gibi. Hadi, müzik çalsın. Prens, öyle acıklı acıklı bakma; bir eş bul kendine, eş bul. Malum, iyi değneğin ucu boynuzlu olur.[101]

(Haberci girer.)

HABERCİ (Don Pedro'ya)

Lordum, kardeşiniz John kaçarken yakalanmış
Ve silahlı adamlar eşliğinde Messina'ya getirilmiş.

BENEDICK (Don Pedro'ya)

Yarına kadar onu düşünmeyin. Merak etmeyin, ona yakışır yaman cezalar bulurum ben. Hadi, çalsın çalgılar.

Dans

(Çıkarlar.)

NOTLAR

(1). Mountanto: Kılıç ustası, silahşör. "Mountanto," eskrimde bir hamle adı. Beatrice, kendisiyle sürekli atışan Benedick'le alay ediyor.

(2). Cupid: Klasik Roma mitolojisinde, küçük çocuk kimliğinde, okçuluğuyla tanınan aşk ilahı; insanlara görünmez oklar atarak onları aşka düşürüyor.

(3). Kuş oku: Kuş avlamak için kullanılan, kısa ve ucu kör ok.

(4). "Five wits," beş duyu anlamına da gelebilir; ancak Shakespeare burada zamanın inancına göre, insanın sahip olduğu zihinsel "melekeler"den söz ediyor: sağduyu, "muhayyele," bellek, kavrayış, yaratıcılık.

(5). Yeminli kardeş: Yakın arkadaşlar, kan kardeşi gibi, birbirlerine her durumda yardım etmeye ant içiyor ve "yeminli kardeş" oluyorlar.

(6). Leonato, Benedick'e, "Karıma sarkıntılık edebilecek tek kişi olsa olsa sen olabilirdin, ama sen de çocuktun," diyor.

(7). Leonato'nun kır saçlarıyla sakalını kastediyor.

(8). Huysuz at numarası: Ansızın durup binicisini üstünden atan atın yaptığı gibi, oyunbozanlık.

(9). Çeviride beliren müstehcen ima İngilizce'de de aynen var: "and a case to put it into".

(10). Cupid: Roma mitolojisinde aşk tanrısı. Volkan (Vulcan): Roma mitolojisinde demirciler tanrısı.

(11). O dönemde sık kullanılan bir nükte: Evli erkekler sürekli "boynuzlanma" korkusu içinde olduklarından, boynuzu çıkar da görünür diye kasketsiz dışarı çıkmıyor.

(12). "Görünmez kayışa borazan asmaya": Burada anlamı açık olmayan bir cinsel değini var. "Borazan": erkeklik organı.

(13). Çok derinden iç geçirmenin, kalpten fazla kan çekilmesine yol açacağına ("aşkın, insanın kanını kurutacağına") inanılırmış.

(14). O zaman da, kısmen bugün olduğu gibi, "şarabın kan yapacağına" inanılırmış.

(15). Okçular, içinde kedi olan bir sepeti yükseğe asar, üzerinde hedef talimi yaparlarmış. "Adam": geçmişin ünlü okçularından Adam Bell'den söz ediyor olabilir.

(16). Venedik o çağda yosmalarıyla ünlüymüş.

(17). Claudio, Benedick'in cümlesini mektup bitirir gibi bitiriyor. Daha sonra Don Pedro da aynı havaya girip tarihi atıyor.

(18). "Mektubu evimden yazıyorum," demek istiyor.

(19). Yeni biten savaşı kastediyor.

(20). Satürn: Yıldız falına göre, bu gezegenin etkisinde doğanlar asık suratlı, karamsar kişiler oluyor.

(21). "Yemeklerine zehir katardım," demek istiyor.

(22). İkisi de güzel dans etmek için gerekli.

(23). O zamanın bir inancına göre, evlenmeden ölen kadınların kaderi, maymunları peşine takıp cehenneme götürmekmiş. (Evlenip çocuğu olanlarsa, çocuklarıyla birlikte cennete gidiyor.)

"Ayıcı": O çağın eğlenceleri arasında ayı dövüşü ve maymun dövüşü de var. Bazı "girişimciler," ayıları kızıştırıp birbirleriyle boğuşturuyor veya zincirle bağlı bir ayının üstüne azgın köpekler salınıyor. Ayıcılar, zaman zaman aynı amaç için maymun da kullanıyor.

(24). Beatrice, "Gözlemlerim bana kiliseden (yani evlilikten) uzak durmayı öğretti," diyor.

(25). "Ya yüzünüz de maskenize benziyorsa!"

(26). Klasik mitolojiye göre, yoksul karı koca Philemon ile Baucis, kulübelerine uğrayan ulu tanrı Jüpiter'i o kadar iyi ağırlarlar ki, Jüpiter onlardan bir dilek dilemelerini ister. Karı-koca, birlikte ölmeyi dilerler ve dilekleri yerine gelir.

(27). Kuru el: Yaşlılık (ve cinsel güçsüzlük) belirtisi. Antonio'nun, eli gibi, fiziksel gücünün de "kurumuş" olduğunu ima ediyor.

(28). "Yüz Neşeli Masal": Kaba-komik masallardan bir derleme.

(29). "Yiyip yiyeceği bir keklik kanadı...": Beatrice, Benedick'le alay ediyor. Shakespeare genellikle "iştah" kavramını, cinsel iştah, cinsel güç anlamında kullanıyor. Bu yönden de Beatrice'in sözleri alaylı.

(30). Önderler: Dans düzeninde grup önderlerinden (başlarından) söz ediyor.

(31). Söğüt dalından çelenk, terk edilmiş âşıkların simgesi.

(32). Burada bilinen bir hikâyeye atıf yapıldığı anlaşılıyor, ancak hikâyenin ne olduğuna ilişkin belge yok.

(33). "Yüce işler yapmak için yaratılmış Herkül'e bile, sıradan, aşağılık işler yaptırır," diyor.

(34). Ate: Klasik mitolojide, uyumsuzluk, kavga tanrıçası.

(35). Çağın inancına göre, ruhların dili Latince olduğundan, onlarla yalnızca bu dili bilen bilginler konuşabiliyor.

(36). Prester John: Efsanevi papaz-kral. İnanca göre, Asya'nın veya Afrika'nın ücra bir köşesinde hüküm sürüyormuş.

(37). Harpi: Klasik mitolojide, kadın başlı, kuş gövdeli, şehirleri yıkıp yok eden korkunç bir canavar.

(38). Pigmiler: O çağda Afrika veya Asya'da yaşadığı düşünülen bir cüce kavimi.

(39). Beatrice, "altta kalma"yı cinsel anlamda alıyor.

(40). Beatrice bir denizci benzetmesi yapıyor. "Gönlü hep rüzgâr üstünde; yani dertlere hep üst gelecek durumda."

(41). O dönemde "yanık tenli" olmak makbul değilmiş. Genç kızlar, güneşte yanıp "çirkinleşmemeye" çok dikkat ederlermiş.

(42). Kuzenler: Shakespeare "kuzen" terimini sık sık (amca, v.b. gibi) çok esnek anlamda kullanıyor.

(43). Herkül'ün görevleri: Yapılması çok güç işler. Klasik mitolojiye göre, Herkül'e, yapılması neredeyse imkânsız 12 görev veriliyor.

(44). Davulla borazan: Askeri bandolarda, mızıkalarda kullanılan aletler. Dümbelekle kaval: Eğlence ve dans için çalınan müzikte kullanılan aletler.

(45). İstiridye benzetmesi açık değil. Herhalde istiridyenin, içindeki inci alındıktan sonra, artık işe yaramaz hale gelmesinden söz ediliyor. İstiridyenin ("kutu" gibi) bazı cinsel çağrışımlarına ve "kuvvet macunu" gibi cinsel istek ve gücü artırıcı özelliğine de değiniliyor olabilir.

(46). "Saçı boyalı olmamalı."

(47). Benedick'e adamın sesinden çok "erkeklerin vefasızlığından" söz etmesi dokunmuş görünüyor. "Gece kuzgunu": Tam olarak hangi kuştan söz edildiği belli değil. Sadece "kuzgun" kastediliyor olabilir. Baykuş ve kuzgun ötmesi uğursuz sayılırmış.

(48). O dönemde, ünlü Troyalı kahraman Hektor, yiğit fakat böbürlenmeyi seven biri olarak tanınıyormuş.

(49). "İkisinin de dili tutulacak," diyor.

(50). Cupid: Klasik mitolojide aşk tanrısı. Genellikle edebiyat ve sanatta, oklarını rasgele savuran, kör bir çocuk olarak tasvir ediliyor. Oku kime değerse onu aşka düşürüyor.

(51). Akik taşından çeşitli desenlerde mühür yapılırmış.

(52). Burada bir avkuşu imgesi var: Beatrice, "Yabani bir atmaca gibi olan yüreğimi terbiye edip sana alıştıracağım, yaklaştıracağım," diyor.

(53). Çeşitli "kurtlar" (parazitler) yanında, bedendeki bazı sıvı ve salgıların aşırılığının değişik hastalıklara, bu arada diş ağrısına da, yol açtığına inanılırmış.

(54). Beatrice sakaldan hoşlanmadığını söylediği için, Benedick sakalını kestirmiş.

(55). Shakespeare'in cahil kişilerinin bir kısmı, Dogberry ile Verges gibi, bilgiç görünmeye, ağdalı laf etmeye, "lugat paralamaya" meraklı; bu yüzden de sık sık kelimeleri yanlış ve ters anlamda kullanıyorlar. Burada herhalde "salvation" ("selamet"), "damnation" ("lanetlenme") ile karışıyor.

(56). "sadakatsizlik" yerine.

(57). "liyakatli" yerine.

(58). "Yakışıklı...": Dogberry, yine tersini söylüyor.

(59). "başıboşuk": "başıbozuk" diyecek. "Tefrik": "tevkif" demek istiyor.

(60). Dogberry lafını yine karıştırıyor.

(61). "[illegible]kdim": "temsil" yerine.

(62). "huyhay": "hayhuy".

(63). "ihtiyaplı". "ihtiyatlı".

(64). İncil'den bir kıssaya değiniliyor.

(65). Burada Herkül'ün hangi kimliğine veya hangi olaya değinildiği belli değil.

(66). "Apış kesesi": Shakespeare döneminde erkeklerin pantolonunun ön tarafında, erkeklik organı ile hayaların bulunduğu kısım, belirgin bir şekilde kabarık bir parçadan oluşuyor.

(67). "hayanet": "hıyanet, ihanet".

(68). "tesis etmiş": "tesbit etmiş".

(69). "Türkleşmediysen": "Dinini, inancını değiştirmediysen." Margaret, "Aşkı hor görmekten, alaya almaktan vazgeçmediysen," diyor.

(70). Kokulu eldivenler dönemin modasıymış.

(71). Carduus Benedictus: Bir tür devedikeni. "Benedictus," ses benzeşimiyle Benedick'i çağrıştırıyor.

(72). "mahrum": "mahrem". Dogberry yine arayış içinde!

(73). "yerinde değil," demek istiyor.

(74). Türkçe'deki "alnı açık" deyimi gibi.

(75). Dogberry sözü yanlış biliyor. Doğrusu: "Sarhoş olan..."

(76). "Bir şüpheli tevkif etmişler."

(77). Diana, klasik mitolojide ay tanrıçası, bekâret ve iffet simgesi. "Küresi": ay'ı kastediyor.

(78). Venüs: Aşk ve cinsellik tanrıçası.

(79). Klasik mitolojiye göre, Leander sevdiğine kavuşmak için boğazı yüzerek geçmeye çalışırken boğulunca, Hero da sevgilisinden ayrı yaşamaktansa intihar etmeyi seçer.

(80). "Aşkın kapıları" olan gözlere "vuracağı asma kilitlerden" söz ediyor.

(81). Ciğerin de, kalp gibi, duygu ve tutkuların merkezi olduğuna inanılırmış.

(82). "salakiyet": "salahiyet, yetki" yerine.

(83). "rahmeti": "laneti" demek istiyor.

(84). "Geceleri geç vakte kadar oturarak, mum üstüne mum yakıp bitirerek, kendini çalışmaya verip başına geleni unutmaya çalışma"yı kastediyor.

(85). Buradaki benzetmede, ortaçağ silahşörlerinin kargılarla birbiri üzerine at sürerek dövüşmelerine değiniliyor. Kargının, hasmın bedenine çarptırılarak kırılması acemilik işaretiymiş.

(86). Anlamı açık olmayan bir güreş deyimi. Herhalde güreşçiler hamleden önce kuşaklarını sıkıyor ya da çevirerek belli bir duruma getiriyor.

(87). Burada sözü edilen yiyecek maddelerinin hepsi aptallıkla bağdaştırılıyor. Claudio, Benedick'in meydan okumasının budalaca olduğunu ima ediyor.

(88). "Şikâyetçileri": Sanıkları kastediyor.

(89). "malulat": "malumat" demek istiyor.

(90). "Yazıya, kayda geçmemiştir," demek istiyor.

(91). Hero'nun mezarı başında, demek istiyor.

(92). Merdivenaltı, hizmetkârların kaldığı yer. Margaret, "Ömür boyu bir eş sahibi ya da evin hanımı ("efendisi") olamayacak mıyım," diyor.

(93). Burada kılıç, erkeklik organını; kalkan, kadınlık organını simgeliyor. Sözü edilen "kalkanlar," eskrimde kullanılan özel kalkanlar.

(94). Başka yazarlar yanında, özellikle Chaucer ve Shakespeare tarafından işlenen efsaneye göre, Troyalı prens Troilus, sevgilisi Cressida'ya aşkını iletmek için kızın amcası Pandarus'tan yardım ve aracılık etmesini ister. Bu "evrensel" görevi üstlenen Pandarus'un adı (İngilizce'ye "pander" olarak geçmiş) sonraları "aracı, pezevenk, muhabbet tellalı," anlamında kullanılmış.

(95). Benedick, "Kendini öven insanın kötü komşusu var demektir," sözüne gönderide bulunuyor.

(96). Vicdan'ın, (insanın içini kemiren) bir kurt ya da yılana benzetilmesine İncil kıssalarında sık rastlanıyor.

(97). Gecelerin tanrıçası: Klasik mitolojide Diana; ay tanrıçası ve bakirelerin hamisi.

(98). Phoebus: Yunan mitolojisinde güneş tanrısı. Phoebus'un gökte, özellikle Doğu-Batı yörüngesinde, arabasıyla gezdiği düşünülürmüş.

(99). Roma mitolojisinde Jüpiter, beyaz bir boğa kimliğiyle, Finike kralının kızı Europa'yı kaçırır.

(100). "Nasıl olsa eşini aldatacak ve iki yüzlü olacaksın," diyor.

(101). Baston ve değnekler uzun süre dayansın diye uçlarına boynuz takılırmış.

W. Shakespeare

YOK YERE YAYGARA

- Antonius ve Kleopatra
- Atinalı Timon
- Bir Yaz Gecesi Rüyası
- Coriolanus
- Fırtına
- Hamlet
- Huysuz Kız
- IV. Henry
- Julius Caesar
- Kral Lear
- Macbeth
- Onikinci Gece
- Othello
- Romeo ve Juliet
- Size Nasıl Geliyorsa
- Soneler
- Venedik Taciri
- Yanlışlıklar Komedyası
- Yeter ki Sonu İyi Bitsin
- Yok Yere Yaygara

ISBN 975-14-0654-4

9 789751 406545

RK